

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΣΙΩΝ»

Ο
ΕΝ ΙΟΡΔΑΝΗ
ΤΟΠΟΣ ΤΗΣ ΒΑΠΤΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΚΑΙ
ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

ΥΠΟ
ΚΛΕΟΠΑ Μ. ΚΟΙΚΥΛΙΔΟΥ
*Μ. Αρχidiaκόνου τοῦ Πατριαρχικοῦ Θεοῦ
τῶν Ἱεροσολύμων*

ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ

Ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ Ἱ. τοῦ τοῦ Π. Τάφου

763

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΣΙΩΝ»

Ο
ΕΝ ΙΟΡΔΑΝΗ
ΤΟΠΟΣ ΤΗΣ ΒΑΠΤΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΚΑΙ
ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

ΥΠΟ

ΚΛΕΟΠΑ Μ. ΚΟΙΚΥΛΙΔΟΥ

*Μ. Ἀρχιδιακόρου τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου
τῶν Ἱεροσολύμων*

ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τοῦ Ἰ. Κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου

1905

ΤΩ

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΩ ΚΑΙ ΣΟΦΩΤΑΤΩ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩ ΙΟΡΔΑΝΟΥ

ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩ ΤΗΣ Α. Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ

ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ

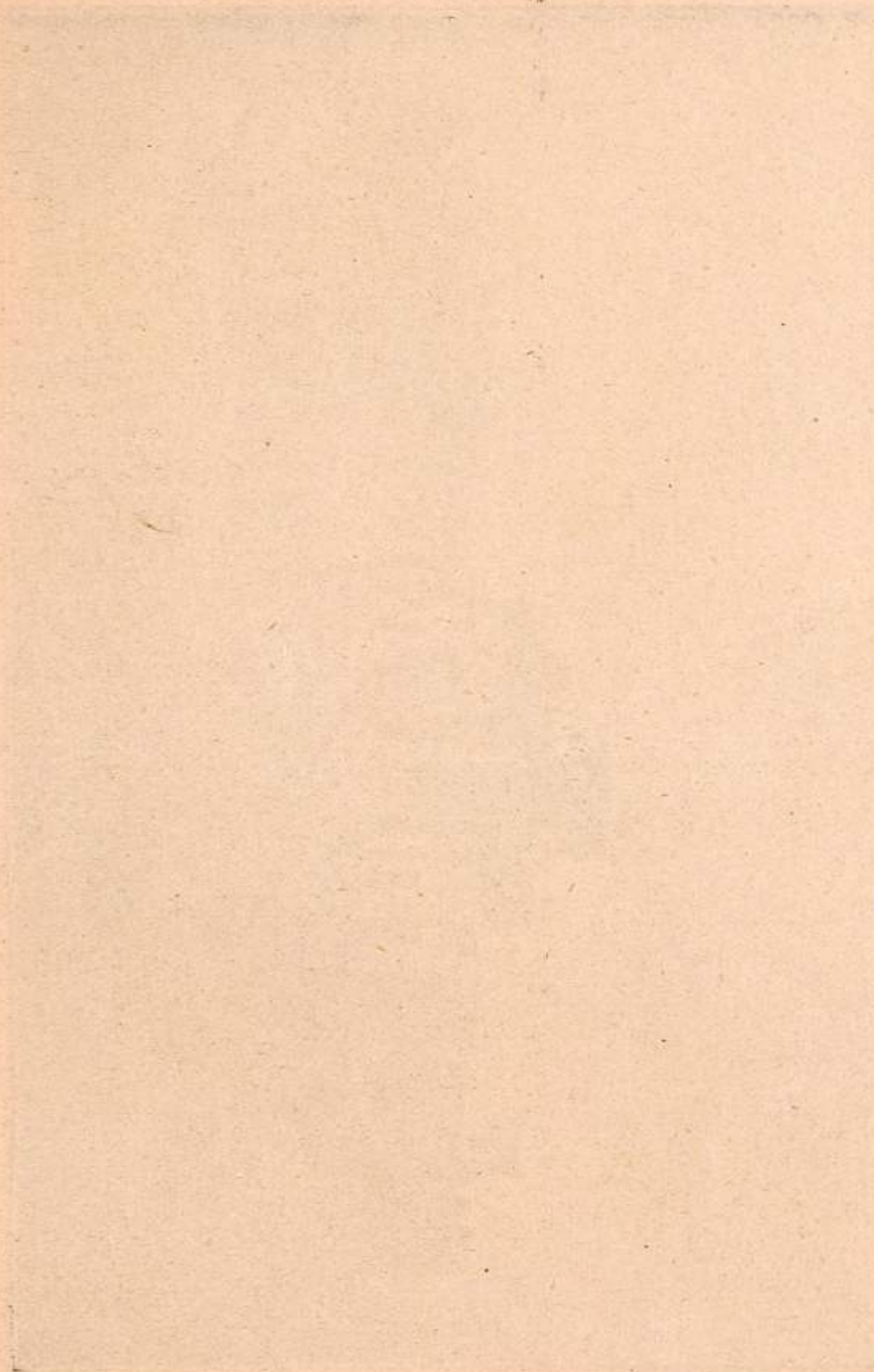
ΕΠΙΦΑΝΙΩ

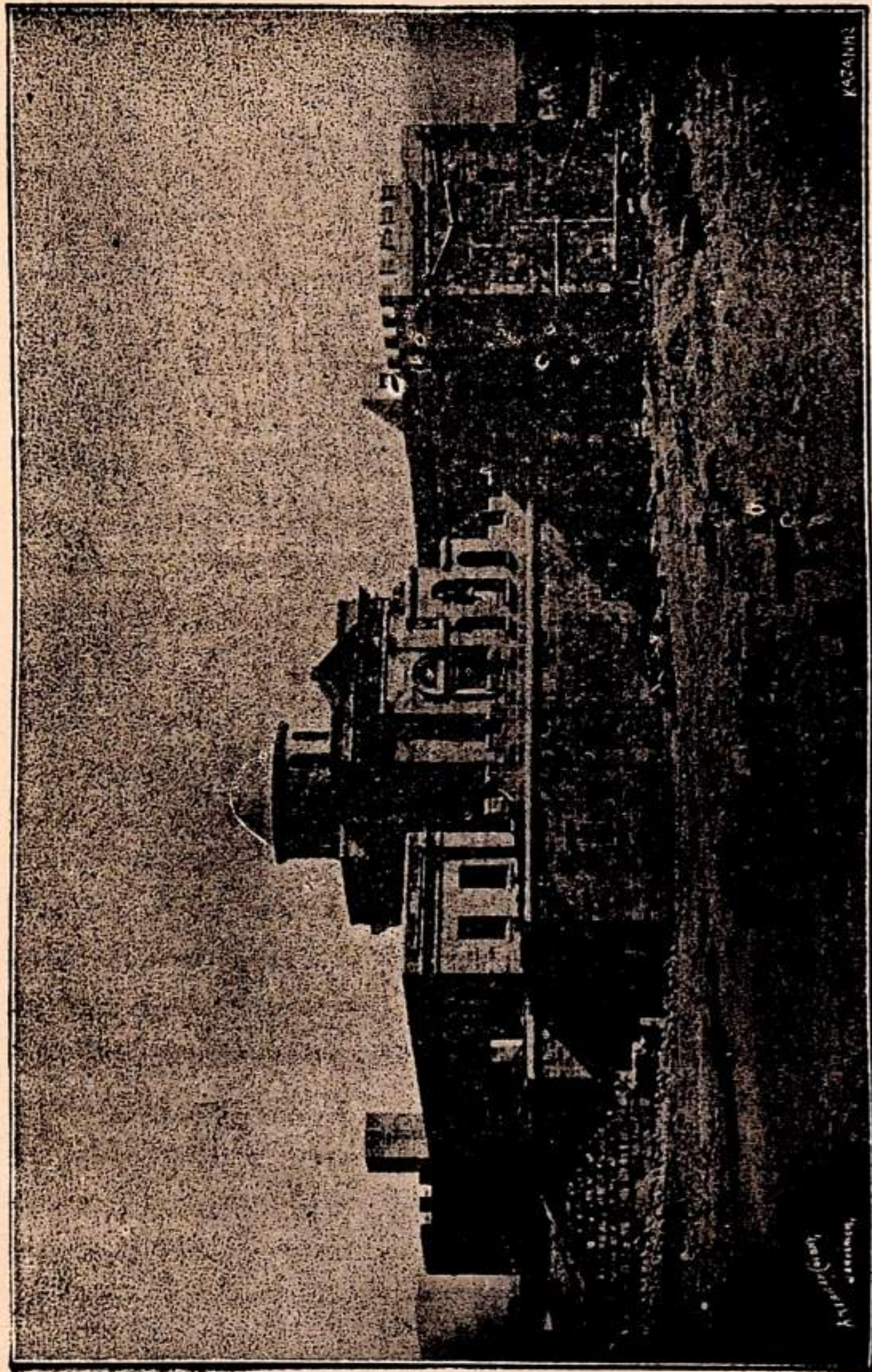
ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΑΥΤΗΝ ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ἡ ἐν Ἰορδάνῃ Μονὴ τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Ο ΕΝ ΙΟΥΔΑΝΗ ΤΟΠΟΣ ΤΗΣ ΒΑΠΤΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ.

Ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου 5539 γεγονὸς βαρυσήμαντον καὶ ὄλως ἑκτακτον, γεγονὸς μέλλον διὰ νέας ὄλως ὁδοῦ νὰ προσ-
αγάγῃ τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὸ ὑπέρτατον καὶ ἀπόλυτον ὄν, γε-
γονὸς τέλος τὴν παλιγγενεσίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπαγγελ-
λόμενον τελεῖται ἐν μυστηριώδει σιγῇ ἐν τινὶ ἀφανεῖ καὶ ἀσήμε-
τῆς γῆινης σφαίρας ποταμῷ.

Δὲν εἶναι γεγονὸς μεγάλης καὶ θορυβώδους τινὸς μάχης καθ' ἣν
μέρος τῆς γῆινης σφαίρας ἀνταλλάσσει δορυκτήτορας· τοῦναντίον
εἶναι γεγονὸς ἡρεμον καὶ ἡσυχον, ἀφελὲς καὶ ἀπέριπτον. Ἡ ἱστορία
τῶν ἐπικρατούντων τότε ἐθνῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων, σιγαῶς
περὶ τούτου· διότι μετ' οὐ πολὺ μέλλει νὰ λαλήσῃ περὶ αὐτοῦ
ἡ πραγματικότης, διότι ἐν τῷ γεγονότι τούτῳ ἀποκαλύπτεται ἡ
προαιώνιος βουλή αὐτοῦ τοῦ ἀπείρου.

Συμπληροῦται τὸ τριακοστὸν ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυ-
ρίου ἔτος, ὅτε δύο ἄνδρες ὄλως ἀφανεῖς ὡς πρὸς τὸ μέγα αὐτῶν
ἔργον κατέρχονται τῆς Γαλιλαίας καὶ παραπλεύρως τοῦ Ἰορδάνου
βαίνοντες, διευθύνονται εἰς ὠρισμένον αὐτοῦ σημεῖον. Δὲν εἶναι οὗ-
τοι στρατηλάται νικηφόροι, προτιθέμενοι νὰ διανείμωσι τὴν γῆν,
ὡς τοῦτο συνέβη μικρὸν πρὸ αὐτῶν· εἶναι δύο ἀπλῆς μὲν Ἰουδαῖοι,
ἀλλ' οἱ μέλλοντες κατακτηταὶ τῶν ἀνθρωπίνων συνειδήσεων, οἱ
κάτοχοι τοῦ θείου καὶ ἀπορρήτου ἐκείνου μυστηρίου, ὅπερ ἔμελλε

νὰ μεταβάλη καὶ νὰ ἀλλοιώσῃ εἰς τὸ διηνεχὲς τὰς μέχρι τότε γνω-
στὰς ὀρησκειτικὰς τῶν ἀνθρώπων πεποιθήσεις καὶ νὰ χαράξῃ τῇ
ἀνθρωπότητι νέαν ὁδὸν δι' ἧς ἔμελλε καὶ μέλλει νὰ δράσῃ καὶ νὰ
εὐπραγίῃ ἐν τῇ πορᾷ καὶ τῇ ἐξελίξει τῶν αἰώνων.

Ὁ εἰς τούτων δερματίνην ζώνην φέρων περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ καὶ ἔν-
δυμα ἀπὸ τριχῶν καμήλου ἐστὶν ὁ ἀδυσώπητος ὑπέρμαχος τῆς ἀ-
ληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ὁ τελευταῖος ἀντιπρόσωπος τοῦ πα-
λαιοῦ κόσμου καὶ ὁ πρόδρομος τοῦ νέου. Διασχίζει οὗτος ἀπ' ἄ-
κρου ἕως ἄκρου τὴν γῆν τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ φωνὴ αὐτοῦ, ἡχεῖ ὡς
φωνὴ βροντῆς ἀνὰ τὰς αὐχμώδεις καὶ ἀνίκμους τῆς Ἰουδαίας ἐρή-
μους· ὁ θεῖος αὐτοῦ λόγος ἐκπλήσσει τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς καὶ
παραμυθεῖ τοὺς τεθλιμμένους λαούς· εἶναι ὑετὸς ἐν γῇ διψώση! Καὶ
οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Ζαχαρίου καὶ τῆς Ἑλισάβετ Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής. Ὁ δ' ἕτερος, ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ,
αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος.

Οὐδέποτε ἄλλοτε οὔτε πρότερον οὔτε ὕστερον μετὰ τοσαύτης
μετριοφροσύνης καὶ ἀπολύτου σιγῆς συνεβάδισαν καὶ συνειργάσθη-
σαν ἄνδρες ἐπ' ἀγαθῷ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν τῇ μεγίστη
ταύτῃ ἀπλότητι ἔγκειται τὸ θεῖον καὶ οὐράνιον αὐτῶν μεγαλεῖον!

Ὁ τόπος τοῦ μεγάλου καὶ πρωτοφανοῦς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα
γεγονότος ἐστὶν ὁ Ἰορδάνης πεταμός, ἐλάχιστος μὲν οὗτος, ἀλ-
λ' οὐδεὶς αὐτοῦ μείζων! Οὐδεὶς ἐξυμνήθη τόσον, ὅσον οὗτος καὶ οὐ-
δεὶς τῶν ποταμῶν ἐπεσπάσατο τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν εὐγνώμοσύ-
νην τῶν ἀνθρώπων ὅσον οὗτος. Αἱ δὲναι καὶ τὰ ὀρμητικὰ αὐτοῦ
ρεῖθρα ἐμπνέουσιν ἄρρητον θυμηδίαν καὶ ἀγαλλίασιν καὶ οὐδεὶς ἐκ
τῶν ἐν ἐπιγνώσει εὐσεβῶν τοῦ Ἰησοῦ ὁπαδῶν ἔστη πρὸ τῶν μαγι-
κῶν καὶ θαυμαστικῶν αὐτοῦ ὀχλῶν χωρὶς νὰ συγκινηθῇ καὶ νὰ κα-
τ' ἡλπίσῃ ὑπὸ ριγούς καὶ ἐκπλήξεως, ἀλλὰ καὶ ἀπείρου πρὸς αὐτὸν
σεβασμοῦ. Ὅθεν δικαίως ὁ τῶν Ἱεροσελύμων Κύριλλος διδάσκει
« Ἀρχὴ τοῦ παντός τὸ ὕδωρ καὶ ἀρχὴ τῶν εὐαγγελίων ὁ Ἰορδά-
νης ». Ὁ δὲ ἱερὸς Χρυσόστομος « Ἀρχὴ τῆς κατασχέσεως τῆς

γῆς καὶ τῆς κατασχέσεως τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐστὶν ὁ Ἰορδάνης. Καὶ ὄντως· ἡ ἕκτη Ἰανουαρίου εἶναι τὸ κορύφωμα τῆς δόξης καὶ τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ.

Τὸ ὑπέρτατον ὄν, ἡ πρυτανεύουσα τοῦ παντὸς δύναμις, αὐτὴ ἡ Ἀγία Τριάς ἐν τινὶ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ τούτου ἀνακαινίζει τὴν πεσοῦσαν ἀνθρωπότητα· ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ βαπτίζεται ἐν τοῖς τοῦ Ἰορδάνου ρεῖθροις. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μαρτυρεῖ ἐν εἵδει περιστερᾶς καὶ ὁ Πατὴρ ἀναφωνεῖ σχιζομένων τῶν οὐρανῶν «Σὺ εἶ ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ ἠυδόκησα». Τὸ γεγονός ἐστὶ μέγα καὶ ὑπερφυσικόν, ἡ σπουδαιότης αὐτοῦ παγκόσμιος, διότι πρόκειται περὶ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἀνθρωπότητος!

Ἀλλὰ ποῦ τοῦ Ἰορδάνου ἔλαβε χώραν τὸ γεγονός τοῦτο; Ποῦ ἐτοποθέτησε τοῦτο ἡ τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων χριστιανικὴ παράδοσις καὶ ποῦ ἡ τῶν μετέπειτα; Ποῦ τὰ ἄπειρα πλήθη τῶν πιστῶν ἐβαπτίζοντο ἐπὶ 12 ὅλους αἰῶνας οὐδαμῶς ἀμυβᾶλλοντα ὅτι ὁ τόπος ἐν ᾧ ἐβαπτίζοντο ἦν αὐτὸς ὁ τόπος τῆς τοῦ Κυρίου βαπτίσεως; Ἴδου ἡ ὑπόθεσις τῆς παρούσης ἡμῶν πραγματείας, ἥτις τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρει τῇ τε χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ καὶ τῇ ἱ. ἡμῶν Ἀδελφότητι.

Ἀρχικᾶς πηγᾶς περὶ τοῦ χρόνου, τοῦ τόπου καὶ τοῦ τρόπου τῆς τοῦ Κυρίου βαπτίσεως ἔχομεν τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς εὐαγγελιστάς.

«Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύττων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, λέγων, Μετανοεῖτε ἥγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ρηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία κοὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν... Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς

ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι· καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι· πᾶσαν δικαιοσύνην· τότε ἀφήσιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὥσεί περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ εὐδόκησα». (Ματθ. Κεφ. 3).

« Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύττων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφρσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροπολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον· καὶ ἐκήρυσσε λέγων· Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντά τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.

Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην· καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν· καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ εὐδόκησα. Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἐρημόν»· (Μάρκ. Κεφ. 1.5—12).

« Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τίβεριου Καίσαρος, ἡγέμευόντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχούντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχούντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας καὶ Λυστανίου

τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ἐπὶ ἀρχιερέως Ἀννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ρῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἅφεσιν ἁμαρτιῶν· ὥς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.

Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἡδὴ δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν; ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε· ἐπηρώτων δὲ αὐτόν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· μηδένα διασεῖσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι λέγων· ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ· οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ· τὸ δὲ ἄχυρόν κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν.
Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιά-
δος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, κατέκλεισε
τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ Ἰησοῦ
βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεψυχθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ κα-
ταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡς περὶ περιστεράν ἐπ'
αὐτὸν καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν σοὶ ἠύδωκῃσα.

Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡς ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος». (Λουκ. Κεφ. 3—23.).

Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης· «Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ
Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων
ἱερεῖς καὶ λευῖτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, σὺ τίς εἶ; Καὶ ὡμολόγη-
σε, καὶ οὐκ ἡρώησατο, καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χρι-
στός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί οὖν; Ἡλίας εἶ σύ; καὶ λέγει οὐκ εἰμὶ.
Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὐ. Εἶπον οὖν αὐτῷ τίς εἶ; ἵνα ἀπο-
κρισὶν δώμῃ τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; Ἔφη, ἐγὼ
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Εὐθύνετε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶ-
πεν Ἠσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρι-
σαίων καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπον αὐτῷ. Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ
οὐκ εἶ ὁ Χριστός, οὐδὲ Ἡλίας, οὐδὲ ὁ προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
Ἰωάννης λέγων. Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν
ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ ἐγὼ
οὐκ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν
Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν
καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἵρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.
Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἐμπροσθέν
μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν· καὶ ἐγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα

φανερῶθῃ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων, ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστεράν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Καγὼ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ».

Ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν περικοπῶν « Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας· τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτόν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ποταμῷ. Τότῃ παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.... Καὶ ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην, Ἰησοῦς δὲ Πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψε ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων» ἐκ τῶν περικοπῶν λέγω τούτων ἐξάγονται δύο τινά, ὅτι ἡ μὲν διήγησις τοῦ Μάρκου συνάδει καθ' ὅλα πρὸς τὴν τοῦ Ματθαίου· ὁ δὲ Λουκᾶς καὶ ὁ Ἰωάννης ὑπὸ γενικωτέραν ἔποψιν περιγράφουσι τὸ τοῦ βαπτίσματος, ὡς λαβόντος χώραν ἐν τῷ Ἰορδάνῳ καὶ δὴ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, ἥτις ἐξετείνετο ἀπὸ Ἱεροσολύμων μέχρις Ἰορδάνου.

Ὁ τόπος τῆς βαπτίσεως τοῦ Κυρίου συμπίπτει πρὸς τὸν τόπον τῆς διαβάσεως τοῦ Ἰορδάνου ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων ἐν οἷς καὶ ὁ θεῖος Ὠριγένης τοῦτο ἀποδέχονται καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων παλαιστινολόγων. Καὶ οὐδόλως ἀπίθανον, ὅτι ὁ θέλων νὰ πληρώσῃ τὸν νόμον καὶ τοὺς προφῆτας προεῖλετο ὡς τόπον τῆς βαπτίσεως αὐτὸν τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἐνθα ἐγένετο ἡ ἐκθαύματος ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν διάβασις τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ ὡς μὲν ἐκείνη ἐσκόπει τὴν τελείαν κατάκτησιν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραήλ, οὕτω καὶ τὸ θεῖον τοῦ Ἰησοῦ βάπτι-

σμα προεπηγγέλλετο τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσι τὴν τελείαν κατὰ-κτησιν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Ὅστις δ' ἂν ὁμῶς καλῶς μελετήσῃ τὰ τῆς πορείας καὶ τῆς διαβάσεως τοῦ Ἰορδάνου ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν Ἀριθμῶν, τοῦ Δευτερονομίου καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἐκ τῶν ἐκφράσεων «Καὶ ὁ λαὸς εἰστήκει ἀπέναντι Ἰεριχώ» εὐκόλως πείθεται ὅτι «τὰ ἀπέναντι τῆς Ἰεριχῶ» μέρη τῆς Γραφῆς συμπίπτουσιν ἐπακριδῶς πρὸς τὰ μέρη τὰ κείμενα ἀπέναντι τῆς νῦν ἐν Ἰορδάνῃ μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου, ἅτινα ἦσαν τὰ προσφορώτερα πρὸς διάβασιν τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ λόγους τοπικοὺς καὶ στρατηγικοὺς. Διότι οἱ Ἰσραηλιταὶ διαβαίνοντες τὸν Ἰορδάνην, παρὰ τὴν μονὴν τοῦ Τ. Προδρόμου εἶχον χώραν ὀπισθεν αὐτῶν κατὰ τὸ πλεῖστον κατακεκτημένην ἤδη καὶ ἐπομένως τὰ νῦν αὐτῶν ἐξησφαλισμένα ἀπὸ τε τῆς Ν. Θαλάσσης καὶ τῶν ἀνατολικῶν αὐτῆς ὁρέων. Εἶχον ὕδατα ἄφθονα ἐν περιπτώσει ὀπισθοχωρήσεως αὐτῶν, δηλαδὴ ὅτε θὰ ἐκωλύετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡ τοῦ Ἰορδάνου διάβασις. Ἡ τοῦ Ἰορδάνου διάβασις εἰς σημεῖον πολὺ μακρὰν πρὸς βορρᾶν τῆς μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου ἦν ἔργον οὐ μόνον δύσκολον, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπικίνδυνον διὰ τὰ παρεμπίπτοντα ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου καὶ νῦν πολλῶ δὲ μᾶλλον τότε μεγάλων ἐκτάσεων ἔλη. Ἐκτὸς δὲ τούτων θὰ εἶχον οἱ Ἰσραηλιταὶ καὶ τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ αὐτῶν μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Ἰορδάνου ἐκτεθειμένην, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τοὺς ἰσχυροὺς κατοίκους τῆς πόλεως Γαί, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τοὺς ὡσαύτως ἰσχυροὺς ἐκείνους λαοὺς, οὓς οὐχὶ πολλῶ ὕστερον μετὰ λυσσώδη ἀγῶνα κατέβαλεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐπειπὼν τὸ περίφημον «Στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαὼν καὶ ἡ Σελήνη κατὰ φάραγγα Ἐλών». Ὁ χάρτης τῆς Μαδηδᾶς τίθησι τὴν φάραγγα ταύτην μεταξὺ τοῦ σημερινοῦ Τάϊπε καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Καθόλου δ' εἰπεῖν, οἱ Ἰσραηλιταὶ διαβαίνοντες τὸν Ἰορδάνην πρὸς Β. τοῦ Τιμίου Προδρόμου θὰ εὕρισκοντο ἐν τῷ μέσῳ δύο ἐχ-

θρῶν, τῶν Ἰεριχουντίων ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἐτέρου δὲ καὶ τῶν ἐχθρῶν, ὧν ἐμνήσθην ἀνωτέρω, ἐν ᾧ ἡ παρὰ τὴν μονὴν τοῦ Πρόδρομου διάβασίς των εἶχε κατὰ μέτωπον ὅλους των τοὺς ἐχθροὺς καὶ τὰ ὀπισθεν καὶ πέραν καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου παντελῶς ἐξησφαλισμένα.

Καὶ τοιοῦτοι περίπου τοπογραφικοὶ συλλογισμοὶ ἐξάγονται ἐκ τοῦ βιβλίου Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἀρχαία Ἰεριχὼ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ἐγένετο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἡ τῶν Ἰσραηλιτῶν διάβασις ἔκειτο κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Οἱ θέλοντες νὰ δισχυρισθῶσιν, ὅτι ἡ ἀρχαία Ἰεριχὼ ἔκειτο παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ Ἐλισσαίου ἐκφέρουσι γνώμην ἀβασάνιστον. Κατ' ἐμὲ τὸ μὲν σημερινὸν πολίχνιον τῆς Ἰεριχοῦντος εἶναι αὕτη ἡ ἀρχαία Ἰεριχὼ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Καὶ ἀπόδειξιν τούτου πρόσφατον καὶ ἀρκούσαν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἡγοῦμαι καὶ τὴν ἐξῆς. Ὅτε πρὸ μικροῦ ἐκτίζετο τὸ ἐν Ἰεριχοῦντι ὀθωμανικὸν τέμενος, εἰς βάθος οὐδὲ τριάκοντα μέτρων εὐρέθη στερεὸν ἔδαφος. Τοῦναντίον εὐρίσκοντο στρώματα διαφόρων ἐποχῶν ἐξ οἰκιῶν, ὀχετῶν καὶ κεράμων πᾶμπληρῶν. Τελευταῖον δ' ἀνεκαλύφθη καὶ οἰκοδόμημα ἐξ ὀπτῶν πλίνθων, ὅπερ ἀνήγαγον εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν βασιλέων τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Ἰσραήλ. Μέρος τοῦ τείχους τῆς ἀρχαίας Ἰεριχοῦντος εἰς βάθος 5—6 μέτρων σφύζεται ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ ὃν ἔχει νῦν ὁ γέρον Καλλίνικος, ὡς εἶπέ μοι τοῦτο ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Βηθλεὲμ Ἀνθιμος, εἰς ὃν ἀνῆκε τὸ πρῶτον ὁ κήπος. Ἡ δὲ παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ Ἐλισσαίου ἀρχαία Ἰεριχὼ ἐνίων ἀρχαιολόγων εἶναι, ὡς θέλομεν νὰ εἰπώμεν σήμερον, τὸ νέον ἄστυ τῆς ἀρχαίας Ἰεριχοῦντος, τὸ ἀριστοκρατικόν, τὸ ἡγεμονικὸν ἄστυ τῶν Μακεδονικῶν, Μακκαβαϊκῶν, Ρωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν χρόνων καὶ ἐπέκεινα.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τυχὸν προταθησόμενον ἐπιχείρημα, ὅτι ἐν καιρῷ πολιορκίας πόθεν ἡδύνατο νὰ ὑδρεύηται ἡ πόλις, κάλλιστα δύναμαι νὰ εἰπῶ ὅτι ἡ ἀρχαία Ἰεριχὼ δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῆς πηγῆς τῶν

τοῦ Ἑλισσαίου, διότι ὁ παραπλεύρως τῶν ἀρχαίων τειχῶν αὐτῆς δι-
 ερχόμενος χεῖμαρρος τοῦ Χοζεβᾶ ἔρρεεν ἀεννάως, ὅστις καὶ σήμερον
 δύναται νὰ ρέῃ ὅπως δῆποτε καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ὅταν τὸ ὕδωρ αὐ-
 τοῦ δὲν χρησιμοποιῆται πρὸς ἄρδουσιν. Τοῦτο δὲν λέγω ἄνευ σκο-
 ποῦ· διότι καὶ εἰς τὰ παραπλεύρως τοῦ χειμάρρου κείμενα ἡμέτερα
 καὶ ρωσσικὰ κτήματα, ἅτινα γέμουσιν ἀρχαίων ἐρειπίων, εἶδον ἐξ
 αὐτῆς τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ νὰ εἰσχωρῇ ἐν αὐτοῖς ἀρχαῖον ὕ-
 δραγωγεῖον, ὅπερ δὲν εἶχε σκοπὸν τὴν ἄρδουσιν, ἀλλὰ τὴν ὕδρευ-
 σιν τῶν οἰκοδομημάτων. Ὡσαύτως δὲν ὑπῆρχε καὶ φόβος ἵνα τὸ
 ὕδωρ τοῦ χειμάρρου εὐκόλως μετοχετευθῇ, διότι οὐδέποτε οἱ Ἰε-
 ριχοῦντιοι θὰ κατέλειπον ἀρρουρήτους ἐν καιρῷ κινδύνου τὰς ὀφρῦς
 τῶν ὑπερχειμένων τῆς πόλεως ὀρέων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων δι-
 ἤρχετο ὁ χεῖμαρρος καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων σφύζονται μέχρι τῆς σή-
 μερον τεχνητὰ σπήλαια καὶ ἀρχαῖα ὀχυρώματα. Πλὴν τούτου
 καὶ ἡ πόλις αὐτῆς δὲν θὰ ἐστερεῖτο ἔνδον μεγάλων δεξαμενῶν πρὸς
 ἐναποταμίευσιν μεγάλων ποσοτήτων ὕδατος κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν
 ἀρχαῖον τῶν πόλεων σύστημα. Καὶ τοσαῦτα μὲν ἐν συνόψει περὶ
 τῆς ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν διαβάσεως τοῦ Ἰορδάνου ἐν σχέσει
 πρὸς τὰ ἀπέναντι τῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου μέρη, ἅ-
 τινα καὶ ἡ ἀρχαία ἐβραϊκὴ παράδοσις ἀπεδέχετο ὡς τὸν τόπον
 τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν διαβάσεως, ἀποκαλοῦσα αὐτὸν Βαϊθ βαρὰ
 ἦτοι τόπον διαβάσεως. Ἦδη δὲ καὶ περὶ τοῦ τόπου τῆς βαπτίσεως.

Κατ' ἀρχὴν ἡ τοῦ Κυρίου βάπτισις δὲν ἐγένετο ἐν ἀποχέντρῳ
 τοῦ Ἰορδάνου μέρει, ἀλλ' ἐν τόπῳ ὅπως δῆποτε γνωστῷ καὶ ὑπ'
 ἀνθρώπων συχναζομένῳ. Ἄν ὅμως αὕτη ἐν τῇ ἐντεῦθεν ὄχθῃ ἔ-
 λαβεν χώραν εἴτε τῇ πέραν, τοῦτο οὐ δηλοῦται ἡμῖν σαφῶς ὑπὸ
 τῶν θείων καὶ ἱερῶν εὐαγγελιστῶν, ἂν καὶ ἡ τούτου ἄγνοια οὐδα-
 μῶς ἐλαττοῖ τὴν σπουδαιότητα τοῦ γεγονότος. Φαίνεται δ' ὅμως ὅτι ἡ
 καθ' ἡμᾶς ὄχθῃ ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτῆς συνή-
 γορον τὴν ἀρχαίαν τῆς ἐκκλησίας παράδοσιν, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέ-
 ρω. Σημειωτέον δ' ὡσαύτως ὅτι οὐδαμοῦ τῶν εὐαγγελίων ἀναγι-

νώσκομεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διὰ τῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώρας κατήλθεν εἰς Ἰεριχοῦντα καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα, τούναντίον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας παρακάμπτων τὴν Σαμαρείαν διὰ τῆς Ἰεριχοῦντος ἀνήρχετο εἰς Ἱεροσόλυμα. Τὴν ὁδὸν ταύτην ὡς μᾶλλον συνήθη τοῖς Γαλιλαίοις τοῖς κατὰ τὰς ἐορτάς ἐπισκεπτομένοις τὰ Ἱεροσόλυμα, προτίμησεν, ὡς φαίνεται ὁ Κύριος καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ βαπτίσματος αὐτοῦ. Ὁ Ἰωάννης ἐβάπτιζε τότε ἐν Βηθαβαρᾷ ἥτοι εἰς τὸν μικρὸν μὲν, ἀλλὰ δαψιλῇ ὕδατα ἔχοντα μέχρι τῆς σήμερον χείμαρρον Ἀὲν Καρὰρ, ὅστις δὲν ἔχει μῆκος πλέον τῶν δύο χιλιομέτρων καὶ εὖ τὰ ὕδατα εἰσβάλλουσιν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἐπακριβῶς ἀπέναντι τῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ ὅστις συμπίπτει πρὸς τὸν Αἰνὼν ἢ Σαπσαφάν τοῦ χάρτου τῆς Μαδηβᾶς.

Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο διηυθύνθη ὁ Κύριος, ἵνα βαπτισθῇ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου, ὅπερ ὑπὸ πλήθους ἀνθρώπων ἐσυχνάζετο, διότι ἐν τῷ μέρει τούτῳ ὑπῆρχεν δύο γέφυραι καὶ τινες παροδίαι εἰς ἃς κατέληγον αἱ ἀπὸ διαφόρων ἀξιοσημειώτων πόλεων τῆς Περσίας ἀρχόμεναι λεωφόροι ὡς δύναμχι μετὰ βεβαιότητος ἐν τοῖς πρώτοις νὰ δισχυρισθῶ ἐκ τῶν διασωζομένων ἐτι ἰχνῶν τῶν λεωφόρων. Τὰ ἰχνη τῶν λεωφόρων τούτων παρατηροῦνται καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου, αἵτινες διὰ Γαλγάλων κατήντων εἰς Ἰεριχοῦντα. Σημειωτέον ὅτι ἂν ὁ Κύριος διῆλθε τὸν Ἰορδάνην ἐν τῷ μέρει τούτῳ, διῆλθεν αὐτὸν πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἰωάννου (Ἰωάν. Κεφ. 3. 26).

Εἰς τὴν ἐντεῦθεν λοιπὸν ὁχθὴν τὴν καθ' ἡμᾶς, τὴν κειμένην κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου, φρονῶ ὅτι ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος, διότι μετὰ τὴν βάπτισιν βλέπομεν αὐτὸν ἀναγόμενον εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας, ἵνα πειρασθῇ ὑπὸ τοῦ δαίμονος. Καὶ αὕτη ἦν ἡ παράδοσις τῆς ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα καὶ ἦν διέσωσεν ἄχρις ἡμῶν ὁ τῆς Μαδηβᾶς χάρτης.

Ὁ τόπος λοιπὸν ἐν ᾧ ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος, ὡς ὑπ' ἀνθρώπων

διηνεκῶς συχναζόμενος, δέν ἠδύνατο εὐκόλως ν' ἀπολεσθῇ. Μία ἀναγκοπή ἐπὶ τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸν τόπον τῆς βαπτίσεως πείθει ἡμᾶς ὅτι οἱ τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων χριστιανοὶ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως στερρῶς ἐχόμενοι καλῶς ἐγίνωσκον τὸν τόπον τῆς βαπτίσεως· ἀλλὰ πλὴν τούτου καὶ ἡ τῶν Ἱεροσολύμων ἐκκλησία οὐδέποτε θὰ ἡμέλησε τοῦ τόπου τῆς βαπτίσεως, ἂν καὶ ἀγνοοῦμεν ποία ἀρχή, ποῖος γνώμων ἢ κανὼν ἴσχυε παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων ἐκκλησίᾳ περὶ τὴν ἀνάδειξιν ἢ παραδοχὴν τόπου τινὸς ὡς ἱεροῦ καὶ ἀξίου, διότι ἔλαβον ἐν αὐτῷ χώραν γεγονότα τῆς τε Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης. Τοῦτο μόνον καλῶς γινώσκουμεν ὅτι οἱ ἱεροὶ Τόποι ἢ ὡς θέλομεν νὰ εἰπώμεν σήμερον τὰ Προσκυνήματα, ἐξηρτῶντο ἐκ τε τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τῶν Ἱεροσολύμων.

Φαίνεται δ' ὁμως ὅτι ἡ ἐπιτόπιος παράδοσις, καθόσον αὕτη συνῆδε καὶ πρὸς τὰς θείας Γραφάς, ἐλαμβάνετο ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψιν, ἀρχῇθεν διασωζομένη, ἀναζωπυρουμένη καὶ ὁλονέν κραταιουμένη διὰ τῆς συχνῆς ἐπισκέψεως τῶν ἁγίων Τόπων ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε εὐσεβῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὁπαδῶν, καθ' ἃ ἐξάγεται ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ πατρὸς Ἱερωνύμου λεγομένων « ὅτι θὰ ἦτο ἔργον μακρὸν ν' ἀριθμήσῃ τις τοὺς ἐπισκόπους, τοὺς μάρτυρας, τοὺς θείους διδασκάλους, τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων μεταβάοντας εἰς ἐπίσκεψιν τῶν θεοβαδίστων Τόπων ».

Ὅτι δὲ ἐνωρίτατα οἱ ἅγιοι Τόποι ἐκτὸς τῆς ἀπλῆς λόγῳ εὐλαβείας ἐπισκέψεως ἤρξαντο νὰ προκαλῶσι τὴν σπουδὴν καὶ τὴν μελέτην τῶν μεγάλων τῆς ἐκκλησίας πατέρων καὶ δὴ τῶν ἐπιφανεστέρων ἐρμηνευτῶν, ἀπόδειξιν τούτου ἔχομεν, ὅτι ἐπὶ Ναρκίσσου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων ἐν ἔτει 170 ἀπὸ Χριστοῦ ὅτε ὁ πολὺς τῶν Σάρδεων ἐπίσκοπος Μελίτων καὶ ὁ ἐκ τῆς τῶν Καππαδοκῶν χώρας Ἀλέξανδρος ὁ βραδύτερον θείᾳ ἀποκαλύψει προχειρισθεὶς ἐπί-

σκοπος Ἱεροσολύμων ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα « ἕνεκεν εὐχῆς καὶ τῆς τῶν τόπων ιστορίας ». Τούτοις συγκαταριθμείσθω καὶ ὁ ιερώτατος Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ὁ κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ἐλθὼν καὶ οὗτος εἰς ἐπισκέψιν καὶ μελέτην τῶν ἁγίων Τόπων.

Ἀδύνατον λοιπὸν αὗτοι οἱ ἐλθόντες ὡς ιστορήσοντες τοὺς ἁγίους Τόπους νὰ παρέλειπον καὶ τὸν τῆς βαπτίσεως τόπον καὶ νὰ μὴ ἀνεζωπύρουν τὴν περὶ αὐτοῦ παράδοσιν διὰ τῆς ἐπισκέψεώς των, καὶ ἀπόδειξιν τούτου τρανὴν ἔχομεν τὸν θεῖον Ὠριγένη, ὁστις ἰδίῳις ὁμμασιν ἐν ἔτει περίπου 220 εἶδε καὶ ἐμελέτησε τοὺς ἁγίους Τόπους καὶ ὁστις πρῶτος μετὰ τοὺς εὐαγγελιστάς ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ εἰς Ἰωάννην τὸν εὐαγγελιστὴν ποιεῖται ἰδιαιτέρως μνεῖαν τοῦ τόπου ἐνθα ἐβάπτιζεν ὁ Πρόδρομος καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐβαπτίσθη ὑπ' αὐτοῦ.

Τὰ ἐξῆς λέγει ὁ θεῖος πατὴρ περὶ τοῦ τόπου τῆς βαπτίσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐρμηνεύων τὸ ρητὸν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. « Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ (κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν), ἐν Βηθαβαρᾷ (κατὰ τὸν Ὠριγένη) ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. Ὅτι μὲν σχεδὸν ἐν πᾶσι τοῖς ἀντιγράφοις κεῖται « Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο » οὐκ ἀγνοοῦμεν καὶ ἔοικε τοῦτο καὶ ἔτι πρότερον γεγονέναι. Καὶ παρ' Ἡρακλέωνι γούν Βηθανίαν ἀνέγνωμεν. Ἐπείσθημεν μὴ δεῖν « Βηθανία » ἀναγινώσκειν, ἀλλὰ Βηθαβαρᾶ, γενόμενοι ἐν τοῖς τόποις ἐπὶ ιστορίαν τῶν ἱχνῶν Ἰησοῦ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ τῶν προφητῶν. Βηθανία γάρ, καὶ αὐτός ὁ Εὐαγγελιστὴς φησι, ἡ πατρίς Λαζάρου καὶ Μάρθας καὶ Μαρίας ἀπέχει τῶν Ἱεροσολύμων σταδίου 15, ἧς πόρρω ἐστὶν ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς καὶ ἀπὸ σταδίων πλατεῖ λόγῳ ρπ' (180), ἀλλ' οὐδὲ ὁμώνυμος τῇ Βηθανίᾳ τόπος ἐστὶ περὶ τὸν Ἰορδάνην. Δείκνυσθαι δὲ λέγουσι παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰορδάνου τὰ Βηθαβαρᾶ ἐνθα ιστοροῦσι τὸν Ἰωάννην βεβαπτικέναι ». Ἐκ τῶν ἐκφράσεων « Δείκνυσθαι δὲ λέγουσι παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰορδάνου τὰ Βηθαβαρᾶ... » σαφῶς ἐξάγεται, ὅτι ἡ παράδοσις πε-

ἐν τῷ τόπῳ τῆς τοῦ Κυρίου βαπτίσεως οὐδὲν εἶχεν ἀπο-
λεσθῆναι, ἀλλ' ἐξηκολούθει ἀκμαία διασωζομένη, ὥστε καὶ νῦν δει-
κνύεται ὁρισμένον μέρος ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὡς τόπος τῆς τοῦ Κυρίου
βαπτίσεως κατὰ τὰ ἔτη 220—225.

12.

Ὁ Ἰορδάνης

Ἡμεῖς ἐπόμενοι τῇ παραδόσει τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ἀπο-
δεχόμεθα, ὅτι, ὅτε ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἀπῆλαυτε τῆς πορευ-

μένης εἰρήνης διὰ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ ἡ βασιλομήτωρ αὐτοῦ ἡ μακαρία Ἑλένη ἀπῆλθεν (325—335) εἰς τοὺς ἁγίους Τόπους πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ πανιέρου ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, τότε ὡς λέγεται, αὕτη ὠκυδόμησέ καὶ ἐν τῷ τόπῳ τῆς βαπτίσεως ναὸν μετὰ ξενωνοῦ πρὸς τιμὴν τῆς ἁγ. Τριάδος ἢ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Τοῦτου ἐκτὸς Λατίνων τινῶν μνείαν ποιεῖται καὶ ὁ ἡμέτερος Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος ὡς ἐξῆς. « Ἐπειτὰ (ἡ βασιλομήτωρ « Ἑλένη) τῷ θείῳ Ἰορδάνῃ προσβάλλει καὶ ἀμφὶ τῷ σπηλαίῳ ᾧ πάλαι τὴν κατοίκησιν εἶχεν ὁ βαπτιστής, οἶκον αὐτῷ περικαλλῆ ἀνεγείρει. Καὶ ἄλλον δὲ πρὸς τὸ ἀναντεῖς τοῦ ὄρους Ἥλιον τῷ Θεσβίτῃ ἐγκαθιστᾷ». Πάτρ. Migne τόμ. 146 σελ. 113.

Καὶ φρονῶ ὅτι οὐκ ἡδύνατο ἄλλως γενέσθαι ἢ ὁ παράδοξος οὗτος τόπος τῆς τε Π. καὶ Κ. Διαθήκης νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς εὐσεβοῦς βασιλομήτορος καὶ νὰ τύχῃ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῆς μερίμνης. Ἴσως θὰ ἐκληφθῶμεν ὡς ἄγαν εὐπιστοί, ἀποδεχόμενοι τὴν παράδοσιν ταύτην ὡς ἀναντίρρητον ἱστορικὴν μαρτυρίαν. Ἀλλ' ἀφ' οὗ περὶ τόσων ἄλλων ἐν τοῖς ἁγίοις Τόποις καὶ ἀλλοῦ ἐμερίμνησεν ἡ μακαρία Ἑλένη καὶ ὧν ἡ ἱστορία δὲν ποιεῖται μνείαν, διατὶ νὰ μὴ παραδεχθῶμεν, ἀφ' οὗ ἔχουμεν καὶ τὴν παράδοσιν συνηγοροῦσαν ἡμῖν, ὅτι αὕτη καὶ ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἡξίωσε τὸν τῆς βαπτίσεως τόπον, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ὁ χριστιανικώτατος ἐν βασιλεῦσιν υἱὸς αὐτῆς Κωνσταντῖνος ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ κατ' Εὐσέβιον εἶχεν ἐκδηλώσει τὸν διακαῆ αὐτοῦ πόθον, ὅπως ἐν τοῖς τοῦ Ἰορδάνου ρεῖθροις τύχῃ τοῦ θείου βαπτισματος; « Ὡρα καὶ ἡμᾶς ἀπολαῦσαι τῆς ἀθανάτοποιου σφραγίδος, ὥρα τοῦ σωτῆρος σφραγίσματος ἐπιτύχειν, ἐπὶ ρεῖθρων Ἰορδάνου ποταμοῦ τοῦτ' ἐνενόουν ποτὲ ποιῆσαι, ἐφ' ὧν καὶ ὁ Σωτὴρ εἰς ἡμέτερον τύπον τοῦ λουτροῦ μετασχεῖν μνημονεύεται. Θεὸς δ' ἄρα τὸ συμφέρον εἰδώς, ἐντεῦθεν ἤδη τούτων ἡμᾶς ἀξιοί».

Ταῦτα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου προμελετῶντος ἡδύνατο ὁ τόπος

τῆς τοῦ Κυρίου βαπτίσεως νὰ μένη ἀπαρατήρητος; Τοῦτο ἡγοῦμαι ὅλως ἀδύνατον. Ὅτι δὲ καὶ πρότερον ἦτο, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὁ τόπος οὗτος ἤρξατο ν' ἀποβαίνει κοινὸν συνεντευκτήριο ὅλων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων καὶ ἐπισκεπτομένων τοὺς ἁγίους Τόπους καὶ προτιθεμένων νὰ βαπτισθῶσι καὶ ὅτι τὰ ἐν Ἰορδάνῃ εἰσοδομήματα ἔχουσι περίπου τὴν ἐπίσημον αὐτῶν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ὡς εἶπον ἀνωτέρω, τοῦτο δηλοῦται καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς ἐκκλ. ἱστορίας Εὐσεβίου λεγομένων ἐν τῷ περὶ ἑβραϊκῶν ὀνομάτων συγγράμματι αὐτοῦ ἐν τῇ λέξει Βηθαβαρά. «Βηθαβαρά, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ δείκνυται ὁ τόπος ἐν ᾧ καὶ πλείους τῶν ἀδελφῶν εἰσέτι καὶ νῦν τὸ λουτρὸν φιλοτιμοῦνται λαμβάνειν».

Τὸ ἀρχαιότερον περὶ τῶν ἁγίων Τόπων προσκυνητάριον ἢ ὁδοπορικόν ἐστὶ τὸ τῶν Βορδιγάλων, ἀναγόμενον ἄνευ ἀμφιβολίας εἰς τὸ ἔτος 333 μ. Χ. οὗ ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ ἀποσιωπᾷ ἡμῖν τὸ ὄνομα του. Οὗτος λέγει «Inde ad Jordanem, ubi Dominus a Johanne baptizatus est, millia V. Ibi est locus super flumen monticulus in illa ripa ubi raptus est Helias in celum». «Ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ Ἰορδάνου ὅπου ὁ Κύριος ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου μίλλια 5. Ἐνταῦθα ὀλίγον ἄνωθεν τοῦ ποταμοῦ ὑπάρχει μικρὸν παρὰ τῇ ὄχθῃ ὄρος, ἐνθα ὁ Ἡλίας ἤρπυγῃ εἰς τὸν οὐρανόν». Ὅθεν ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἀποστάσεως τῆς Ν. Θαλάσσης πρὸς ἓν σημεῖον τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος ἐξάγεται ὅτι ἐν ἔτει 333 μ. Χ. τόπος τις τοῦ Ἰορδάνου ἀντικρὺ καὶ κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρὸς τὴν Ἱερικὴν κείμενος ἐδεικνύετο ὡς ὁ τόπος τῆς τοῦ Κυρίου βαπτίσεως.

Ἐν ἔτει 336 συγκροτεῖται ἡ ἐν Τύρῳ σύνοδος. Ἀπ᾽ αὐτῆς ἡ τῶν ἐπισκόπων ἐκείνων σεμνὴ χορεία ἡ συγκροτήματα τὴν σύνοδον μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς κελεύει τοῦ Μ. Κωνσταντίνου λαμβάνει τὴν ἀγούσαν εἰς τὴν ἁγ. Πόλιν πρὸς τέλεσιν τῶν ἐγκα-

νίων τοῦ πανιέρου ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Τὴν ἱεράν ταύτην καὶ μεγαλοπρεπῆ προπομπὴν ὡς ἐξῆς περιγράφει ἡμῖν αὐτόπτης ταύτης μάρτυς ὁ τῆς ἐκκλ. ἱστορίας πατὴρ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου.

« Ἀρχντες οὖν οἱ πάντες δημοσίοις δρόμοις ἤλαυνον ἐπὶ τὰ προκειμένα ἐπλήρουτο δὲ τότε πᾶς ὁ τῆδε τόπος μεγίστης τοῦ Θεοῦ χορείας ὑπὸ τῶν ἐξ ἀπάσης τῆς ἐπαρχίας περιφανῶν ἐπισκόπων. Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες παρέπεμπον τὸν μητροπολίτην αὐτῶν, οἱ Πανόνιοι καὶ οἱ Μυσοὶ τὰ παρ' αὐτοῖς ἀνθούντα κάλλιπεν τῆς τοῦ Θεοῦ νεολαίας· παρήσαν δὲ καὶ ἐκ Περσίας καὶ Βιθυνίας καὶ Θράκης ἐπισκόποι. Οὐκ ἀπελίμπανοντο οὔτε οἱ προϋχόντες τῶν Κιλικίων καὶ οἱ πέπαιδεύμενοι ἐκ τῆς Καππαδοκῶν καὶ πᾶσα ἡ Συρία καὶ Μεσοποταμία, Φοινίκη τε καὶ Ἀραβία σὺν αὐτῇ τῇ Παλαιστίνῃ, Αἴγυπτός τε καὶ Λιβύη οἱ τε τὴν Θηβαίων κατοικούντες χώραν, ἅπαντες ὁμοῦ ἐπλήρουν τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ χορείαν, οἷς ἐπηκολούθει ἀναρίστητος ἐξ ἀπασῶν τῶν ἐπαρχιῶν λαός. Παρὴν δὲ τούτοις ἅπασι βασιλικὴ τις ὑπηρεσία καὶ ἄνδρες δοκιμοὶ ἐξ αὐτῶν τῶν βασιλικῶν παλατίων ἦλθον ἵνα φαίδρυνωσι τὴν ἑορτὴν διὰ βασιλικῶν χορηγιῶν. Οἱ δὲ λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ δι' εὐχῶν καὶ λόγων κατεκόσμου τὴν ἑορτὴν, ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἀνυμνούντες τὴν δεξίωσιν τοῦ βασιλέως καὶ τὰς μεγαλουργίας περὶ τὸ θεῖον μνημα, ἄλλοι δὲ διὰ πανηγυρικῶν λόγων εὐφραίνοντες τὰς ἀκοὰς τῶν πιστῶν, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι διὰ τούτων χωρεῖν δι' ἀναιμάκτων καὶ μυστικῶν ἱεουργιῶν ἐξιλάσκοντο τὸν Θεόν, εὐχὰς ἱκετηρίους προσαναφέροντες τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τοῦ αἰτίου τούτων ἀπάντων καὶ ὑπὲρ τῶν θεοφιλῶν αὐτοῦ παίδων. Οὕτω τοίνυν ἡ τῶν ἐγκαινίων ἑορτὴ ἐτελείτο μετὰ τῆς τριακόνταετηρίδος τοῦ βασιλέως». Ἦν ποτε δυνατόν μέρος τοῦ πλήθους τούτου ὡς καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ νὰ μὴ ἐξέδραμε καὶ μέχρις Ἰορδάνου καὶ νὰ μὴ προσεχύνησε καὶ τὸν ἀληθῆ τῆς βαπτίσεως τόπον, ὅπως ἐν αὐτῷ ἀξιώθῃ τοῦ θείου λουτροῦ; Τοῦτο ἡγοῦμαι ὅλως ἀδύνατον.

Μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἐν ἔτει 358—360 Βασίλειος ὁ μέγας ὡς καὶ ὁ τούτου ἐν Ἀθήναις διδάσκαλος Εὐβουλος ἐλθόντες εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ προσκυνήσαντες πάντα ἱερὸν τόπον ἐβαπτίσθησαν ἀμφότεροι ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπὸ τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου τῶν Ἱεροσολύμων Μαξίμου· βεβαίως οὗτοι ἐβαπτίσθησαν εἰς ὠρισμένον σημεῖον τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἀπολαῦσον ἰδιαιτέρας ἀγιότητος.

Ἐτερον γραπτὸν σημεῖον ἐπιβεβαιοῦν καὶ δεικνύον τὴν τοποθεσίαν τοῦ βαπτίσματος καὶ ὅπερ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος διέσωσε μέχρις ἡμῶν, ἐστὶν ὁ μωσαϊκὸς τῆς Μαδηβᾶς γεωγραφικὸς χάρτης, ὅστις κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐπιστημοτέρων παλαιστινολόγων ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας δύναται ν' ἀναχθῇ ἀπὸ τοῦ 400 μ. χ. καὶ ἐπέκεινα.

Ὁ γεωγραφικὸς ἢ κάλλιον εἰπεῖν, ὁ ἀγιογραφικὸς οὗτος χάρτης τοῦ τότε χριστιανικοῦ κόσμου, οὗ ὁ συνθέτης ἐκτὸς τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ Ὀνομαστικοῦ τοῦ Εὐσεβίου, ὅπερ εἶχεν ὑποκείμενον του, παρηκολούθει καὶ τὴν περὶ τῶν ἀγ. Τόπων παράδοσιν τῶν τότε τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ χριστιανῶν τῆς Παλαιστίνης, καθορίζει ἡμῖν οὐ μόνον τὸν τόπον τοῦ μοναστηρίου τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν τοποθεσίαν τῆς Βηθαβαρᾶς δι' ἧς ἐννοητέον, ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος, ὅτι Βηθαβαρὰ ἐκαλεῖτο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἅπας ὁ παρὰ τὸν Ἰορδάνην ἐκείνος χώρος, ἐνθα ἐλάμβανε χώραν ἡ ἐπικοινωνία ἀν' ὅχι ὁλῶν, τρυφάχιστον μέρους τῶν πέραν καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου οἰκούντων καὶ εἰς ὃν ὑπῆρχον τελωνεῖα πρὸς εἰσπραξίν τῶν φόρων καὶ ἕτερα καταλύματα τῶν ἐμπορευομένων· διότι ἄλλως τε δὲν ἐξηγεῖται ἡ εὕρεσις πρὸ μικροῦ μακκαβαϊκῶν νομισμάτων ἐν τοῖς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἀντικρὺ τῆς μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου ἐρείπιοις, δι' ὧν ἐξάγεται, ὅτι ἐν τῷ μέρει τούτῳ τοῦ Ἰορδάνου ὑπῆρχεν ἀρχαία γέφυρα ἐνοῦσα τὴν Περαιάν καὶ τὴν Ἰουδαίαν. Τὴν Βηθαβαρὰν ὡς κώμην διστάζω νὰ παραδεχθῶ, διότι ὁ χάρτης

οὐδὲν οἰκοδόμημα σημειοῖ παρ' αὐτῇ. Εἰκάζω δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ χάρτου τῆς Μαθηβᾶς, ὅτι ὁ συνθέτης αὐτοῦ ἔθηκε τὴν Βηθαβαράν πλησίον τῆς νῦν ἐν Ἰορδάνῃ μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου, ἀπροβλέψας ἴτως εἰς τὸν σκοπόν, εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως ἥτοι τῆς διαβάσεως τῶν Ἰσραηλιτῶν ἢ τοῦ βαπτισμοῦ τοῦ Κυρίου, διότι γινώσκουμεν ὅτι ὁ Κύριος μετὰ τὸ βάπτισμα ἀνήχθη ὑπὸ τοῦ, δαίμονας εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας, ἵνα πειρασθῇ ὑπ' αὐτοῦ ἢ ὁ συνθέτης ἔθηκε τὴν Βηθαβαράν εἰς τὰ ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου καθ' ἡμᾶς, ἅτινα κατ' ἐκεῖνον ἦσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἵνα τηρήσῃ τὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ « Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο, πέραν τοῦ Ἰορδάνου » ὅπερ συνάδει καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ Ὠριγένους λεγόμενα « Δείκνυσθαι δὲ παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰορδάνου τὰ Βηθαρά ».¹

Ὁ συνθέτης τοῦ χάρτου τῆς Μαθηβᾶς ἔσχε τὴν καλωσύνην συνωδᾷ τῇ ἀρχῇ ἣν ἐτήρησεν ἐν τῇ συνθέσει καθόλου τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἵνα διασώσῃ ἡμῖν καὶ τὸ σχεδιάγραμμα τοῦ μοναστηρίου ἢ κάλλιον εἰπεῖν τοῦ Ἱεροῦ ἐν τῷ τότε χρόνῳ τοῦ Τ. Προδρόμου.

Πρὸς δὲ καὶ ἑτέραν τοποθεσίαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου κειμένην

1) Ἡ λέξις Βαίθ-βαρά εἶναι λέξις Ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει τόπον διαβάσεως καὶ ἐπομένως δύναται νὰ λεχθῇ ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν πρὸς τὰ ἐκεῖθεν καὶ ἀπὸ τὰ ἐκεῖθεν πρὸς τὰ ἐντεῦθεν μέρη ἑνὸς ποταμοῦ ὡς ἀμφοιβάτας οὔσης τῆς ἐπικοινωνίας τῶν κατοίκων τῶν πέραν καὶ ἐντεῦθεν ἑνὸς ποταμοῦ χωρῶν. Τὰ πέραν ὁμοῦ καὶ ἐντεῦθεν ἑνὸς ποταμοῦ μέρη ὧν ποιεῖται χρῆσιν εἰς συγγραφεὺς ἐκληπτέον ἀπὸ τοῦ τόπου ἔνθα οὗτος ἔγραφε. Καὶ σήμερον οἱ πέραν τοῦ Ἰορδάνου οἰκοῦντες ἦτοι τὴν Περαιάν καλοῦσι τὰ ἀπὸ Ἰορδάνου μέχρι Ἱεριχοῦντος καὶ ἐπέκεινα « πέραν τοῦ Ἰορδάνου » ὡς καὶ πάλιν οἱ οἰκοῦντες τὰ ἀπὸ Ἱεροσολύμων μέχρι Ἱεριχοῦντος καλοῦσι τὰ τῆς Περαιᾶς « πέραν τοῦ Ἰορδάνου ».

Προκειμένου δ' ὁμοῦ περὶ τοῦ μητοῦ « Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων » παρατηρητέον τοῦτο ὅτι τὸ ρητὸν ἀφορᾷ κυρίως τὸ ἔργον καθόλου τοῦ Ἰωάννου ὡς πρὸς τὰ πλήθη ἅτινα ἐδίδασκε καὶ ἐβάπτιζεν ἐν Βηθαβαρᾷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὡς πρὸς τὴν βάπτισιν ὁμοῦ τοῦ Κυρίου ἣτις ἐγένετο ἐν αὐτῷ τῷ Ἰορδάνῃ ἔχει κατὰ τοῦτο σχέσιν ὅτι αὕτη ἐγένετο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ πλησίον τῆς Βηθαβαρᾶς.

ἀκριβῶς ἀντικρὺ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Τ. Προδρόμου οὐχὶ μακρὰν τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ καὶ φέρουσαν τὴν ὀνομασίαν «Σαπδαφᾶς» δεικνύει ἡμῖν ὁ χάρτης τῆς Μαθηθᾶς μετὰ ἰδιορρύθμου οἰκοδομήματος, ὅπερ συμπίπτει πρὸς τὴν πηγὴν ἧς ἐμνησθημεν ἂνωτέρω Ἀἰ. Καράρ, ἧς τὰ ἐγγύς αὐτῇ σφύζόμενα ἔρεττα ἔχουσιν ὁμοιότητά τινα πρὸς τὸ τοῦ χάρτου οἰκοδόμημα καὶ ἀπόλυτον σχέσιν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς παρούσης πραγματείας ὡς ὁψόμεθα κατωτέρω. Τελευταίη ἡ κατάστασις τοῦ Τόπου τῆς τοῦ Κυρίου βαπτίσεως μετὰ τὸ 400 καὶ ἐφεξῆς.

Τοὺς ἁγίους Τόπους ἐν οἷς βεβαίως καὶ τὸν Ἰορδάνην ἀπὸ τοῦ 300-400 ἐπισκέπτονται αἱ ἐξῆς μεγάλαι ἐπίσημοιότητες. Ἡ βασιλομήτωρ Ἑλένη, ἡ βασίλισσα Εὐτροπία, ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος Βασίλειος ὁ μέγας, οἱ δύο Γρηγόριαι ὁ Νύσσης καὶ Ναζιανζοῦ, Ἰλαρίων ὁ μέγας, Θεοδοσίος ὁ αὐτοκράτωρ, ὅστις κατὰ τὸν Κεδρηνὸν ἐπεθύμησε καταλαβεῖν τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ περιβαλλόμενος σχῆμα ἰδιωτικόν, ἦλθεν ἐν τῇ πύλῃ τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως καὶ κρούσαντος ἡγοῖξέ τις τῶν ὑπερετῶν. Πάντων δὲ τῶν λύχνων σβεσθέντων ἐν τῷ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα αἰφνίδιον πάλιν ἀνήφθησαν ὡς ἐν πανηγύρει ὁ δὲ θυρωρὸς ἐκπλαγεὶς ἀπήγαγεν αὐτὸν πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀρχιερέα· ὁ δὲ δι' εὐχῆς ἐπέγνω αὐτὸν καὶ ἐμακάρισεν, ὅτι βασιλεὺς ὢν, ἐν τοιοῦτῳ σχήματι παρεγένετο προσκυνῆσαι τοὺς ἁγίους Τόπους». Ἐπὶ δ' Ἐπιφάνιος ὁ Κύπριος καὶ Εὐάγριος ὁ Ποντικός, Ἱερώνυμος ὁ σοφώτατος Δαλματίας καὶ ἡ πούτου προστατίς καὶ ἐπαινέτρια Παύλα καὶ τὸ Εὐτροχίον αἱ ἐκ τοῦ μεγάλου καὶ ἐπιφανοῦς γένους τῶν Γράκχων καταγόμεναι, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ πλῆθος ἄλλων ἁγίων καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν.

Διηγρεῖται δὲ ὁ τῶν ἁγίων Τόπων βαθὺς γνώστης καὶ οὐπὶνός ἡ μακρὰ ἐν Παλαιστίνῃ διαμονὴ ἐπιτρέπει νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸν Παλαιστίνον, διότι ἐπισφραγίζει ταύτην μετὰ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ὁ θεὸς, λέγων, ἐκ Δαλματίας Ἱερώνυμος ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ τῆς

περιλημμένης καὶ προστάτιδος αὐτοῦ ἁγίας Παύλας ἀναγομένῳ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε'. αἰῶνος ἤτοι τὸ 404 μ. χ. ὅτι ἡ προορηθεῖσα Παύλα μετὰ τῆς ἐκλεκτῆς αὐτῆς συνοδείας μετέβη εἰς τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἐννοεῖται ὅτι μετέβη εἰς τὸν τόπον τῆς βαπτίσεως, ὅπου δέμεινε μίαν ἐσπέραν καὶ ἐβαπτίσθη. «*Vix nox transierat ferventissimo estu venit ad Jordanem, stetit in ripa fluminis et, orto sole, solis justitie recordata est, quomodo in medio Jordanis alveo sicca sacerdotes posuerint vestigia et ad Helie et Helisei imperium, stantibus ex utraque parte aquis iter unda prebuerit pollutasque diluvio aquas et totius humani generis interfectione maculatas suo Dominus munda- verit baptismo*». Καὶ ἑτέρα ὁδοιπορικὰ ὀλίγον προγενέστερα τοῦ Ἰερωνύμου καὶ ἡττονος σπουδαιότητος ὡς τὸ τῆς (Paulae et Eustochium) ἐν ἔτει 386 μνείαν ποιοῦνται τοῦ Ἰορδάνου καὶ τοῦ τόπου τῆς βαπτίσεως.

Ἐκεῖνος ὅμως, ὅστις σαφέστερον παντὸς ἄλλου ἐγκαταλιμπάνει ἡμῖν ἐπίσημον ἱστορικὴν εἰδήσιν ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν τοῦ Βυζαντίου ἐστὶν ὁ ἐκ τῆς Δύσεως καταγόμενος προσκυνητὴς Θεοδόσιος, ὅστις ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ αὐτοῦ συνταχθέντι ἐν ἔτει 530 ἀναφέρει ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς. «*In loco, ubi Dominus baptizatus est, ibi est columna marmorea et in ipsa crux ferrea. Ibi est ecclesia sancti Joannis Baptiste, quam fabricavit Anastasius imperator, super cameras edificata in exelso propter metum fluminis inundantis, in qua ecclesia monachi morantur senos, solidos a fisco per annum accipientes pro vita sua transfigenta. Ubi Dominus baptizatus est trans Jordanem, ibi est mons modicus, qui appellatur Hermoniim, secundum illud David: Montes exultaverunt ut arietes et colles sicut agni ovium. Er τῷ τόπῳ ἔνθα ὁ Κύριος ἡμῶν ἐβαπτίσθη ὑπάρχει*

κίων μαρμαρίνος καὶ ἐπ' αὐτοῦ σταυρὸς σιδήρου. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἣν κατεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος, οἰκοδομήσας αὐτὴν ἐπὶ κυμαρῶν ἐν ὑψηλῷ μέρει, ἔνεκα τοῦ φόβου τῶν πλημμυρῶν τοῦ ποταμοῦ εἰς ἣν ἐκκλησίαν διατρέχουσι μοναχοί, ἀνὰ ἑξ χρυσᾶ λαμβάνοντες παρὰ τοῦ βασιλικοῦ ταμείου, ὅπως πορίζονται τὰ πρὸς διατροφήν αὐτῶν. Ὅπου ὁ Κύριος ἐβαπτίσθη πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὑπάρχει τὸ μικρὸν ὄρος Ἑρμονιεῖμ κατὰ τὸ τοῦ Δαβὶδ « ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοὶ καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων ».

Ἡ ἱστορικὴ αὕτη πληροφορία κατὰ τοῦτο νομίζω ὅτι κέκτηται μείζονα σημασίαν καὶ σπουδαιότητα καθόσον ὁ προσκυνητὴς Θεοδόσιος ὁ μετὰ τὸν αὐτοκράτορα Ἀναστάσιον ἀκμάσας 40 ἔτη (ἦτοι τὸ 530) καὶ ἐπισκεψάμενος τοὺς ἁγίους τόπους μνημονεύει τὴν τελευταίαν καὶ μεταγενεστέραν μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἀνακαίνισιν τῆς παρὰ τὸν Ἰορδάνην ἐκκλησίας Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Ὁρμώμενοι ἐκ τῆς ἱστορικῆς ταύτης εἰδήτεως δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πρῶτος ὁ Ἀναστάσιος ὠκοδόμησεν ἐκκλησίαν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, οἱ δὲ πρὸ αὐτοῦ αὐτοκράτορες οὐδὲν ἔπραξαν· ἀλλ' ὡς εἶπομεν ἄνωτέρω ὁ Θεοδόσιος, ὡς εἴθισται, ἀναφέρει τὴν τελευταίαν καὶ μᾶλλον πρόσφατον ἀνακαίνισιν (τοῦ μοναστηρίου ἢ τῆς ἐκκλησίας) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου, παραλείπων τὰς προηγουμένας. Διότι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ παράδοξος οὗτος τόπος διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν πρώην εὐσεβῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς μεγαλόφρονος αὐτοκρατείας τοῦ Βυζαντίου καὶ συζύγου Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ Εὐδοκίας, ἣτις εἰς τὴν ἀνέγερσιν ἄλλων ἔργων ἥττονος σπουδαιότητος προύβη περὶ τὴν Ἱεριχοῦντα καὶ τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας.

Παρατηρητέον ὅτι ὁ Θεοδοσίος ὁμιλεῖ περὶ ἐκκλησίας ἐπὶ καμαρῶν ἐρειδομένης καὶ περὶ σταυροῦ σιδηροῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἐγγύς τοῦ τόπου, ἐνθα ὁ Κύριος ἡμῶν ἐβαπτίσθη· περὶ μοναστηρίου ὅμως οὐδὲν ἀναφέρει, ὡς ὁ μετὰ 40 ἔτη μετ' αὐτὸν ἀκμάσας Ἀντωνῖνος. Ὅθεν δύσκολον ἡμῖν ἀποβαίνει νὰ συνταυτίσωμεν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀναστασίου πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ νῦν μοναστηρίου τοῦ τιμίου Προδρόμου. Διὸ καὶ ἀκριβὲς τις ἔρευνα, προκειμένου ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου ἐκκλησία εἶνε ἄλλη τις καὶ οὐχὶ ἡ ἐν τῷ μοναστηρίῳ, δὲν θεωρεῖται ἄσκοπος.

Εὐδοκία ἡ αὐτοκράτειρα διατρίβει ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπὸ τοῦ 420-450 ἔτους, ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος βασιλεύει ἀπὸ τοῦ 491-518, καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπὸ τοῦ 527-567.

Ἄν καὶ στερούμεθα ἱστορικῶν εἰδήσεων περὶ πάντων τῶν ἔργων, τῆς Εὐδοκίας ἐν Παλαιστίνῃ, οὐδόλως ὅμως δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αὕτη παρεῖδε τὸν τόπον τῆς βαπτίσεως, ἐν ᾧ οὐ μακρὰν αὐτῆς ἦτοι ἀνὰ τὴν Ἱεριχοῦντα ἔκτιζεν ἕτερα ἱερὰ καθιδρύματα ἢ καθ' ἃ λέγει ὁ Εὐάγριος «Ὅμως δ' οὖν ἀνὰ τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Πόλιν γενομένη, πολλὰ πρὸς τιμὴν τοῦ Σωτῆρος πέπραχε Θεοῦ, ὥστε καὶ εὐαγῇ δείμασθαι φροντιστήρια καὶ τὰς καλουμένας Λαύρας». Ὅθεν κάλλιστα δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ὁ τόπος τοῦ βαπτίσματος, ὡς τόπος ὑπερβαλλούσης ἱερότητος καὶ ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ παρὰ τῶν χριστιανῶν ἀπολαύων, ἀναμφιβόλως ἐπέσπα τὴν ἀδιάλειπτον μέριμναν ὑπὲρ συνεχοῦς συντηρήσεως, ἀνορθώσεως καὶ ἀνακαινίσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου ἢ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς ἀρχῆς καὶ ἐπομένως ὡς κοινῶς γνωστὸν τὸ τοιοῦτο παρελείπετο ὑπὸ τῶν συγγραφέων. Ἴσως τούτων ἕνεκα τῶν λόγων μεθ' ὅλην τὴν ἑλλειψιν σοβαρῶν ὁδοιπορικῶν ἀπεσιωπήθη ἡ ἀπομνημόνευσις καὶ τῶν πρὸ τοῦ Ἀναστασίου κτιτόρων καὶ ἀνακαινιστῶν τῆς Μονῆς.

Ὁ Θεοδόσιος λοιπὸν ποιεῖται μνείαν ἐκκλησίας, ἣν ἐκτίσεν ὁ Ἀναστάσιος εἰς ὑψηλὸν τι μέρος ἐγγὺς τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ καὶ οὐχὶ περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ νῦν μοναστηρίου τοῦ Τ. Προδρόμου.

Διότι ἄλλως, ἂν προῦκειτο περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκη πᾶσα νὰ ὑπεθέσωμεν ὅτι ἐκ βάθρων μετὰ τοῦ μοναστηρίου ὠκοδόμησεν αὐτήν τε καὶ τὴν ἐν αὐτῷ δεξαμενὴν, ἣτις μέχρι τῆς σήμερον σώζεται καὶ ἣτις τυγχάνει οὐ σμικροῦ μεγέθους.

Ἀλλ' ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι ὠκοδόμησε τὴν τε ἐκκλησίαν καὶ τὴν δεξαμενὴν κατὰ τὸ ἑβδόμον ἢ ὀγδοὸν ἔτος τῆς βασιλείας του, ὅπερ συμπίπτει κατὰ τὸ 500, πῶς θὰ πεισθῶμεν ὅτι ἡ δεξαμενὴ αὕτη ἢ οὕσα βασιλικὸν ἔργον ἐφθάρη τόσον ταχέως, ὥστε ὁ ἐκ Καισαρείας Προκόπιος ἐν τῷ περὶ κτισμάτων τοῦ Δεσπότη *Ἰουστινιανου* συγγράμματι αὐτοῦ νὰ εἴπῃ ὅτι «καὶ τὸ φρέαρ τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀνεκαίνισεν»¹ Ἀδύνατον. Ἐκ τούτων λοιπὸν καταφαίνεται ὅτι τὸ μοναστήριον προῦπήρχε τοῦ Ἀναστασίου καὶ ἀπήλαυεν ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ μερίμνης ὑπὸ τῆς ἐκάστοτε πολιτικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς διὰ αὐτὸ κατ' ἔτος μεγάλα ἐκεῖ συναρθροίζόμενα πλήθη τῶν πιστῶν.

Πρόκειται λοιπὸν οὐχὶ περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ μοναστηρίου, ἀλλὰ περὶ ἐκκλησίας κτισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου πλησίον τοῦ χείλους τοῦ Ἰορδάνου, ἥς ὡς θὰ ἴδωμεν περαιτέρω μνείαν ποιοῦνται καὶ ἕτερα ὁδοιπορικὰ ποιούμενα διάκρισιν ἐκκλησίας παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ μοναστηρίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν τέλει ἐροῦμεν.

Ἐκτενεστάτην περιγραφὴν τῶν ἐν Ἰορδάνῃ ἱερῶν τόπων ὡς

¹) Σημειωτέον ὅτι τὸ πάλαι ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ χειμάρρου Ἀῖν Καρὰ εἶχε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ μέγα ὑδραγωγεῖον ἐκ λιθίνων σωλήνων, ὅπερ ἐνιαχοῦ ἔτι σώζεται καὶ ὅπερ καταλήγει εἰς τὰ ἀπέναντι τοῦ Τ. Προδρόμου (πέραν τοῦ Ἰορδάνου) σωζόμενα ἀρχαῖα ἐρείπια. Βεβαίως τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο θὰ ἔφερεν ὕδωρ διαυγὲς εἰς τινὰ μεγάλην δεξαμενὴν μετὰ τῶν ἀρχαίων οἰκοδομῶν ὑπάρχουσιν καὶ ταύτην φαίνεται ἐννοεῖ ὁ Προκόπιος ὅτι ἀνεκαίνισεν ὁ Ἰουστινιανός.

καὶ περὶ τῆς τελετῆς τῶν Θεοφανείων κατὰ τὴν 5 καὶ 6 'Ια-
νουαρίου ἐγκαταλιμπάνει ἡμῖν ὁ ἐκ Πλακεντίας μάρτυς Ἀντωνῖνος
ἐπισκεψάμενος τοὺς ἁγ. Τόπους κατὰ τὸ 570 καὶ ἔχουσιν οὕτω.

«Iordanis, Epiphania»

Tenuimus Theophaniam juxta Jordanem et fiunt mirabilia in
illa nocte in loco ubi baptizatus est Dominus. Et est ibi tumulus can-
cellis circumdatus, et in loco, ubi aqua rediit in alveum suum,
posita est crux lignea intus in aqua, et gradus descendunt usque ad
aquam ex utraque parte ripe strata marmore. In vigiliis theophanie
grandes fiunt vigilie, magnus ibi fit conventus populorum, et gallo
quarta aut quinta vice canente, fiunt matutine. Completis matutinis,
albescente die, procendunt diaconi ad sacra mysteria sub divo et te-
nent ea, descendit sacerdos in fluvium, et hora, qua ceperit benedi-
cere aquam, mox Jordanis cum magno strepitu post se revertitur et
stat aqua superior, usque dum baptismus perficiatur, inferior vero
fluit in mare, dicente Psalmista: Mare vidit et fugit, Jordanis conver-
sus est retrorsum: Et nunc omnes Alexandrini, qui naves habent,
cum hominibus calatos plenos aromatibus et balsamo tenentes, hora,
qua sacerdos benedixerit fontem, antequam incipiant baptizare, fun-
dunt illos calatos in fluvium et tollunt inde aquam benedictam, et
exinde faciunt aquam aspersionis in navibus suis, antequam exeant ad
navigandum. Baptismo completo, omnes descendunt in fluvium pro
benedictione, induti sindonibus (et aliis multis speciebus, quas sibi
ad sepulturam servant. Omnibus perfectis, aqua revertitur in locum
suum. Et unde surgit Jordanis a mari Tiberiadis usque ad mare Sali-
narum, ubi deficit, sunt millia CXXX. Ὁ Ἰορδάνης, τὰ Θεοφάνεια.

Τὰ ἅγια Θεοφάνεια ἐωρτάσαμεν ἐγγὺς τοῦ Ἰορδάνου καὶ παράδοξα
πράγματα γίνονται κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἔνθα
ὁ Κύριος ἡμῶν ἐβαπτίσθη. Ἐκεῖ ὑπάρχει γήλοφος διὰ κιγκλίδων περι-
βαλλόμενος καὶ ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα τὸ ὕδωρ ἐπανέρχεται εἰς τὴν κοί-
την αὐτοῦ, ἴσταται σταυρὸς ξύλινος ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ διὰ
βαθμίδων καταβαίνουνσι μέχρι τοῦ ὕδατος, ἐστρωμένων ἑκατέ-

ρωθεν τῶν ὀχθῶν (τοῦ ποταμοῦ) διὰ μαρμάρου. Κατὰ τὰς παραμονάς (ἀγρυπνίας) τῶν Θεοφανείων μεγάλαι παννυχίδες λαμβάνουσι χώραν καὶ μεγάλη ἐκεῖ συνάθροισις λαοῦ γίνεται καὶ τοῦ ἀλέκτορος τετράκις ἢ πεντάκις φωνήσαντος αἱ ἐωθιναὶ προσευχαὶ ἄρχονται.

Συμπληρωθεῖσιν τῶν ἐωθινῶν προσευχῶν, ὑποφωσκούσης τῆς ἡμέρας, οἱ διάκονοι χωροῦσι πρὸς τὰ ἅγια μυστήρια ἐν ὑπαίθρῳ κρατοῦντες αὐτά, ὅτε ὁ ἱερεὺς καταβαίνει εἰς τὸν ποταμὸν καὶ καθ' ἣν ὥραν θὰ ἄρξῃται αὐτός νὰ εὐλογῇ τὸ ὕδωρ ὡς τάχιστα ὁ Ἰορδάνης μετὰ μεγάλου ὁρύβου ἑαυτὸν ἀναστρέφει καὶ τὸ ὕδωρ ἴσταται ἄνω ὑψηλὰ μέχρις οὗ τὸ βάπτισμα ἀποπερατωθῇ· τὸ δὲ κατώτερον ὕδωρ ρεῖ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ ψαλμωδοῦ λέγοντος «ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν, ὁ Ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω».¹

Καὶ τότε ὅλοι οἱ Ἀλεξανδρινοὶ οἱ ἔχοντες πλοῖα μετὰ τοῦ πληρώματος αὐτῶν κρατοῦντες καλάθους πλήρεις ἀρωμάτων καὶ βαλσάμου, καθ' ἣν ὥραν θὰ εὐλογήσῃ τὸ ὕδωρ ὁ ἱερεὺς, πρὶν ἢ ἄρξωνται νὰ βαπτίζωνται, διαχέουσι τοὺς καλάθους ἐκείνους εἰς τὸν ποταμὸν καὶ λαμβάνουσιν ἐκεῖθεν ὕδωρ εὐλογημένον καὶ εἴτα ρηντίζουσι τὰ πλοῖά των πρὶν ἢ ἐκπλεύσωσιν.

Ληξάσης τῆς τελετῆς τοῦ βαπτίσματος πάντες καταβαίνουσιν εἰς τὸν ποταμὸν χάριν εὐλογίας ἐνδεδυμένοι χιτῶνας καὶ πολλὰ ἄλλα εἶδη, τοὺς δὲ χιτῶνας φυλάττουσιν ἵνα χρησιμεύσωσι διὰ τὴν ταφήν των. Ἀποπερατωθέντων δὲ πάντων τούτων τὸ ὕδωρ ἐπαναστρέφει εἰς τὴν προτέραν του θέσιν...»

Καὶ κατωτέρω ὁ αὐτὸς Ἀντωνῖνος τὰ ἐξῆς λίαν ὅπως δῆποτε περίεργα μεταδίδει ἡμῖν περὶ μοναστηρίου ἀθεάτων καὶ ἐγκλείστων παρθένων κειμένου πλησίον τοῦ τόπου τῆς τοῦ Κυρίου βα-

¹) Σημειωτέον ὅτι μέρος τῶν ὑδάτων τοῦ Ἰορδάνου κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας διωχετεύετο ὡς κατωτέρω γενήσεται λόγος.

πίσεως. «Spelunca puellarum, monasterium S. Ioannis. In ipsa vero ripa Iordanis est spelunca, in qua sunt cellule septem cum septem puellis, que illuc infantule mittuntur, et cum aliqua ex eis mortua fuerit, in ipsa cellula sepelitur, et alia cellula inciditur, et mittitur in eam alia infantula, ut numerus stet. Habent foris, qui eis cibaria parant. In quem locum cum magno timore ingressi sumus ad orationem nullius ibi faciem vidimus. In ipso loco dicitur esse sudarium, quod fuerat super caput Iesu. Super Iordanem, non multum longe a Iordane, ubi baptizatus est Dominus, est monasterium Sancti Ioannis valde magnum, in quo sunt xenodochia duo. In ista vel in illa ripa Iordanis per loca submontana inveniuntur serpentes, de quibus theriaca conficitur. Inde venimus Iericho. Τὸ σπήλαιον τῶν Παρθένων, τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰορδάνου, ὑπάρχει σπήλαιον εἰς ὃ ὑπάρχουσιν ἑπτὰ κέλλαι μετὰ ἑπτὰ παρθένων, αἵτινες ἀποστέλλονται ἐκεῖ νήπια καὶ ὅταν μία ἐξ αὐτῶν ἀποθάνῃ θάπτεται ἐν αὐτῇ τῇ κέλλῃ τῆς, καὶ ἕτερον κελλίον ἐγγλύφεται καὶ ἄλλο κοράσιον πέμπεται εἰς αὐτό, ἵνα ἀκέραιος ὁ ἀριθμὸς διαμείνῃ. Ἔχουσι δὲ αὗται ἔξω (τοῦ σπηλαίου) τὰ ἀναγκαῖα ἄτομα ἵνα προμηθεύωνται αὐταῖς τὰς τροφάς. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο εἰσέλθομεν μετὰ μεγάλου φόβου, ἵνα προσευχηθῶμεν, ἐκεῖ δ' οὐδενὸς τὴν μορφήν εἶδομεν. Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ λέγεται ὅτι τὸ σūdarium, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Κυρίου φυλάσσεται. Πέραν τοῦ Ἰορδάνου οὐχὶ πολὺ μακρὰν αὐτοῦ, ἐνθα ὁ Κύριος ἡμῶν ἐβαπτίσθη ὑπάρχει τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγ. Ἰωάννου, μέγιστον οἰκοδόμημα εἰς ὃ ὑπάρχουσιν δύο ξενῶνες».

Ἡ περιγραφή αὕτη τοῦ Ἀντωνίνου εἶναι ἡ ἐκτενεστέρα καὶ λεπτομερεστέρα πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε διασωθεισῶν ἡμῖν καὶ συμπίπτει πρὸς τὴν μείζονα ἀκμὴν τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν τῇ Παλαι-

στίνη καὶ δὴ ἀνὰ τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῦ Ἰορδάνου.

Κατὰ τὰς ἐν ἔτει 543 καὶ 553 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ συγκροτηθείσας συνόδους κατὰ Ὠριγένους, Νεστοριανῶν καὶ Μονοφυσιτῶν οἱ ἐκ τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἰορδάνου παρστάντες ἐν τοῖς συνόδοις μοναχοὶ οὕτως ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὑπογράφονται.

«Κυριακὸς ἐλέω Θεοῦ πρεσβύτερος καὶ ἀρχιμανδρίτης λαύρας τῶν Πυργίων ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ μοναχῶν ὑπογράφας ἐπέδωκα».

«Λεόντιος ἐλέω Θεοῦ καὶ ἡγούμενος ἰδίου μοναστηρίου ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ Ἰορδάνῃ ἁγίων πατέρων ὑπογράφας ἐπέδωκα».

«Βασίλειος ἐλέω Θεοῦ μοναχὸς τοῦ Ἰορδάνου καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ μοναχῶν».

»Λεόντιος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος καὶ τοποτηρητῆς τοῦ Ἰορδάνου ὑπογράφας ἐπέδωκα».

Καθόλου δ' εἰπεῖν ἅπαντα μὲν ἡ Παλαιστίνη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην γέμει λαυρῶν, σκητῶν, μονῶν καὶ κοινοβίων, ὑπερέχει δ' ὅμως ἐν ἅπασιν τούτοις ἡ ἔρημος τῆς Ἰουδαίας καὶ δὴ τὰ περίχωρα καὶ αἱ ὄχθαι τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ Ἰορδάνου.

Ἡ ἐν Ἰορδάνῃ ὅμως μονὴ τοῦ Τ. Προδρόμου κυρίως μονὴ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἐν Παλαιστίνῃ οὐδέποτε ὑπῆρξεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἡσυχίαν τοὺς μοναχοὺς ἐν αὐτῇ ἕνεκα τῆς διηνεκοῦς προσελεύσεως τῶν προσκυνητῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ξενῶν, οὗ οἱ μοναχοὶ διωρίζοντο καὶ διετηροῦντο παρὰ τῆς ἀνωτάτης ἐπιτοπίου πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὅπως περιθάλπῃ τοὺς προσκυνητάς. Ὑπῆρχον δ' ἐν τῇ μονῇ ἢ παρ' αὐτῇ καὶ δύο ἢ τρεῖς μοναχοὶ φωτισταὶ καλούμενοι καὶ οἵτινες διακρίνοντο ἐπ' ἄκρα ἀρετῇ, ἀσκήσει καὶ προβεβηκυῖα ἡλικία καθῆκον ἔχοντες νὰ κατηχῶσι, νὰ κρίνῃσι καὶ νὰ βαπτίζωσιν εἰς τὸν Ἰορδάνην τοὺς προσερχομένους προσκυνητάς. Πλὴν τοῦ Κίλικος Κόνωνος, ὃν ε-

ταξάν ποιεῖν τὰ βαπτίσματα, καὶ ὃν μνημονεύει Ἰωάννης ὁ Μόσχος ἐν τῷ Λειμωνάρῳ αὐτοῦ, ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Χω-
ζιβᾶ ἀνεύρομεν καὶ ἕνα ἕτερον φωτιστὴν κείμενον ὑπὸ τὴν ἐξῆς
ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν· † ΕΝΘΑΔΕ ΚΑΤΑΚΙΤΕ Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΦΩΤΙΣΤΟΣ ^Η Μ: ΙΟΥΛΙΩ Ι: ΙΝΔ: ΙΒ:

Ὁ Ἰορδάνης ποταμός ὅτε ἤκμασαν αἱ ἀνὰ τὴν περίχωρον
τοῦ Ἰορδάνου καὶ τῆς Ἱεριχοῦντος μοναὶ ἐτιμήθη καὶ δι' ἀρχιε-
πισκοπῆς. Εἶχον δὲ τὰ ὅρια ταύτης ὡς ἐξῆς. « Ἡ ἁγία Τριάς, ἥτοι
ὁ ἅγιος Ἰορδάνης ποταμός· τὸ σύνορον αὐτῆς πᾶσα ἡ περίχω-
ρος τοῦ Ἰορδάνου, ἕως τῆς ἁγίας Βηθλεὲμ καὶ ἕως τοῦ μεγάλου
βουνοῦ τοῦ ἀνὰ μέσον ταύτης τῆς ἐνορίας καὶ τῆς Νεαπόλεως,
ἔχει δὲ ὑφ' αὐτὴν καὶ τὴν πόλιν Ἱεριχώ· ἔστι δὲ συνήθεια πα-
λαιά, ἵνα ἔχῃ τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀπὸ τῶν μοναχῶν τῆς ἐρή-
μου τοῦ Ἰορδάνου· ἔχει ἔτι καὶ ἀξίωμα Πρωτοσυγκέλου καὶ εἶ-
ναι ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου».

Ἰωάννης ὁ Μόσχος ὅστις ἀκμάζει περὶ τὸ 600 μ. χ. καὶ
ὀλίγον ὕστερον, ἐν τῷ Ἐαρινῷ αὐτοῦ Λειμῶνι μνείαν ποιούμε-
νος τῶν διαφόρων εὐαγῶν μοναχικῶν καθιδρυμάτων ἐν Παλαι-
στίνῃ μνημονεύει καὶ τόπου τινὸς κειμένου ἐγγὺς τοῦ τόπου
τῆς βαπτίσεως καὶ περὶ ἀνεγερθείσης ἐν αὐτῷ ἐκκλησίας εἰς Ἰω-
άννην τὸν βαπτιστὴν κατὰ θείαν τινὰ ὁπτασίαν. Ἔχει δ' οὕτως
ἡ διήγησις. « Ἦν τις γέρων οἰκῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἀββᾶ Εὐ-
στοργίου ¹, ὃν τινα ὁ ἐν ἁγίοις ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων
ἠθέλησεν ποιῆσαι ἡγαύμενον τοῦ μοναστηρίου. Ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο,
λέγων· ἐν τῷ Σινᾶ ὄρει θέλω γενέσθαι εὐχῆς χάριν. Ὁ δὲ ἀρ-
χιεπίσκοπος ἠνάγκαζεν αὐτὸν γενέσθαι, καὶ οὕτως ἀπελθεῖν. Οὐκ
ἀνασχεθέντα δὲ αὐτοῦ τὸν γέροντα ἀπέλυσε συνταξάμενον, μετὰ
τὴν ἐπάνοδον τὴν ἡγουμενίαν καταδέχεσθαι. Καὶ δὴ οὕτως ἀ-
σπασάμενος τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἐξῆλθε τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος

1) Μοναστήριον πλησίον τῆς ἁγ. Πόλεως ἀνεγερθὲν περὶ τὰ μέσα τοῦ Ε' αἰῶνος.

ἐπὶ τὸ Σίναιον ὄρος, λαβὼν τὸν ἑαυτοῦ μαθητήν. Καὶ διαβάντος τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ὡς ἀπὸ σημείου ἑνὸς ἤρξατο φρικιᾶν ὁ γέρων καὶ πυρέσσειν. Ὡς δὲ οὐκ ἠδύνατο περιπατῆσαι, εὖρον σπήλαιον μικρὸν καὶ εἰσῆλθον ἐν αὐτῷ πρὸς τὸ ἀνεθῆναι τὸν γέροντα. Ὡς δὲ ἐπέμενε πυρρέσσω καὶ μὴτε κινηθῆναι σχεδὸν δυνάμενος (ἐπεύησε γὰρ τρεῖς ἡμέρας ἐν τῷ αὐτῷ σπηλαίῳ) θεωρεῖ ὁ αὐτὸς γέρων καθ' ὕπνους τινὰ λέγοντα αὐτῷ. Εἶπε γέρων, ποῦ θέλεις ὑπάγειν; Λέγει δὲ τῷ φανέντι αὐτῷ· εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος. Λέγει αὐτῷ. Μὴ παρακαλῶ, μὴ ἀπέλθης. Ὡς δὲ οὐκ ἔπεισε τὸν γέροντα, ἀνεχώρησεν ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ πυρετὸς πλέον ἐπετίθετο τῷ γέροντι. Πάλιν δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ὁ αὐτὸς παρίσταται αὐτῷ τῷ αὐτῷ σχήματι λέγων· Τί θέλεις, καλόγηρε, κοπωθῆναι, ἄκουσόν μου καὶ μηδαμοῦ ἀπέλθης. Ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων· Αὐτὸς γὰρ τίς εἶ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ φανείς· Ἐγώ εἰμι Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· καὶ διὰ τοῦτο σοὶ λέγω, μηδαμοῦ ἀπέλθης· τὸ γὰρ σπήλαιον τὸ μικρὸν τοῦτο μεῖζον τοῦ Σινᾶ ὄρους ἐστίν. Πολλάκις γὰρ ἐν τούτῳ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰσῆλθεν ἐπισκεπτόμενός με. Δός μοι οὖν λόγον ὅτι ὧδε κατοικεῖς καὶ γὰρ σοὶ τὴν ὑγείαν παρέχω. Ὁ δὲ γέρων ἠδέως καταδεξάμενος συνέθετο μετὰ λόγου παραμένειν τῷ σπηλαίῳ. Παραχρῆμά τε ὑγιάνας, διέμεινεν ἐν αὐτῷ μέχρι τῆς αὐτοῦ ζωῆς ποιήσας τὸ σπήλαιον ἐκεῖνο ἐκκλησίαν, συναγαγὼν δὲ καὶ ἀδελφότητα. Ἔστι δὲ ὁ τόπος ὁ ἐπιλεγόμενος Σάψας. Τούτου ἐξ εὐωνύμων παράκειται ὁ χεῖμαρρος Χορράθ εἰς ὃν ἀπεστάλη Ἡλίας ὁ Θεσβίτης ἐν καιρῷ τῆς ἀβροχίας ὁ ἐπὶ πρόσωπον τοῦ Ἰορδάνου».

Τὴν διήγησιν ταύτην ἔχει ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔργου τοῦ ὁ Μόσχος σκοπῶν βεβαίως νὰ διασώσῃ δι' αὐτῆς, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν παράδοσιν τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος, ἣν παρὰ τῶν προγενεστέρων παρέλαβεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ Ἰορδάνου κειμένου σπηλαίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀνέγερσιν ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ὅτι δὲ ἡ λέξις Σάψας δι' ἣς ἐκαλεῖτο ἡ τοποθεσία τοῦ γέροντος

συμπίπτει καὶ πρὸς τὸ ὄνομα καὶ πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Σαπσαφᾶ τοῦ χάρτου τῆς Μαδηβᾶς περὶ τούτου οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Τὴν τοποθεσίαν τοῦ νῦν μοναστηρίου τοῦ Τ. Προδρόμου καθορίζει ἀκριβῶς ὁ πολὺς τῶν Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Σωφρόνιος ἐν τῷ περιπετειώδει, ἀλλὰ γλαφυροτάτῳ ἐκείνῳ βίῳ Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ὃν ὁ Σωφρόνιος λίαν δραματικῶς περιγράφει. Πατριαρχεῦει δ' οὗτος ἀπὸ τοῦ 629—638.

Μαρία ἡ Αἰγυπτία κατὰ τὴν ὑψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐλθοῦσα προσπαθεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, ὅπως ἴδῃ τὴν θείαν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὑψωσιν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀποβαίνει αὐτῇ ὅλως ἀδύνατον διότι κωλύεται ἀοράτως ὑπὸ θείας δυνάμεως. Κλαίει, ὀδύρεται, τύπτει ἑαυτὴν ἐπὶ τούτῳ, ὅτε ὁρᾷ ἄνωθεν αὐτῆς τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος. Ἀρχεται, λοιπόν, καθικετεύουσα τὴν Θεοτόκον, ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τὴν ἐν τῷ ναῷ εἴσοδον, ὅπως μὴ καὶ αὐτὴ στερηθῇ τῆς θείας ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἡ δέησις αὐτῆς εἰσακούεται, ἔκπληκτος δὲ ἡ ἀμαρτωλὸς Αἰγυπτία ὁρᾷ ὅτι εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν καὶ ἀξιοῦται τῆς θέας τῆς θείας Ὑψώσεως, ἀλλ' αἰφνης ἀκούει εἴτα καὶ φωνὴν πόρρωθεν ἐπιτάττουσαν αὐτῇ τάδε. « Ἐὰν τὸν Ἰορδάνην διέλθῃς, καλὴν εὐρήσεις ἀνάπαυσιν ». Ὁ λόγος ἦν εὐθὺς ἔργον τῇ ἀμαρτωλῷ Αἰγυπτίᾳ. Ἀλλ' ἀκούσωμεν αὐτὴν τὴν ἰδίαν πῶς διηγεῖται τὰ ἀπὸ Ἱεροσολύμων μέχρις Ἰορδάνου πρὸς τὸν περιβόητον τότε ἐπ' ἀρετῇ ἀββᾶ Ζωσιμᾶν.

Ἐξερχομένην δέ τις ἐωρακώς με, ἐπιδίδωσί μοι τρεῖς φύλεις, Δέξαι ταύτας, ἀμμά μου, εἰπών. Ἐγὼ δὲ τὰ δοθέντα μοι κομίσασα, τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἡγόρασα ἄρτους, καὶ ἔλαβον εὐλογίας ἐφόδιον. Ἡρώτησα δὲ τὸν τοὺς ἄρτους πιπράσκοντα.

« Ποία καὶ πόθεν ἡ ὁδὸς καθέστηκεν, ἄνθρωπε, ἡ εἰς τὸν Ἰορδάνην ἀπάγουσα; Καὶ μαθοῦσα τὴν πύλην τῆς πόλεως, τὴν ἐπ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐξάγουσαν, ἐξῆλθον τρέχουσα καὶ τῆς ὁδοιπορίας εἰχόμεν

δακρύουσα. Ἐρωτήσῃ δὲ φθάνουσα τὴν ἐρώτησιν, καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν τῆς ἡμέρας ὁδοιπορήσασα (ἦν γὰρ τρίτη ὥρα τῆς ἡμέρας). ὅτε τὸν σταυρὸν ἐθεασάμην ὡς εἰκάζω) κατέλαβον λοιπὸν τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν δύσιν κλίναντος, τὸν ναὸν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, τὸν κείμενον τοῦ Ἰορδάνου σύνεγγυς. Καὶ πρότερον ἐν τῷ ναῷ προσκυνήσασα κατῆλθον εἰς τὸν Ἰορδάνην αὐτίκα καὶ πρόσωπον καὶ χεῖρας ἐξ ἐκείνου τοῦ ἁγ. ὕδατος ἔβρεξα· μετέλαβον δὲ τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων ἐν τῷ ναῷ τοῦ Προδρόμου, καὶ τοῦ ἐνὸς ἄρτου τὸ ἥμισυ ἔφαγον καὶ ἐκ τοῦ Ἰορδάνου πιούσα ἐπὶ τῆς γῆς ἐμαυτὴν τὴν νύκτα κατέκλινα· τῇ δὲ ἐπαύριον εὐροῦσα μικρὸν ἐκεῖσε πλοιάριον ἐπὶ τὸ μέρος τὸ ἕτερον γέγονα».

Καὶ πάλιν ἐζήτησα τὴν ὁδηγόν μου, ὁδηγήσαί με ὅπου δ' ἂν ἔστιν αὐτῇ εὐάρεστον. Γέγονα τοίνυν κατὰ ταύτην τὴν ἔρημον, καὶ ἐξ ἐκείνου μέχρι τῆς σήμερον ἐμάκρυνα φυγαδεύουσα, καὶ ἐν ταύτῃ αὐλίζομαι, προσδεχομένη τὸν Θεόν μου, τὸν ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταιγίδος τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτὸν διασώζοντα.

Ὁ δὲ Ζωσιμᾶς πρὸς αὐτὴν ἔφησεν. Πόσα δὲ ἔτη εἰσίν, ὦ κυρία μου, ἐξ ὅτε εἰς ταύτην αὐλίζῃ τὴν ἔρημον; Ἀπεκρίθη ἡ γυνή· Τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἔτη, ὡς εἰκάζω, εἰσίν, ἐξ ὅτε τῆς ἁγίας πόλεως ἐξελήλυθα. Εἶπε δὲ Ζωσιμᾶς· Καὶ τί δὲ εὗρες ἢ ἔσχηκας τροφήν, ὦ κυρία μου; Ἔφη δὲ ἡ γυνή· Δύο μὲν ἥμισυ ἄρτους τὸν Ἰορδάνην ἐπέρασα φέρουσα, οἵτινες κατ' ὀλίγον ξηρανθέντες ἀπελιθώθησαν, καὶ μικρὸν ἐπὶ χρόνους ἐσθίουσα διετέλεσα. Εἶπε δὲ Ζωσιμᾶς· Καὶ οὕτως ἀπόνως παρῆλθες τῶν τοσούτων ἐτῶν τὸ διάστημα, μηδὲν τῆς ἀθρόας γενομένης μεταβολῆς ταραττεύσης σε; Ἀπεκρίθη ἡ γυνή· Πρᾶγμα με νῦν ἠρώτησας, ἄββᾶ Ζωσιμᾶ, ὅπερ φρίττω καὶ λέγουσα· ἐὰν γὰρ ἔλθω νῦν εἰς ἀνάμνησιν τῶν τοσούτων κινδύνων, ὧνπερ ὑπέμεινα, καὶ τῶν λογισμῶν τῶν δεινῶς ἐνοχλησάντων μοι, φοβοῦμαι μή πως καὶ αὖθις ὑπ' ἐκείνων βληθήσωμαι. Εἶπε δὲ Ζωσιμᾶς· Μηδὲν ἐάσης, κυρία μου, ὅπερ μὴ ἀναγγείλῃς μοι· ἅπαξ γὰρ εἰς τοῦτο κατεπειρώτησά σε, ἵνα πάντα ἀπαραλείπτως

διδάξης με ... Ταῦτα εἰπούσης ἐκείνης, καὶ τὸν λόγον ὧδε συντε-
λεσάσης, ὥρμησεν βαλεῖν μετάνοιαν.

Ἐκείνη δὲ ἐπιλαβομένη τοῦ γέροντος, οὐκέτι συνεχώρησεν
βαλεῖν τελείως μετάνοιαν, ἀλλ' ἔφησεν πρὸς αὐτόν. Ταῦτα πάν-
τα, ἅπερ ἤκουσας, ἄνθρωπε, ἐνορκῶ σε κατὰ τοῦ Σωτῆρος
Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μηδενὶ ἐξαιρεῖν, ἕως ὅτε ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς
γῆς ἀπολύσει με. Τὸ δὲ νῦν ἔχον ἐν εἰρήνῃ πορεύθητι, καὶ πάλιν
εἰς τὸ ἔτος τὸ ἐρχόμενον ὄψει με, καὶ ὀφθήσῃ μοι τοῦ Θεοῦ χάρι-
τι φυλαττόμενος· ποιήσον δὲ διὰ τὸν Κύριον ὅπερ νῦν σοι ἐντέλλο-
μαι· Εἰς τὰς νηστείας τὰς ἱεράς τοῦ ἔτους τοῦ ἐπερχομένου μὴ περά-
σης τὸν Ἰορδάνην, ὥσπερ εἰώθατε ποιεῖν εἰς τὸ μοναστήριον. Ἐξ-
ίστατο δὲ Ζωσιμᾶς ἀκούων ὅτι καὶ τὸν κανόνα τοῦ μοναστηρίου ἀ-
πήγγειλεν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἔλεγεν εἰ μὴ, Δόξα τῷ Θεῷ, μεγάλα χα-
ριζομένῳ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἐκείνη δὲ ἔφησεν, Μείνον ἀββᾶ, ὡς
εἶπον, εἰς τὸ μοναστήριον· οὐδὲ γὰρ θέλοντί σοι ἐξελθεῖν εὖ γενή-
σεται· τῇ δὲ ἀγία ἐσπέρα τοῦ δείπνου τοῦ μυστικοῦ, λάβε μοι τοῦ
ζωοποιῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ εἰς σκεῦος ἱερὸν καὶ
τῶν τούτων μυστηρίων ἐπάξιον, καὶ φέρε, καὶ μείνον μετὰ παντὸς εἰς
τὸ μέρος τοῦ Ἰορδάνου τὸ προσεγγίζον τῇ οἰκουμένῃ, ὅπως ἐλθοῦσα
μεταλάβω τῶν ζωοποιῶν δώρων. Ἐξ ὅτε γὰρ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Προ-
δρόμου, πρὶν ἢ τὸν Ἰορδάνην διέλθω, μετέλαβον, οὐκέτι μέχρι τοῦ
νῦν τοῦ ἀγιασμοῦ τούτου τετύχηκα· καὶ νῦν ἐκείνου ἐφίεμαι ἀκα-
τασχέτῳ τῷ ἔρωτι· δι' ὃ αἰτῶ καὶ παρακαλῶ τὴν ἐμὴν μὴ παρακού-
σασθαι αἵτησιν, ἀλλὰ πάντως ἀγαγέ μοι τὰ τοιαῦτα ζωοποιᾶ καὶ
θεῖα μυστήρια, καθ' ἣν ὥραν ὁ Κύριος τοὺς μαθητάς τοῦ θείου δεί-
πνου μετόχους πεποίηκε. Τῷ δὲ ἀββᾶ Ἰωάννῃ, τῷ ἡγουμένῳ τῆς μο-
νῆς ἐν ἣ κατοικεῖς, ταῦτα εἶπέ· Πρόσεχε σεαυτῷ καὶ τῇ ποιμνῇ σου.
τινὰ γὰρ ἐκεῖ τελοῦνται δεόμενα διορθώσεως. Ἀλλ' οὐ νῦν σέ θέλω
ταῦτα εἰπεῖν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτε ὁ Κύριος ἐπιτρέψει σοι· ταῦτα εἰποῦ-
σα, καὶ Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, τῷ γέροντι φήσασα, ἐπὶ τὸ βάθος τῆς
ἐρήμου αὐθις ἐξέδραμεν. Ὁ δὲ Ζωσιμᾶς κλίνας τὰ γόνατα, καὶ

προσκυνήσας τὸ ἔδαφος ἐν ᾧ ἔστησαν τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτῆς, δοὺς τῷ Θεῷ δόξαν καὶ εὐχαριστήσας. ὑπέστρεψεν ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς τε καὶ σώματος, δοξάζων καὶ εὐλογῶν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν· αὐθις δὲ διελθὼν ἐκείνην τὴν ἔρημον ἔφθασεν εἰς τὸ μοναστήριον καθ' ἣν ἡμέραν ὑποστρέφειν εἰώθασιν οἱ αὐτόθι μονάζοντες.

Ἐκ τῶν εἰρημένων τοῦ Σωφρονίου ἐξάγονται δύο τινά: α) μοναστήριον τοῦ Τ. Προδρόμου εἰς ὃ κατήντησε τὸ πρῶτον ἡ Μαρία καὶ ὅπερ ἔκειτο ὀλίγον μακρὰν τοῦ Ἰορδάνου καὶ β) ἐκκλησία τοῦ τιμίου Προδρόμου παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ Ἰορδάνου ἐν ᾧ ἡ Μαρία μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ εἶτα ἐπέρασε τὸν Ἰορδάνην.

Σήμεριώτεον ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 637 ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ Συρία ἀποσπᾶται τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ προστίθεται εἰς τὸ νεοσύστατον Ἀραβικὸν βασίλειον. Ἐν ἔτει 33ῳ μετὰ τὴν ἀραβικὴν κατάκτησιν ἦτοι τὸ 670 μετὰ Χριστὸν ὁ δοκιμώτερος ἐκ τῶν γραψάντων λατινικὰ ὁδοιπορικὰ περὶ τῆς ἀγ. Γῆς Ἀρκοῦλφος ὡς ἐξῆς περιγράφει τὸν τόπον τῆς βαπτίσεως.

XIV. «De loco in quo Dominus ab Iohanne baptizatus est. Ille sacrosanctus et honorabilis locus, in quo Dominus ab Iohanne baptizatus est, semper aquis fluminis tegitur Iordanis, et, sicut Arculfus refert, qui ad eundem pervenerat locum, huc et illuc per eundem intravit fluvium, in eodem sacrosancto loco lignea crux summa infixata est, iuxta quam aqua usque; ad collum longissimi venit stantis viri, aut, in alio tempore nimie siccitatis aquis inminutis, ad mammillas usque inundatione vero facta maiore, tota illa crux aquarum adiectione protegatur. Locus itaque eiusdem crucis, in quo, ut superius dictum est, Dominus baptizatus est, citra alveum fluminis habetur, a quo loco usque in alteram ripam in parte Arabie homo fortis iactare lapidem potest, funta impellente. Igitur a loco supra memorate crucis pons lapideus, arcubus fultus ad aridam usque porrigitur, per quem, ipsam adeuntes crucem, per clivum homines descendunt ad aridam et revertentes ascendunt. in ex-

tremitate vero fluminis quedam habetur parva quadrata ecclesia in eo, sicut traditur, fundata loco, ubi Dominica vestimenta hora illa custodita sunt, qua baptizatus est Dominus. Hec, quatuor lapideis suffulta cameris stat super aquas inhabitabilis, quia sub ipsam hinc et inde subintrant aque. Hec desuper coctili protegatur creta, inferius vero, ut dictum est, cameris et arcubus, sustentata. Hec talis ecclesia in locis inferioribus illius vallis exstat, per quam influit Iordanis fluvius; in superioribus vero locis quoddam inest grande monachorum monasterium, quod supra describe supereminet ecclesie in supercilio monticuli e regione constructum, ibidemque ecclesia, in honore sancti baptizatoris Iohannis fundata, eodem monasterii circumdatur muro, quadratis constructo lapidibus.. « Ὁ ἅγιος καὶ τίμιος ἐκεῖνος τόπος, ἐνθα ὁ Κύριος ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου, πάντοτε καλύπτεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου καὶ ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀρκοῦλφος, ὅστις ἐπεσκέψατο τοῦτον τὸν τόπον καὶ εἰς διάφορα τοῦ ποταμοῦ μέρη εἰσέδυσεν, ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ (ἥτοι τῆς βαπτίσεως) ἵσταται μέγας ξύλινος σταυρὸς πλησίον τοῦ ὁποίου τὸ ὕδωρ ἀνέρχεται μέχρι τοῦ λαιμοῦ τοῦ ὑψηλοτέρου ἀνθρώπου ἢ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ξηρασίας ὅτε τὸ ὕδωρ ἐλαττοῦται μέχρι τοῦ στήθους αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅταν ὁ ποταμὸς πλημμυρῇ τὸ ὕδωρ καλύπτει ὅλον τὸν σταυρόν.

Ὅθεν ὁ τόπος τοῦ σταυροῦ, ὅπου, ὡς εἵπομεν ἀνωτέρω, ὁ Κύριος ἐβαπτίσθη (ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου), κεῖται ἐντεῦθεν τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀνὴρ ρωμαλέος (μόλις) δύναται ἀπὸ τούτου τοῦ τόπου διὰ σφενδόνης νὰ ρίψῃ λίθον καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πέραν ἀραβικὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ὅθεν ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ προμνημονευθέντος σταυροῦ, ὑπάρχει λιθίνη γέφυρα ἐρειδομένη ἐπὶ τόξων καὶ ἐκτεινομένη μέχρι τῆς ὄχθης, δι' ἧς οἱ μεταβαίνοντες εἰς τὸν σταυρὸν ἄνθρωποι διὰ κατωφερείας τινὸς κατέρχονται εἰς τὴν ὄχθην καὶ ἀνέρχονται εἰς τὴν ἐπιστροφὴν των.

Εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ ὡσαύτως ὑπάρχει μικρὰ τετρά-

πλευρος ἐκκλησία ἐκτισμένη ἐπὶ τοῦ τόπου, ἔνθα κατὰ τὴν παράδοσιν τὰ ἱμάτια τοῦ Κυρίου ἐφυλάχθησαν καθ' ἣν ὥραν ἐβαπτίζετο.

Αὕτη ὑποβασταζομένη διὰ τεσσάρων λιθίνων καμαρῶν, ὑψοῦται τῶν ὑδάτων ἀκατοίκητος (ἐνοικήσιμος, ἑτέρα γραφή), ἐπειδὴ τὰ ὕδατα ἐκατέρωθεν εἰσέρχονται εἰς αὐτήν. Αὕτη στεγάζεται ἄνωθεν ἐξ ὀπτῆς λευκῆς πλίνθου, κάτωθεν δὲ ὡς ἐρρέθη στηρίζεται ἐπὶ καμαρῶν καὶ τόξων. Αὕτη ἡ ἐκκλησία εἰς τὰ ἔσχατα τῆς κοιλάδος ὑψοῦται, παρ' ἣν ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς ρέει εἰς δὲ τὸ ὑψηλότερον μέρος ὑπάρχει τὸ μέγα μοναστήριον τῶν μοναχῶν, ὅπερ μετ' ἐξεχούσης ἐκκλησίας κατεσκευάσθη εἰς τὸ ἀντιπέραν (ἀντικρὺ) εἰς τὴν ἄκραν λόφου τινὸς καὶ οὔτινος ἢ ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐκκλησία ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ὥκοδόμηται διὰ μεγάλων τετραγώνων λίθων».

Μετὰ τὴν περιγραφὴν ταύτην τοῦ Ἀρκούλφου ἔχομεν τὴν τοῦ αἰδεσίμου Βέδα, τὸ πλεῖστον συνάδουσαν πρὸς τὴν τοῦ Ἀρκούλφου καὶ συμπίπτουσαν κατὰ τὰ ἔτη 720 μ. Χ.

«De loco, in quo Dominus baptizatus est. In loco, in quo Dominus baptizatus est, crux lignea stat usque ad collum alta, que aliquoties aqua ascendente absconditur, a quo loco ripa ulterior vel orientalis in jactu funde est, citerior vero ripa in supercilio monticuli grande monasterium gestat beati Johanni Baptiste ecclesia clarum, de quo per pontem arcubus suffultum solent descendere ad illam crucem et orare. In extrema fluminis parte quadrata ecclesia quatuor lapideis cameris superposita est coctili creta desuper tecta, ubi Domini vestimenta, cum baptizaretur servata esse dicuntur. Hanc non homines intrare, sed unde cingere ac penetrare solent. Ab eo loco quo de faucibus maris Calilee Jordanis exit, usque ubi mare Mortuum intrat octo dierum iter est. Περὶ τοῦ τόπου ἔνθα ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος. Ἐν τῷ μέρει ἔνθα ὁ Κύριος ἐβαπτίσθη ἵσταται ξύλινος σταυρὸς ἔχων ὕψος μέχρι τοῦ τραχήλου ἀνθρώπου, ὅστις ἐνίοτε κα-

λύπτεται ὅταν πλημμυρήσωσι τὰ ὕδατα ἀπὸ τοῦ τόπου ἐκεῖνου ἢ πέραν ὅχθη ἦτοι ἡ ἀνατολικὴ ἀπέχει βολὴν σφενδόνης, ἐν τῇ ἐγγυτέρᾳ δὲ ὅχθη ἦτοι τῇ ἐντεῦθεν ἐν τινι ἄκρᾳ μικροῦ ὄρους ὑπάρχει τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ μετὰ λαμπρᾶς ἐκκλησίας, ἐξ ἧς διὰ γεφύρας ἐρειδομένης ἐπὶ τόξων εἴθισται νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸν σταυρὸν ἐκεῖνον καὶ νὰ προσεύχωνται. Ἐγγὺς τῆς ὅχθης τοῦ ποταμοῦ ὑπάρχει τετράγωνος ἐκκλησία, ἣτις ὑπερκειμένη τεσσάρων λιθίνων καμαρῶν κατακαλύπτεται ἄνωθεν δι' ὀπτῆς λευκῆς πλίνθου, ἐνθα τὰ ἱμάτια τοῦ Κυρίου, ὅτε ἐβαπτίζετο, λέγουσιν ὅτι διεφυλάττοντο. Εἰς ταύτην τὴν ἐκκλησίαν δὲν συνειθίζουσιν ἄνθρωποι νὰ εἰσέρχωνται ἀλλὰ τὰ ὕδατα περιβάλλουσιν αὐτὴν καὶ εἰς αὐτὴν εἰσέρχονται. Ἀπὸ τοῦ τόπου ἦτοι τῆς χαράδρας ὅθεν ἐξέρχεται ὁ Ἰορδάνης τῆς Γαλιλαίας θαλάσσης μέχρι τῆς Ν. Θαλάσσης, εἰς ἣν ἐκβάλλει ἐστὶν ὀκτὼ ἡμερῶν ὁδοιπορία».

Ὁ μετὰ τοῦτον ἐν ἔτει 726 ἰδὼν τοὺς ἁγίους Τόπους Βιλλιβάλδος τὴν ἐξῆς παρέχει ἡμῖν περὶ τοῦ μοναστηρίου ἀφήγησιν.

«*Monasterium et ecclesia Sancti Joannis Baptiste secus Jordanem, baptismus in hoc fluvio solemnitas Epiphanie.*

Et ibi requiescentes aliquantum temporis, iterum pergebant ad monasterium sancti Johannis Baptiste, et ibi erant fere viginti monachi. Unam noctem ibi manebant. Et inde ibant super unum milliare ad Jordanem, ubi Dominus fuit baptizatus. Ibi est nunc ecclesia in columnis lapideis sursum elevata, et subtus ecclesiam est nunc arida terra, ubi Dominus fuit baptizatus in ipso loco. Et ubi nunc baptizant, ibi stat crux lignea in medio, et parva derivatio aque stat illic et unus funiculus, extensus supra Jordanem, hinc et inde firmatus. Tunc in solemnitate Epiphanie infirmi et egroti venientes habent se de funiculo, et sic demerguntur in aquam. Sed et mulieres, que snut steriles, venientes ibi gratiam Domini merentur. Episcopus noster Willibaldus balneavit se ibi in Jordane. Unum diem fue-

runt ibi. Μοναστήριον καὶ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ πλησίον τοῦ Ἰορδάνου, τὸ βάπτισμα ἐν τῷ ποταμῷ, ἡ ἐορτὴ τῶν Θεοφανείων.

Καὶ ἀναπαυθέντες ἐπ' ὀλίγον ἐπορεύθησαν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ ἐνταῦθα μονάζουσιν 20 περίπου μοναχοί. Μίαν ἐνταῦθα νύκτα διῆλθον. Καὶ ἐντεῦθεν μετὰ ἓν περίπου μιλίτριον ἐπορεύθησαν εἰς τὸν Ἰορδάνην, ὅπου ὁ Κύριος ἐβαπτίσθη. Ἐνταῦθα καὶ νῦν ἐκκλησία ὑπάρχει ἣτις ἐρείδεται ἐπὶ λιθίνων κιόνων, καὶ ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ νῦν ὑπάρχει αὐχμηρὰ γῆ, ὅπου ὁ Κύριος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐβαπτίσθη. Καὶ νῦν ὅπου βαπτίζονται, ἐν τῷ μέσῳ ἵσταται σταυρὸς ξύλινος καὶ διὰ μικρᾶς παροχετεύσεως τὸ ὕδωρ ἵσταται ἐκεῖ καὶ στερεὸν σχοινίον ἐκτείνεται ἄνωθεν τοῦ Ἰορδάνου. Τότε κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Ἐπιφανείων ἀσθενεῖς καὶ πάσχοντες ἐρχόμενοι κρατοῦσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ σχοινίου καὶ οὕτω βυθίζονται εἰς τὸ ὕδωρ. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες αἰτινές εἰσι στεῖραι ἐρχόμεναι καταξιοῦνται τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου. Ὁ ἐπίσκοπος ἡμῶν Βιλλιβάλδος ἐβαπτίσθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. Μίαν ἡμέραν διεμείναμεν ἐνταῦθα».

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ ἐφεξῆς αἱ περὶ τῆς μονῆς περιγραφαὶ ἄρχονται ἐλαττούμεναι ἐξ ὧν καταδείκνυται ὅτι ἡ τε μονὴ καὶ τὰ περὶ τὸ χεῖλος τοῦ Ἰορδάνου ἱερὰ καθιδρύματα ὑπέστησαν ἐν μέρει τὴν ἐπήρειαν τῶν ἐπιδρομῶν.

Ἑτέραν ἱστορικὴν μαρτυρίαν ἀναγομένην μετὰ τὸ 800 καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν καθὼ ἐλληνικὴν, ἔχομεν ἐν τῷ βίῳ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου τοῦ θαυματουργοῦ, ἀνεψιοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐξ ἧς πληροφορούμεθα ὅτι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ Ἰορδάνου ὑπῆρχεν, ὡς λέγομεν σήμερον, προσκύνημα πρὸς τιμὴν τοῦ Σωτῆρος, καὶ μοναστήριον, μικρὸν ἀπέχον τοῦ προσκυνήματος ἦν καὶ παρατιθέμεθα.

«Ποτὲ οὖν ἐτέρῳ τινὶ τῶν πατέρων τούτῳ τῷ θαυματουργῷ συνηκολούθουν Γέροντι (Στεφάνῳ) εἰς τὴν τοῦ Ἰορδάνου ἔρημον, οὗ-

τινος ἐπὶ τὰς ὄχθας, ἡμῶν γενομένων, λίαν βαθείας νυκτὸς ἀμφε-
πούσης, τῆς πρώτης τυχὸν καὶ δευτέρας φυλακῆς παρωχικυίας,
οὐ κατεδέξατο ὁ γέρων εἰς τὴν τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ
Ἰωάννου εἰσιέναι μονήν...». Καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ βίου.

« Ἀπῆλθον γάρ ποτε σὺν τούτῳ τῷ θαυμασίῳ Γέροντι ἐπὶ τὸν Ἰ-
ορδάνην ποταμὸν σὺν ἑτέροις τισὶ τῶν μοναχῶν. Κάκεισε παραγε-
γονότες ἐπεθυμήσαμεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ σωτηριώδους βαπτίσματος
προσεύξασθαι, ἔνθα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς πᾶσαν τὴν
βρότειον οὐσίαν ρύπον παντὸς ἐγκαθάρας τὰς τοῖς ὕδασιν ἐμφωλευ-
ούσας κατέθλασε δρακοντεῖους κάρας, καὶ τούτῳ χάριν παρακεκλη-
χότες τὸν Γέροντα πεπείκαμεν· ὥς οὖν προσηγγίσαμεν, ἔφημεν αὐ-
τῷ. Εἰ κελεύει ἡ σὴ ἀγιότης προσείτω εἰς ἐξ ἡμῶν ἐπὶ τὴν ἄ-
νω κειμένην τοῦ Προδρόμου μονήν τὴν τοῦ ναοῦ ἐνέγκαι κλεῖδα,
καὐτὸν τὸν παραμονάριον, εἰμὴ γὰρ ἐκεῖνος ἔλθῃ, τῆς κλειδὸς ἀ-
χθείσης, οὐδὲν ἀνύσομεν· δυσκόλως γὰρ καὶ μόλις ἀνοίγεται ἡ
μανδαλὶς οὐχ ἅπαξ γὰρ ἐπειράθημεν αὐτῆς. Ὁ δὲ σημειοφόρος Γέ-
ρων πρὸς ἡμᾶς ἔφη· οὐκ ἀνάγκη ὑμᾶς, ἀγαπητὰ τέκνα, σκυλῶναι
ἐκεῖ, ἀλλὰ δεῦτε μόνον καὶ εἴη τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα οὖν
εἰπόντος αὐτοῦ, ἐπορεύθημεν καὶ παρὰ τὴν θύραν στάντων ἡμῶν,
εὐχὴν πεποιηκῶς καὶ τρεῖς τὰ γόνατα κεκλικῶς καὶ τὴν πύλιν
σταυροτύπῳ σημείῳ ἐσφραγικῶς καὶ τὴν μανδαλίδά ἄκροις δακτύ-
λοις ἀψάμενος, παραχρῆμα τὴν θύραν ἀνέωξεν».

Ἐν τῷ Commematorium de casis Dei vel monasteriis ἀνα-
γομένῳ εἰς τὸ ἔτος 808 ἀναγινώσκομεν. «Ad Iordanem monasteri-
um sancti Iohannis et ecclesia alia, ubi peregrini descendunt
ad fluvium, monachi 25. Παρὰ τὸν Ἰορδάνην τὸ μοναστή-
ριον τοῦ ἁγ. Ἰωάννου καὶ ἑτέρα ἐκκλησία (ὑπάρχει), ἔπου οἱ
προσκυνηταὶ καταβαίνουσιν εἰς τὸν ποταμὸν, μοναχοὶ 25». Ὡσαύ-
τως καὶ ὁ μοναχὸς Βερνάρδος ἐν ἔτει 870 ἐλάχιστα λέγει περὶ τοῦ
μοναστηρίου. «Ad postremum triginta miliaris ab Jerusalem
est Iordanis ad orientem, super quā est monasterium sa-

neti Iohannis Baptiste. In quibus quoque locis multa constitunt monasteria. Πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἱεροσολύμων εἰς ἀπόστασιν 30 μιλίων ὑπάρχει ὁ Ἰορδάνης· ἄνωθεν αὐτοῦ ὑπάρχει τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ἐν τοῖς τόποις τούτοις πολλὰ μοναστήρια ὑπάρχουσι».

Ἐπὶ δύο περίπου αἰῶνας ἦτοι ἀπὸ τοῦ 900—1097, ὅτε ἄρχονται αἱ Σταυροφορίαι, ἀγνοοῦμεν ἐπακριβῶς ὑποία τις ἦν ἡ κατάσταση τοῦ τόπου τῆς βαπτίσεως καὶ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Τ. Προδρόμου, διότι καὶ προσκυνηταὶ καὶ ὁδοιπορικὰ τῆς ἀ. Γῆς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην μεγάλως σπανίζουσιν. Ἐκ τινων ὅμως μεμβρανίνων ἐλληνικῶν κωδίκων ἀποκειμένων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ καὶ ἀνηκόντων τῇ μονῇ τοῦ Τ. Προδρόμου κατὰ τὸ ἀνωτέρω χρονικὸν διάστημα καὶ περὶ αὐτῶν κατωτέρω ἐν ἐκτάσει γενήσεται λόγος, ἐξάγεται ὅτι ἡ μονὴ μεθ' ὅλας τὰς ἀνωμάλους τότε καιρικὰς περιστάσεις κατορθοῖ καὶ αὕτη νῦν ὑφίσταται ὡς καὶ ἡ πλησίον αὐτῆς κειμένη μονὴ τοῦ Καλαμῶνος ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 136¹ Πατριακοῦ κώδικος γραφέντος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ τοῦ Καλαμῶνος ἐν ἔτει 962 καὶ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 217² κώδικος τῆς Πετροπόλεως γραφέντος καὶ τούτου ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν ἔτει 1054.

Μὴ λησμονῶμεν ὅμως καὶ τοῦτο ὅτι κατὰ τὰς δύο ταύτας ἐκατονταετηρίδας τὸ χριστιανικὸν τῆς Παλαιστίνης πλήρωμα μεγάλως ἐπηρεάσθη ἔνεκα τῶν εἰς αὐτὴν εἰσβαλόντων διαφόρων ἀ-

1) «Ἐγράφη ἡ βίβλος αὕτη Παύλῳ τῷ ἐλλαβεστάτῳ μοναχῷ καὶ ἡγουμένῳ λαύρας τοῦ ἀ. Σάββα διὰ χειρὸς Ἰλαρίωνος μοναχοῦ καὶ ἡγουμένου λαύρας τοῦ Καλαμῶνος μηνὶ Ἀπριλίῳ ιη' ἰνδικτιῶνος ε', ἔτους ,ςυο'» [962].

2) «Ἐγράφη σὺν Θεῷ αὕτη ἡ προφητεία εἰς τὴν μονὴν τῆς Θεοτόκου τοῦ Καλαμῶνος διὰ χειρὸς Σεργίου μοναχοῦ ἁμαρτωλοῦ τῆς σεβασμίας τοῦ Ἀνεμᾶ λαύρας τῆς εἰς τὸν Ὀλυμπον τῆς Βιθυνίας ἐπαρχίας μηνὶ Ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος ζ', ,ςψξβ' οἱ ἐν αὐτῇ ἐντυγχάνοντες εὐχεσθὲ με διὰ τὸν Κύριον». Ἰδὲ Κατάλ. Ἱ. Β. Κ. Πσπαδοπούλου Τόμ. Β' σελῖς 712 καὶ 716.

νατολικῶν φύλων, τῶν μέχρι Συρίας καὶ Παλαιστίνης βυζαντινῶν ἐκστρατειῶν καὶ τῶν ἐσωτερικῶν διχονοιῶν τῶν καλιφάτων. Κατὰ τὸ ἔτος 1010 συμπύπτει καὶ ἡ τοῦ καλίφου τῆς Αἰγύπτου Χάκεμ ἐκστρατεία εἰς Παλαιστίνην, ἥτις ὡς πᾶσα ἐκστρατεία οὕτω καὶ αὕτη οὐ σμικρὸν ἐπηρέασε τὴν ὑπαρξίν τῶν ἐκ τῶν προτέρων πολιτικῶν μεταβολῶν ὑποληφθεῖσῶν μονῶν.

Κατὰ τὰ χρονικὰ ταῦτα διαστήματα ὅτε συμπύπτει καὶ ἡ τῶν Σελδσουκικῶν βασιλείων σύστασις ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἄρχεται καὶ ἡ τῶν Ἰβήρων (Γεωργιανῶν) ἐν τοῖς ἁγίοις Τόποις κάθοδος ἐχόντων ἀφρονίαν μέσων διὰ τὴν πρὸς τοὺς Σελδσούκους γειτνίασιν καὶ σχέσιν αὐτῶν καὶ οἵτινες ὅτε μὲν κατὰ μόνας, ὅτε δ' ἀναμῖξ μετὰ τῶν ἡμετέρων μονάζουσι. Ποιοῦμαι μνείαν τούτου διότι καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Τ. Προδρόμου ἐμόναζόν τινες μετὰ τῶν ἡμετέρων ὡς τοῦτο καταδείκνυται ἐκ τινων Ἰβηρικῶν κωδίκων καὶ δύο ἐπὶ λίθου ἐπιγραφῶν εὑρεθεῖσῶν ἐν τισιν ἐρειπίοις παρὰ τὴν μονήν.

Κατὰ τὸ ὁδοιπορικὸν *Qualiter sita est* ἀναγόμενον εἰς τὸ ἔτος 1098 ἡ ἀπόστασις τοῦ Ἰορδάνου ἀπὸ τοῦ Σαρανταρίου ὅρους ἐρίζεται ὡς ἐξῆς· «*A quo monte ad flumen Jordanis sex miliaria sunt.* Ἀπὸ τοῦ ὅρους (ὅπου ἐπειράσθη ὁ Κύριος) μέχρι τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ μιλιάρια ἕξ» καὶ οὐδὲν πλέον. Ἐνταῦθα, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τὸ πρῶτον γίνεται μνεία περὶ τοῦ τόπου τοῦ πειρασμοῦ τοῦ Κυρίου ὡς κειμένου παρὰ τὴν Ἰεριχὼ καὶ βεβαίως ἐννοεῖ τὸ ὁδοιπορικὸν τὸν νῦν ὡς τοιοῦτον παραδεδεγμένον τόπον τοῦ πειρασμοῦ, Σαραντάριον ὄρος. Ἐπὶ τῆς Σταυροφορικῆς ἐποχῆς (1097—1187), ὁ ἐν ἔτει 1113 ἐπὶ βασιλείᾳ τῆς Ἱερουσαλὴμ Βαλδουίνου τοῦ Α' ἐπισκεψάμενος τοὺς ἁγίους Τόπους Ρῶστος μοναχὸς Δανιήλ, ὁ καὶ ἰδιαιτέρων τιμῶν ἀξιωθείς παρὰ τοῦ βασιλέως τούτου, ὡς ἐξῆς περιγράφει ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ αὐτοῦ τὰ κατὰ τὸν τόπον τῆς βαπτίσεως τοῦ Κυρίου μέρη. «*Πρὶν ἢ φθάσωμεν εἰς τὸν Ἰορδάνην ἀπαντῶμεν πρὸς τῆς ὁδοῦ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐν μέσῳ τινὸς περιβόλου.* Ἐνταῦθ' αὖτε πλησίον καθορᾶται

τὸ ὄρος Ἑρμών. Ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου εἰς ἀπόστασιν 20 σαγηνῶν πρὸς ἀριστεράν φαίνεται ὁ λοφίσκος οὗτος ὢν ἀμμάδης καὶ ἔχων ὕψος μέτριον. Ὀλίγον μακρὰν τοῦ ἀρχαίου μοναστηρίου τοῦ ἁ. Ἰωάννου εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια ἐκκλησίας εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον καθιερωμένης. Ἀντικρὺ τοῦ μοναστηρίου ταύτης τῆς ἐκκλησίας πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ τῆς κλιτύος ἐνὸς λόφου φαίνεται ναῖσκος τις μικρὸς ὑπάρχων ὠκοδομημένος ἐπὶ τοῦ τόπου, ὅπου ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐβάπτισε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐνταῦθα ὁ Ἰορδάνης ἰδὼν τὸν κτίστην αὐτοῦ ἐρχόμενον πρὸς τὸ βάπτισμα, ἐξῆλθε τῆς κοιτίδος αὐτοῦ πρὸς ὑπάντησιν τοῦ Σωτῆρος καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς αὐτήν. Τέως ἡ θάλασσα τῶν Σεδόμων διῆκε μέχρι τούτου τοῦ τόπου, ἀλλὰ μετὰ τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ ἀπεσύρθη εἰς ἀπόστασιν 4 βερστίων. Τὸ μέρος ὅπου ἐβαπτίσθη ὁ Ἰησοῦς ἀπέχει τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰορδάνου ὡσεὶ λίθου βολήν. Ἐνταῦθα οἱ Χριστιανεὶ προσκυνηταὶ βαπτίζονται ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, ἐνταῦθα δυνατὸν ἵνα διαβῇ τις αὐτὸν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, εἰς τὴν Ἀραβίαν. Ἐνταῦθα οἱ Ἰσραηλῖται καὶ ὁ Ἑλισαῖος ἔπειτα διέβησαν αὐτὸν ἀβρόχοις ποσίν. Ἐνταῦθα ὁ Ἑλισαῖος ἔτυψε διὰ τῆς μηλωτῆς τοῦ Ἡλίου καὶ διέβη τὸν Ἰορδάνην διὰ ξηρᾶς. Ἐνταῦθα τέλος Μαρία ἡ Αἰγυπτία διέβη πεζῇ τὸν ποταμόν, ἵνα συνδιαλεχθῇ μετὰ τοῦ ἐσίου Ζωσιμᾶ καὶ ἐπανακάμψασα πάλιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον ὅπου ἀπέθανεν... Εἰς ἀπόστασιν διπλῆς βελῆς τόξου ἀπὸ τῆς ὄχθης τοῦ Ἰορδάνου πρὸς ἀνατολὰς φαίνεται ὁ τόπος ὅπου ὁ προφήτης Ἡλίας ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐν πυρίνῳ ἄρματι καὶ πλησίον αὐτοῦ τὸ σπήλαιον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ καὶ ὁ χεῖμαρρος τοῦ Ἡλίου, ὅστις ρέων ὁρμητικῶς εἰσβάλλει εἰς τὸν Ἰορδάνην. Τὸ ὕδωρ αὐτοῦ ἐστὶ γλυκὺ καὶ ψυχρὸν καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔπινεν ὁ Πρόδρομος τοῦ Χριστοῦ ὅτε κατῴκει τὸ παρακείμενον σπήλαιον. Ἐνταῦθα καθορᾶται ἄλλο τι σπήλαιον ἐν ᾧ ὁ προφήτης Ἡλίας κατῴκισε μετὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἑλισαίου.

Εἶδον ἅπαντας τούτους τοὺς τόπους ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ὁ Θεὸς μὲ ἠξίωσεν, ἵνα τρεῖς ἀπέλθω εἰς τὸν Ἰορδάνην».

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ εἰρημένων ἐξάγεται ὅτι τὰ κατὰ τὸν τόπον τῆς βαπτίσεως τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, διετέλουν ὀλίγον παρημελημένα. Ἡ κατάστασις αὕτη δὲν φαίνεται μόνον ἐπελθοῦσα ἐκ τῆς πολιτικῆς τότε μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων φυσικῶν λόγων. Τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην ἀπὸ τοῦ ἔτους 1098—1170, ὡς γινώσκουμεν, μαστίζουσιν ἐκ διαλειμμάτων καταστρεπτικῶτατοι σεισμοί. Εἷς ἐκ τῶν σεισμῶν τούτων, ποίου ὅμως ἔτους ἀγνοοῦμεν, ἀνέτρεψεν ἐκ βάθρων καὶ τὴν μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου καθ' ἣν ὁ ἡμέτερος Φωκᾶς ὁ Κρήτης ἱστορεῖ ἡμῖν. Ὁ μωαμεθανὸς Ἀραψ γεωγράφος Edrissi ὁ ἀκμάσας ἐν ἔτει 1154 τὴν ἐξῆς πολύτιμον ἱστορικὴν μαρτυρίαν διὰ τὴν Ἱερὰν ἡμῶν Ἀδελφότητα ἐγκαταλιμπάνει ἡμῖν περὶ τοῦ τόπου τῆς βαπτίσεως. «Πλησίον τοῦ Ἰορδάνου ὑπάρχει μία μεγάλη ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου χρησιμεύουσα εἰς κατοίκησιν Ἑλλήνων μοναχῶν». Ἀγνωστον ἡμῖν ἂν ὁ Edrissi ἐννοεῖ αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μοναστηρίου ἢ ἄλλην τινὰ ἐκκλησίαν ἐκ τῶν παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ τότε κειμένων. Πιθανώτατα ὅμως διὰ τὴν λέγην ἐκκλησίαν μετὰ μοναχῶν, ἐννοεῖ τὴν τοῦ μοναστηρίου ἐκκλησίαν ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ μονὴ κατεστράφη μετὰ τὸ 1154 καὶ ἴσως κατὰ τοὺς σεισμοὺς τῶν ἐτῶν 1157, 1166 καὶ 1168—1170 καὶ ἐπομένως ὁ ἀνακατασκευὴ ταύτης ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ ἔλαβε χώραν μετὰ τὸν ἀνακατασκευὴν τῆς μονῆς τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ (1160) καὶ τῆς βασιλικῆς τῆς Βηθλεὲμ (1169) ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος.

Ἦν δ' ἡ ἀνακατασκευὴ τῆς μονῆς ὡς καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἀνταξία τῆς πλουτοδότιδος δεξιᾶς τοῦ δαφνοστεφοῦς ἡμῶν βασιλέως Κομνηνοῦ, διότι ἂν ὅχι ἅπαν, τουλάχιστον τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐκκλησίας ἦν διακεκοσμημένον ἐξ ἐπιχρύσου μευσαϊκοῦ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς πληθύος τῶν ἐπιχρῦσων ψηφίδων τῶν εὑρισκομένων ἐν

τοῖς περίξ τῆς μονῆς ἐπιπροσθέτοις χώμασιν. Ἐν γένει ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Φωκᾶ δὲν ἀπεῖχε πολὺ τοῦ ἀνακαινισμού, τῆς μονῆς ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων, ἅτινα καὶ παρατιθέμεθα ὧδε.

«Περὶ δὲ τὸν Ἰορδάνην πεπήγασι μοναὶ τρεῖς· ὁ Πρόδρομος δὴλον ὅτι καὶ ὁ Χρυσόστομος καὶ ἡ τοῦ Καλαμῶνος· καὶ ἡ μὲν τοῦ Προδρόμου μονή, ἐκ βάθρων ὑπὸ σεισμοῦ ἀναστραφεῖσα νῦν ὑπὸ τῆς πλουτοδότιδος δεξιᾶς τοῦ θεοστεφοῦς ἡμῶν αὐτοκράτορος τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ Κεμνητοῦ Μαρουῆλ ἐκ καινῆς ἀνωκοδομήθη τοῦ ταύτης καθηγητοῦ τῇ ἀνεγέρσει τούτου παρρησιάσαντος. Ταύτης ἀποθεν ὡσεὶ τόξων δύο βολῆς ὁ ἐν ποταμοῖς ἀγιώτατος ἐπιρρεῖ Ἰορδάνης, ἐφ' ᾧ τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἐμῆς ἀναπλάσεως ὁ Ἰησοῦς μου πτωχεύσας τῷ βαπτίσματι ἀπειργάσατο, καὶ περὶ τὸ χεῖλος ὡσεὶ λίθου βολῆς ἀποθέν ἐστι τετράπλευρον θολωτόν, ἐν ᾧ πρὸ τῆς εἰς τὰ ὀπίσω ἀποστροφῆς ἐπιρρέων ὁ Ἰορδάνης γυμνὸν ἐδέξατο τὸν ἐν νεφέλαις τὸν οὐρανὸν περιβάλλοντα, καὶ Προδρόμον δεξιὰ κλονουμένη τῆς κορυφῆς ἐκείνου προσήψατο, καὶ τὸ Πνεῦμα περιστρᾶς ἐν εἵδει τῷ συγγενεῖ Λόγῳ ἐπεχώρησε καὶ ἡ τοῦ Πατρὸς φωνὴ τὴν Υἱότητα ἐπεμαρτύρει τῷ λυτρωτῇ. Μέσον δὲ τῆς τοῦ Προδρόμου μονῆς καὶ τοῦ Ἰορδάνου ἐστὶ τὸ πᾶν σμικρότατον τοῦ Ἑρμονιεῖς ὄρος, ἐν ᾧ τὸν Σωτῆρα ἱστάμενον ὁ Ἰωάννης δακτυλοδεικτῶν ἐπεφώνει τοῖς ὄχλοις τούτον εἶναι τὸν αἶνον τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου. Πέραν δὲ τοῦ Ἰορδάνου ἀντικρὺ τῆς Βαπτίσεως εἰσι θάμνοι διάφοροι καὶ μέσον τούτου (ἴσ. τούτων) ὡσεὶ σταδίου ἐνὸς ἀποθέν ἐστι τὸ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου σπήλαιον, μικρὸν πᾶν καὶ μὴ δυνάμενον δέξασθαι ὄρθιον ἄνδρα εὐμήκη· καὶ τούτου κατίσον περὶ τὸ βάθος τῆς ἐρήμου ἕτερόν ἐστι σπήλαιον, ἐν ᾧ ὁ προφήτης Ἠλίας διαιτώμενος ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἠρπάγη ἄρματος. Τούτων δὲ (τῶν) σπηλαίων ἐκεῖθεν περὶ τὴν τοῦ Ἰορδάνου φορὰν λέγεται εἶναι τὴν ἔρημον, ἐφ' ᾧ

ἥς ὁ θαυμαστός Ζωσιμᾶς τὴν ισάγγελον Αἰγυπτίαν ἰδεῖν ἤξι-
ώθη. Τῶν δὲ βουτῶν ἐκεῖθεν ἡ ἀπάγουσα ἐν τῷ Σινᾷ καὶ τῷ
Ραῖθῳ καὶ τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ πέφυκεν ἔρημος. Ἐνταῦθά
μοι ὁ περὶ τῆς ἐρήμου λόγος τὸ τέρμα δεξάσθω».

Οὐ μόνον ἐκ τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ εἰ-
ρημένων ἐξάγεται ὅτι μέγας ἀριθμὸς Ἑλλήνων καὶ Ἰσθίων ἀνα-
χωρητῶν κατῴκει τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας καὶ τὴν περίχωρον τοῦ
Ἰορδάνου ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς τῶν Σταυροφόρων νατοχῆς τῆς α.
Γῆς. Εἰς τὴν ἐπίδοσιν ταύτην, νομίζω ὅτι μεγάλως συνετέλεσαν
ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ τῶν Παναγίων ὑπομνημάτων ἀνακατασκευαῖς ὑπὸ τοῦ
αὐτοκράτορος Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ αἱ ὅπωςδὴποτε ἀγαθαὶ
τοῦ βασιλείου τῆς Ἱερουσαλήμ σχέσεις πρὸς αὐτόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ
καὶ ὁ παραγκωνισμὸς ἐν μέρει τοῦ ἡμετέρου κλήρου ὑπὸ τοῦ Λατι-
νικοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅστις ἠνάγκασεν τὸν ἡμέτερον κλήρον νὰ
ἐμπεδωθῇ εἰς τὰς πέντε μονάς, ἐνθα εὗρισκε μείζονα ἄνεσιν καὶ ὁρᾶ-
σιν καραδοκῶν εὐκαιρίαν, ἵνα ἐπανακτήσῃ τὴν προτέραν αὐτοῦ ὑ-
περοχὴν ἐπὶ τῶν Παναγίων προσκυνημάτων καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου χρι-
στιανικοῦ πληρώματος τῆς Παλαιστίνης. Καὶ τοῦτο βλέπομεν εὐθὺς
μετὰ τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τοῦ 1187 καθ' ἣν διὰ τῆς ἐν Χαττὶν
μάχης ἡ τε Παλαιστίνη καὶ τὸ λοιπὸν τῆς Συρίας ἐπανακτῶνται ὑπὸ
τοῦ μεγαλόφρονος Σαλαχιδίν. Οἱ Ἕλληνες μοναχοί, ὡς ἦν ἐπόμενον
ἀπολαύουσι μείζονός τινος ἐλευθερίας ἐπὶ τοῦ Σαλαχιδίν καὶ τῶν δια-
δόχων του ἢ ἐπὶ τῶν Σταυροφόρων, καὶ ὁ ἀνώτερος ἡμῶν κληρὸς ἐ-
πανακτᾷ τὰς ὑπὸ τοῦ Λατινικοῦ κλήρου ἀφαιρεθείσας ἀπὸ τοῦ ἡμε-
τέρου ἐπισκοπικᾶς ἐδρας ὡς καὶ τὰ κυριαρχικά αὐτοῦ δικαιώματα ἐπὶ
τῶν Παναγίων προσκυνημάτων. Ἐκ διαμέτρου πρὸς τὴν ὅλην κατὰ-
στασιν τοῦ κλήρου ἡμῶν ἐν Παλαιστίνῃ, τὴν ἐπελθοῦσαν ἐκ τῆς πο-
λιτικῆς τότε μεταβολῆς καὶ ἡ μονὴ τοῦ Τιμίου Προδρόμου διὰ τοῦ
ἀνακατασκευαῖς ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦ ἐξακολουθεῖ ἀκμάζουσα καὶ μάλι-
στα ἔνιοι τῶν τότε λογίων ἡμῶν μοναχῶν τὴν ἐν αὐτῇ διαμονὴν προ-
ηροῦντο, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 317 ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἱ.

ἡμῶν Κοινοῦ ἀποκειμένου μεμβρανίνου Τυπικοῦ τῆς μονῆς γραφέντος ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ 1201 καὶ ἐξ οὗ παρατιθέμεθα ἐνταῦθα δύο τινά· α) τὴν Τυπικὴν τῆς ἀκολουθίας διάταξιν κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Θεοφανείων ὡς ἐτελεῖτο τὸ πάλαι ἐν τῇ μονῇ καὶ β) Ἀσκητικὰς τινὰς διατάξεις περὶ τῶν ἐν αὐτῇ μοναζόντων.

Τυπικὴ διάταξις.

«Περὶ δὲ ὥραν ἕκτην σημαίνει καὶ ψάλλομεν τὰς τρεῖς ὥρας τρίψαλμον καὶ τὰ καταλειφθέντα ἐννέα τροπάρια κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν ὡς εἴρηται, θυμιῶντος καὶ ἑκάστην ὥραν τοῦ ἱερέως. Μετὰ δὲ τὴν θ'. τὰ τυπικὰ χύμα καὶ ἀπόλυσις. Γνωστέον οὖν ὅτι ἐὰν τύχη Σάββατον ἢ Κυριακὴν ἢ προεόρτειος αὕτη τῆς παραμονῆς ἡμέρα, ποιῶμεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν τροπαρίων ἐν τῇ Παρασκευῇ γενομένης θ'.

Περὶ ὥραν ι'. ἢ ταχύτερον διὰ τὴν πολλὴν ἀκολουθίαν σημαίνει τὸ ἐσπέρης καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ χωρὶς στιχολογίαν. Εἰ δὲ τύχοι ἐν Σάββατῳ στιχολογεῖται τὸ α'. καθίσμα, εἰ δὲ ἐν Κυριακῇ τὸ α'. ἀντίφωνον τοῦ α'. καθίσματος. Τὸ Κύριε ἐλέκραξα ἤχος β'. ἰστώμεν στιχηρὰ η'. καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεύς. Εἰθ' οὕτως ἀπέρχεται ποιῆσαι τὴν προσκομιδὴν, οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσι τὰ τέσσαρα στιχηρὰ δευτεροῦντες αὐτά, ἤγουν Τὸν φωτισμὸν ἡμῶν καὶ τὰ ἕτερα γ'. Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός, Ὑπέκλινας κάραν καὶ γίνεται εἰσοδος μετὰ εὐαγγελίου, ψάλλοντων ἡμῶν τὸ Φῶς ἰλαρόν. Προκείμενον τῆς ἡμέρας, Τὰ ἀναγνώσματα, τὰ τροπάρια κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ μετὰ τὴν τούτων συμπλήρωσιν Συναπτὴ καὶ τὸ Τρισάγιον. Προκείμενον ἤχος γ'. Κύριος φωτισμός μου, στίχος· Κύριος ὑπεραππιστής, Ὁ Ἀπόστολος, Ἐλεύθερος ὢν ἐκ πάντων. Εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἡ νηστεία, ἀρχόμεθα αὐτὸ ἀπὸ τοῦ μέσου. Ἀλληλούϊα ἤχος πλ. β'. Ἐξήρεύξατο ἡ καρδία μου, στίχος β', Ἐξεχύθη ἡ χάρις, στίχος γ'. Περιρίζωσε τὴν ρομφαίαν σου. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν, Ἐν ἔτε πέντε καὶ δεκάτῳ· καὶ καθεξῆς ἡ θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου

Βασιλείου. Κοινωνικόν, Αἰνεῖτε τὸν Κύριον. Ἄμα δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ λουτρῇ-
ρι μετὰ τῶν λχμπάδων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἐνὸς μὲν ἱερέως ἐπιφε-
ρομένου τὸ τίμιον ξύλον, ἐτέρου δὲ τὸ Εὐαγγέλιον, ψαλλόντων τρο-
πάρια ἤχος πλ. δ'. Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων βοᾷ λέγουσα.
καὶ μετὰ τὸ τριττῶσαι αὐτὸ ἕτερα στιχηρὰ ἤχος ὁ αὐτός, Σήμε-
ρον τῶν ὑδάτων· καὶ λέγει ὁ διάκονος, Σοφία, καὶ εὐθὺς ἀναγινώ-
κονται αἱ τοῦ ἁγιασμοῦ τρεῖς ἀναγνώσεις· Προκείμενον τοῦ Ἀποστό-
λου ἤχος γ'. Κύριος φωτισμός μου, στίχος, Κύριος ὑπερασπιστής,
ὁ Ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους Β'. Οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,
ὅτι οἱ πατέρες. Ἀλληλούϊα ἤχος δ'. Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων.
Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς
ἀπὸ Ναζαρέτ, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος ἔάν ᾖ ἐστὶ πὰ διακο-
νικὰ τοῦ ἁγιάσματος. Καὶ τούτων λεγομένων δίδονται κηρία τοῖς
ἀδελφοῖς, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην. Κύριε
ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Πατρός, καὶ οὐκ ἐκφωνεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ
'Αμήν καθ' ἑαυτὸν λέγει. Οὕτω δὲ τῆς Συναπτῆς λεγομένης ὑπὸ
ἱερέως ἢ διακόνου καὶ τῆς εὐχῆς μυστικῆς ἀναγινωσκομένης ὑπὸ
τοῦ ἱερέως, ὅτε εἶπη ὁ διάκονος, τῆς Παναγίας ἀχράντου, ἀπάρχε-
ται ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον καὶ λέγει· Μέγας εἰ Κύριε καὶ θαυμαστά,
Καὶ μετὰ τὴν [συμπλήρωσιν τῆς εὐχῆς, ὁ λαός, Ἀμήν. Ὁ
ἱερεὺς Εἰρήνη· πᾶσι· ὁ διάκονος Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν καὶ ἀπάρχεται
ὁ ἱερεὺς τῆς εὐχῆς ταύτης εἰς ἐπήκοον πάντων, Κλῖνον Κύριε τὸ
εὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἐπιλαβόμενος ὁ
ἱερεὺς τοῦ Τιμίτου ξύλου ἁγιάζει τὰ ὕδατα δι' αὐτοῦ βαπτίζων τοῦ-
το ἐν αὐτοῖς σταυροειδῶς, ἐν τρίτου ψάλλων, Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτι-
ζομένου Σου Κύριε, ὅπερ καὶ ὁ λαός.

Πάντων δὲ ἁγιαζομένων καὶ μεταλαμβάνόντων ἐκ τῆς τοῦ ἁγι-
άσματος μεταλήψεως καὶ ραντίσεως, ψάλλοντες τὸ προρρηθὲν τρο-
πάριον ἐκ τρίτου εἰσερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν καὶ συστείλαντες χορὸν δο-
ξάζομεν εἰς ἤχον πλ. α'. καὶ ψάλλομεν στιχηρὸν ἰδιόμελον, Ἀνυ-

μνήσωμεν οἱ πιστοὶ τῆς περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ εὐεργεσίας τὸ μέγεθος. Καὶ μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν λέγομεν τό, Εὐλογήσω τὸν Κύριον, καὶ δίδοται τὸ κατακλαστὸν καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Εἶθ' οὕτως ψάλλομεν τῆς ἐορτῆς κοντάκιον, Ἐπεράνης σήμερον, καὶ μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν πολυχρονίζομεν συνήθως τὸν προεστῶτα καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, τυρὸν ἢ ὦν ἢ ἰχθῦν οὐκ ἐσθίομεν.

Οὕτως οὖν γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς νηστείας οὔσης ἐν τῇ παραμονῇ.

Εἰ δὲ οὐκ ἔστι νηστεία, πρῶτ' μὲν λειτουργοῦμεν ὡς καθ' ἑκάστην καὶ διακλειόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐσπέρας δὲ σημαίνει περὶ ὥραν ἐνάτην καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἐσπερινοῦ καθὼς προγεγράφται μέχρι τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ἐκτενῆς. Τρισάγιον δὲ οὐ γίνεται διὰ τὸ μὴ τελεῖσθαι λειτουργίαν. Μετὰ δὲ τὰ ἀναγνώσματα, προκείμενον, ὁ Ἀπόστολος, τὸ Εὐαγγέλιον, Ἐκτενὴ καὶ οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι καὶ γίνεται ὁ ἀγιασμὸς ἀπαράλλάκτως ὡς προδιείληπται. Εἶτα εἰσερχόμεθα εἰς τὸν ναόν, ψάλλομεν τὸ προγραφὲν ιδιόμελον στιχηρὸν ἤχος πλ. β', Ἀνυμνήσωμεν, καὶ γίνεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Τὸ δὲ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, οὐ λέγομεν διὰ τὸ προλεχθῆναι ἐν τῇ λειτουργίᾳ, ἀλλὰ ψάλλομεν τὸ κοντάκιον, συνήθως πολυχρονίζοντες τὸν προεστῶτα καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Οὐκ ἐσθίομεν δὲ τυρὸν ἢ ὦν ἢ ἰχθῦν.

Περὶ δὲ ὥραν β'· κρούει τὰς βαρέας, τὸ σίδηρον, καὶ τὸ μέγα, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀρχόμεθα τῶν ἀποδειπνίων. Μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ποιοῦμεν τὰς συνήθεις λιτὰς καὶ ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι ψάλλοντες στιχηρὰ ιδιόμελα τοὺς πέντε τετάρτους. Δόξα ἤχος πλ. δ'. Κύριε πληρῶσαι βουλόμενος, Καὶ νῦν ὁ αὐτός, Σήμερον ἡ κτίσις φωτίζεται. Καὶ γίνονται παρὰ τοῦ ἱερέως αἱ συνήθεις εὐχαί. Εἶτα εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ιδιόμελα τοὺς δευτέρους. Ἐν Ἰορδάνῃ ποταμῷ, Εἶδοσαν σε ὕδατα ὁ Θεός, Σήμερον ὁ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. β'. Τὸν ἐκ Παρθένου ἥλιον. Τὸ τρισάγιον καὶ τὸ τροπάριον, Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου Σου ἐκ τρίτου, καὶ εὐθὺς εὐλόγησις τοῦ

ἄρτου· ποιοῦμεν δὲ ἀνάγνωσιν μεγάλην ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀπὸ τὸν λόγον τῆς ἐορτῆς καὶ αἱ λοιπαὶ ἀναγνώσεις. Εἶτα τὸ ἐξάψαλμον. Τὸ Θεὸς Κύριος ἦχος α'. ἐν Ἰορδάνῃ, Στιχολογία καθισμάτων γ' τῆς ἡμέρας καὶ ὁ πολυέλαιος ἐν ᾧ ἀναγινώσκουμεν τὴν α'. ἀνάγνωσιν ἐκ τῶν λόγων τοῦ Θεολόγου, Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. Οἱ ἀναβαθμοί, προκείμενον ἦχος δ'. Ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγε, στίχος Τί σοί ἐστι θάλασσα, Τὸ Πᾶσα πνοή, Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον. Ὁ Ν. Οἱ δύο κανόνες, Δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς· Ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους δώδεκα. Ἐσχατον δὲ λέγομεν οἱ δύο χοροὶ πρὸς μίαν τὰς δύο κατὰ κανόνα, Ἀπὸ τρίτης, ὑπακοή καὶ ἀναγινώσκεται εἰς τὸν Θεολόγον ἢ β'. ἀνάγνωσις. Ἀφ' ἑκτῆς τὸ κονδάκιον, Ἐξαποστειλάριον Ἐπεφάνη ὁ Σωτὴρ ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς Αἰνούς. Πᾶσα πνοή ἦχος α'. ἰστώμεν στίχους στ'. στίχηρά ἰδιόμελα τοὺς πρώτους καὶ δευτεροῦμεν τὸ α'. Δόξα ἰδιόμελον, ἦχος β'. Νάματα ἐν Ἰορδάνῃ. Δοξολογίαν μεγάλην, τὸ ἀπολυτίκιον. Εἶτα τοῦ ἱερέως τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδυσασμένου πᾶσαν, ἐπιζερομένου τε τὸ Τίμιον ξύλον ἀνὰ χεῖρας προπορευομένων τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιατοῦ ἐξερχόμεθα τοῦ ναοῦ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ βρύσει τοῦ ὕδατος ψάλλοντες τὸ τροπάριον, Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ στίχηρά ἦχος πλ. δ' τὰ γ' τὰ πρῶτα τῶν ιβ'. τροπαρίων καὶ ἐκτελεῖται καθεξῆς ἡ τοῦ ἁγισμοῦ ἀκολουθία ἥτοι αἱ προφητεῖαι, ὁ Ἀπόστολος, τὸ Εὐαγγέλιον καὶ αἱ Εὐχαί. Καὶ μετὰ τὸ φωτισθῆναι καὶ ραντισθῆναι πάντας ἐκ τοῦ ἁγιάσματος πάλιν ψάλλοντες τὸ ἐν Ἰορδάνῃ καὶ τὸ κονδάκιον ὑποστρέφομεν καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ καὶ συστήσαντες χορὸν λέγομεν· Δόξα καὶ νῦν ἦχος β'. Τριάδος ἡ φανέρωσις καὶ ἀσπαζόμενοι τὸ Τίμιον ξύλον ἅπαντες ἀπολυόμεθα».

Ἀσκητικαὶ διατάξεις.

«Δεῖ τοίνυν τὸν πρεσβύτα πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν, ἵνα μὴ τι τῶν ἐν τῷ παρόντι τυπικῶ μικρὸν ἢ μεῖζον κατὰ τινὰ αἰτίαν παρορθῇ ἀλλὰ φυλάττηται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία ἅπασα ἀπαράθραυστος καὶ ἀμεταποίητος καθὼς καὶ παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν πα-

τέρων παρεδόθη ἡμῖν. Ὁ αὐτὸς δὲ οὗτος προέστως οὐχ ἔξει ἄδειαν ἐν ταῖς ἀγίαις τρισὶ ταύταις σαρακοσταῖς τῇ Μεγάλῃ τέ φημι, τῇ τῶν ἀγίων Χριστουγέννων καὶ τῇ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων τῆς μονῆς ὅλως ἐξέρχεσθαι καὶ ἀλλαχόσε διάγειν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ὅλον σχεδὸν ἐνιαυτόν, εἰ μὴ που μεγάλη τις καὶ ἀναγκαία χρεία τῆς μονῆς κατεπείγει αὐτόν, ἣν ἐκπληρώσας τάχιον ὑποστρέψῃ πρὸς τὴν μονὴν καὶ τῶν ἀνηκόντων πάλιν ἐράψεται. Προτιμητέα γὰρ ἐστὶ πασῶν τῶν δουλιῶν ἢ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ἐπιμέλεια. Καὶ οὐ μόνον αὐτόν οὐκ ἐξελεύσεται τῆς μονῆς, ἀλλ' οὐδ' ἑτέρῳ παραχωρήσει τῶν ἀδελφῶν, κατὰ ταύτας δὲ τὰς ἀγίας τεσσαρακοστάς τῆς μονῆς ὅλως ἐξέρχεσθαι πάρεξ τῶν διακονητῶν καὶ μόνων».

« Ὑμεῖς δέ, ὦ πατέρες καὶ ἀδελφοί, σπεύδετε ὅση δύναμις μὴ τῆς παρούσης ἀκολουθίας κλισητέον τὸ σύνολον. Τοῦτο καλῶς εἰδότες ὥσεί ταύτην ἐπίμονον διατηρήσατε τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας οὐκ ἀστογήσετε τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ καὶ χάριτι, ταῖς πρεσβείαις τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης Θεοτόκου, τοῦ Τιμίου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ ἀγίου καὶ ἐνδόξου πανευφρήμου Ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ πάντων τῶν ἀγίων ἀμήν. Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν συναξάριον τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ ἀγίου καὶ ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τῆς ἐν τῷ Ἰορδάνῃ διακειμένης ἀγίας μονῆς διὰ συνδρομῆς καὶ πολλοῦ πόθου, χειρὶ δὲ τοῦ εὐτελοῦς ἀναγνώστου Θεοδώρου τοῦ Μοναστηριώτου μηνὶ Μαΐῳ κδ' . ἰνδικτιῶνος ςψθ' [1201]. Ὅσοι οὖν φιλόχριστοι καὶ φιλεύσπλαγχοι καὶ εἰδότες οἰκτεῖραι ψυχὴν ἐν ἀμαρτίας βεβυθισμένην καὶ ἀπολλυμένην, εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀθλίου ρυσθῆναι τῶν μενουσῶν με δεινῶν καὶ πικρῶν καὶ αἰωνίων κολάσεων καὶ μάλιστα οἱ ἐπὶ χεῖρας τοῦτο τὸ Τυπικὸν κατέχοντες. Πάντας καὶ πάσας διεγείρατε εἰς ἔλεον τῆς ταπεινότητος τὸν φιλοικτίρμονα Θεὸν καὶ τὴν Ὑπεράχαντον αὐτοῦ Μητέρα, καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ τίμιον Πρόδρομον Ἰωάννην τὸν προδραμόντα καὶ κηρύξαντα τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅπως ἐλεηθῶ καὶ ἐπὶ τέλει ὁ ἐσκοτισμένος καὶ κατηχρειωμένος. Καὶ ὑμεῖς

οὐ διεγείροντες καὶ εὐχόμενοι μέγα μισθὸν ἐκ τῆς φιλαδέλφου καὶ φιλοφύχου γνώμης κερδήσετε καὶ παρακαλῶ διὰ τὸν Κύριον μὴ κατοκνίσητε τοῦτο ποιεῖν. Ὁ Φιλάνθρωπος Κύριος δώη ὑμῖν καὶ ἐμοὶ συγχώρησιν ἁμαρτιῶν καὶ βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν ἀμήν».¹ Κατὰ τὰ ἔτη 1170—1200 ὡς ἐξῆς περιγράφεται ἡ τῆς μονῆς κατάστασις ἐν τινι ἄνωνύμῳ προσκυνηταρίῳ. «Καὶ πρὸς ἀνατολὴν τῆς Ἱεριχῶ ὡς ἀπὸ μιλίων 8 ἐστὶν ὁ Ἰορδάνης. Ἔστι δὲ ἐκεῖ κάστρον μικρόν, ἔχον ἐκκλησίαν μεγάλην τὴν ἁγίαν Τριάδα καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ ποταμοῦ ἐστὶν ἐκκλησία τοῦ Προδρόμου καὶ εἰς τὴν κόγχην τῆς ἐκκλησίας ἵσταται ὁ λίθος ἐν ᾧ ἔστη ὁ Πρόδρομος ἐνθα ἐβάπτισε τὸν Χριστὸν καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἀπὸ μιλίου ἐνὸς τὸ σπήλαιον τοῦ Προδρόμου. Καὶ πρὸς νότον τοῦ σπηλαίου ὡς ἀπὸ μιλίων δύο ἵσταται ἡ γυνὴ τοῦ Λῶτ στήλη ἄλδς βλέπουσα ὀπίσθεν». Ὁ αὐτὸς καὶ ἀλλαχοῦ. «Ἀπὸ δὲ τοῦ καταβασιδίου τῆς ἁγίας Πόλεως ἕως τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου ἐν ᾧ ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν εἰσι μίλια 24· ὑπάρχει δὲ ὅλον κατώφρορον, ἐν ᾧ ἐστὶ καὶ πηγὴ τῆς Μερᾶς. Πέραν δὲ τοῦ Ἰορδάνου ὡς ἀπὸ μιλίων τριῶν ἐστὶ σπήλαιον εἰς ὃ ὦκει ὁ Πρόδρομος. Ἔστι δὲ ἡ κοίτη αὐτοῦ εἰς ἣν ἀνεπαύετο, πεζούλιον αὐτοφνὺς ἐκ τῆς αὐτῆς πέτρας ἥτοι σπήλαιον καὶ ἔνδον τῆς καμάρας ἐστὶ πηγὴ εἰς ἣν ἐβάπτιζεν ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος».

Ἐκ τινος ἐτέρου προσκυνηταρίου ἀναγομένου εἰς τὸ ἔτος 1253 καὶ ἐπιγραφομένου «Μερικὴ διήγησις περὶ τῶν ἁγίων Τόπων» τὰ ἐξῆς ὀλίγα ἐραυίζόμεθα περὶ τοῦ μοναστηρίου. «Καὶ τοῦ Προδρόμου τὸ μοναστήριον ἐγγὺς τοῦ Ἰορδάνου, ἐν ᾧ ἐβαπτίσθη ὁ Χριστός. Πέραν δὲ ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου ἡσύχαζεν ὁ Πρόδρομος ἐν τῷ χειμάρρῳ. Ἐκεῖ πλησίον τὸ Ἑρμονιεῖμ, τὸ ὄρος ὅπου ἀνῆλθεν Ἡλίας εἰς τὸν οὐρανὸν πυρίνῳ ἄρματι».

Τὴν περαιτέρω τῆς μονῆς ὑπαρξιν καὶ τὴν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς ἡ-

1) Ἐν τέλει τοῦ Τυπικοῦ τούτου ὑπάρχει καὶ μία ἀνέκδοτος νεκρώσιμος ἀκολουθία τὰ μάλιστα πένθιμος ποίημα «Ἀναστασίῳ τοῦ ταπεινοῦ Νοσκέα».

μῶν Ἀδελφότητος κατοχὴν αὐτῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἂν καὶ ἠναγκάσθῃ αὕτη εἶστιν ὅτε καὶ ἐπὶ μακρὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ ταύτην ὑπείκουσα εἰς τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, πλὴν τῶν τῆς Δύσεως περιηγητῶν ἐπιμαρτυροῦσι καὶ οἱ τῆς μονῆς ταύτης διάσημοι ἑλληνικοὶ χειρόγραφοι κώδικες οἱ ἀποκείμενοι νῦν ἐν τῇ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ βιβλιοθήκῃ. Καὶ ἐκ μὲν τῆς Πατριαρχικῆς συλλογῆς ἔχομεν τοὺς ἐξῆς κώδικας.

Τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 21 μεμβράνινον κώδικα τοῦ ἔτους 1079 μετὰ τῆς ἐξῆς σημειώσεως τοῦ ΙΓ' αἰῶνος· «*Βιβλίον τοῦ Προδρόμου τοῦ ἐγγυὸς τοῦ Ἰορδάνου*». Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν διάσημον ὑπ' ἀριθμὸν 36 μεμβράνινον κώδικα τοῦ ΙΓ' αἰῶνος μετὰ τῆς αὐτῆς σημειώσεως.

Ἐκ δὲ τῆς Σαββαίτικῆς συλλογῆς τὸν ὑπ' ἀριθ. 32 μεμβράνινον κώδικα αἰῶνος ΙΑ'.

Τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 35 μεμβράνινον κώδικα, αἰῶνος ΙΑ' μετὰ σημειώσεως τοῦ ΙΓ' αἰῶνος δηλούσης ὅτι οὗτος ἦν κτῆμα τῆς ἐν Ἰορδάνῃ μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου. Καὶ ἐξ ἄλλων τοῦ κώδικος τούτου σημειώσεων ἐξάγεται ὅτι ὁ κώδιξ οὗτος μέχρι τοῦ 1586 ἦν κτῆμα τῆς μονῆς.

Τὸν 41 μεμβράνινον κώδικα αἰῶνος ΙΒ' μετὰ τοῦ ἐπομένου ὑπομνήματος τοῦ ἔτους 1316. «*Τὸ παρὸν ἑξαμηνιαῖον ἀφιερῶθῃ παρ' ἐμοῦ τοῦ χρηματήσαντος Κρήτης Νικηφόρου, τῇ σεβασμῖα μονῇ τοῦ Τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ψυχικῆς ἔνεκα σωτηρίας εἴ τις δὲ βουλευθῇ ἀποσπάσαι ταύτην τὴν βίβλον τῆς τοιαύτης μονῆς ἐν οἰωδῇ ποτε πρόπῳ ἢ ἀλλάξαι ἢ τὰ παρόντα ἀπαλεῖψαι γράμματα, ἵνα ἔχῃ τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ ἐμοῦ τοῦ ἀμσρωλοῦ. Ὁφείλουσι δὲ καὶ οἱ ἀσκούμενοι ἐκεῖσε μοναχοὶ μνημονεύειν μου ἐν ταῖς ἀγίαις ιεροτελεστίαις. Μηνὶ ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος ιδ' ἔτους, ςωκδ' » (=1316).*

Τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 33 μεμβράνινον κώδικα τῆς ΙΑ'. ἐκατ. μετὰ σημειώσεως τοῦ ἔτους 1322 ἰδιοχείρου τοῦ μητροπολίτου Κρήτης Νικηφόρου καὶ ἐχούσης ὡς ἐξῆς·

« Ἐγὼ ὁ χρηματί-
σας Κ ρ ῆ τ η ς
ταπεινὸς Νικη
φ ό ρ ο ς ἀφιερω
τὴν παροῦσαν
βίβλον τῇ
σεβασμίᾳ μονῇ
τοῦ Τιμίου Προ-

φήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου τῇ
διακειμένη ἐν τῇ ἐρήμῳ πλησίον τοῦ Ἰερδάνου
εἰς ἄφεσιν τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν, εἴ τις οὖν
βουληθῇ ἀποσπάσαι ταύτης αὐτὴν ἢ τὰ παρόντα

μου ἀφανίσαι
γράμματα
ἵνα ἔχη τὰς
ἀράς τῶν ἁγίων
τριακοσίων
δέκα καὶ ὀκτὼ
θεοφόρων πρῶν
τῶν ἐν Νικαίᾳ
καὶ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρ-
τωλοῦ, καὶ ὅπως
ἀνείη τύχης καὶ τα-
ξεως, ἢ ἀνταλλάξαι
βουληθείη ταύτην
μηνὶ ὀκτωβρίῳ
ἰνδικτιῶνος ς'.

ἔτος

ϛω

λα.

†

†

†

Τοὺς ὑπ' ἀριθμὸν 70, 98, 103 καὶ 108 μεμβαρνίνους κώδικας γραφέντας μεταξὺ τῆς Ι' καὶ ΙΒ' ἑκατ. μετὰ σημειώσεων τοῦ ΙΓ' ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνος δηλλουσῶν ὅτι οὗτοι ἦσαν κτῆμα τῆς μονῆς.

Τὸν ὑπ' ἀριθ. 150 χαρτῶρον κώδικα τοῦ ἔτους 1354 μετὰ τῆς ἐξῆς σημειώσεως. « Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου Μαρουῆλ τοῦ ἐπιλεγομένου Μαύρου τοῦ ἀπὸ χώρας Θεσσαλονίκης καὶ ἐπεδόθη πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου τοῦ ἀνακειμένου πλησίον τοῦ Ἰορδάνου ψυχικῆς ἐνεκεν αὐτοῦ ὠφελείας ».

Τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 207 μεμβράνινον κώδικα αἰῶνος ΙΑ' μετὰ τοῦ ἐπομένου ὑπομνήματος γραφέντος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ κατὰ τὸ ἔτος περίπου 1319. Μέννησθέ μου, πατέρες μου ἅγιοι, τοῦ ἀθλίου καὶ ἀναξίου ὑμῶν δούλου τοῦ γράψαντος ταῦτα Μιχαήλ Ἀγιοδημητρίτ(ου) πρωτοκαρονάρχου· οἶδε δὲ Κύριος, ὅτι οὐ προέλαβον ἰδεῖν τὸν μοναχὸν κυρὸν Θεοδώρητον· εἶχον γὰρ γράψαι πολλὰ τῶν ἁγίων μου τῶν ποθεινοτάτων, τοῦ τε τιμίου Προδρόμου καὶ τοῦ μεγάλου Δημητρίου· ἀλλ' ἐν τῇ ἀποδημίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ, εἶδον τοῦτον πρὸ μιᾶς ἡμέρας· κἀγὼ εἰς θλίψιν καὶ περιστάσιν ὑπῆρχον, οἷαν ἀναγγεῖλει ὑμῖν ὁ ἀδελφός· εὐχεσθε δὲ ὑπὲρ οὗ ἀναγγεῖλει ὑμῖν ἡρουν διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ τεκνίου μου καὶ τῆς προμοτῆς αὐτοῦ, καὶ πέποιθα εἰς Κύριον τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς ἁγίας ὑμῶν εὐχάς, ὅτι εἰ καλέσει καιρός, τόσα ἔχω στείλαι, ὅτι ἴνα ψάλλετε καὶ ἀναγινώσκετε τὸν χρόνον ὅλον· ὅσα δὲ καὶ διὰ στόματος εἶπη ὑμῖν ὁ Θεοδώρητος, ἐξ ἐμοῦ ἔχει ταῦτα, καὶ πιστεύω εἰς Κύριον ὅτι καὶ γὰρ ἀληθεύσω· τοὺς ἁγίους μου αὐθέντας πάντας τοὺς ἐν τῇ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου σὺν τῷ ἁγίῳ μου πατρὶ τῷ καθηγουμένῳ ποιῶ μετάνοιαν· καὶ πρό γε πάντων, τὸν ἐμοὶ ποθεινότατον, ἀντιλήπτορά μου τὸν μέγαν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον καὶ Βαπτιστὴν τοῦ Κυρίου μου· εἰς γὰρ εὐκτῆριον μέγα οἶκῳ, τοῦ τιμίου Προδρόμου

μηρὶ ἰου.λλίω κη' ἰν(δικτιῶν)ος δ' ,σωκζ' ἔτη· αἰ αἰ αἰ· εἰς πόσῃν θλίψιν εἰμὶ πατέρες μοι ἄγιοι ὅτε ταῦτα ἔγραψα μετὰ δακρύων· μοινογενὲς γάρ μοι ὑπῆρχε τὸ ἀπαδράσαν παιδίον· ὑπὲρ οὗ καὶ εὐχέσθε ὅτε ἀνὰ χεῖραν λαμβάνετε τὸ παρὸν μηδαμινὸν σύγγραμμα». ἀμήν.

Τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 230 βομβύλινον κώδικα τοῦ ἔτους 1330 μετὰ τοῦ ἐπομένου ὑπομνήματος ἐν τῷ 206 φύλλῳ· « Ἡ βίβλος αὕτη πέλει τῆς διακειμένης ἀγίας μονῆς ἔγγιστα τοῦ ἀγιωτάτου ποταμοῦ Ἰορδάνου τοῦ Τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου» καὶ ἐν ρ. 358· « Ἐτε.λειώθη ἡ παροῦσα βίβλος τοῦ κυροῦ Ἐφραίμ ἐξ ἐπιτροπῆς τοῦ καθηγουμένου τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ πνευματικοῦ ἡμῶν πατρὸς κυροῦ Παμβῶ ἱερομονάχου διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ κατακεκρινομένου Ματθαίου ἱερομονάχου ἔτους ,σωλη» (— 1329).

Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 360 μεμβράνινον εὐαγγέλιον αἰῶνος Θ'.

Τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 1099 βομβύκινον κώδικα τῆς Σιναϊτικῆς βιβλιοθήκης αἰῶνος ΙΔ' μετὰ τῆς ἐξῆς σημειώσεως· « Το παρὸν τυπικὸν ἐγράφη εἰς τὴν μονὴν τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἥτις διάκειται πλησίον τοῦ ἐν ποταμοῖς ἀγιωτάτου Ἰορδάνου διὰ χειρὸς ἐμοῦ Διονυσίου ἁμαρτωλοῦ τάχα καὶ ἱερομονάχου».

Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Τ. Σταυροῦ τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 6 μεμβράνινον κώδικα αἰῶνος ΙΑ' μετὰ τοῦ ἐξῆς σημειώματος τοῦ ΙΔ' ἢ ΙΕ' αἰῶνος. « ταῦτι ἡ βίβλος ἠγωράσθη ἐξημῶν τοῦ ταπεινοῦ Γερμανοῦ ἱερομονάχου εἰστὴν μονὴν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου εἰς τὸν ἄγιον Ἰορδάνην».

Τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 26 μεμβράνινον κώδικα αἰῶνος ΙΑ' μετὰ τῆς ἐξῆς σημειώσεως τοῦ ἔτους 1335· « Μνήσθητι κύριε τοῦ ταπεινοῦ δούλου σου τοῦ καλουμένου Ἀβραάμ ἱερομονάχου τοῦ μὴ

ἀξίου μνημονεύσθαι ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ, ἥτις ἐστὶν ἱερὸν εὐ-
αγγέλιον ἐπ' ὀνόματι τοῦ παπᾶ Ἐφραίμ υἱοῦ τοῦ Ζαχὶ τοῦ
βαπτισθέντος ἐν τῷ ἱερῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἰορδάνου, δη-
λα δὴ ἐν τῷ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Ἰωάννου τοῦ Προδρό-
μου τῷ ἐγγύς Ἰορδάνου ποταμοῦ... Μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἰδ'
ἔτους 6843 [= 1335] ἐγράφη ταῦτα ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Πα-
τρὸς Ἡλίας Ἡρώδη καὶ τοῦ πατρὸς Θωμᾶ».

Τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 74 μεμβράνινον κώδικα αἰῶνος Ι' μετ' ἀσχηματώ-
σεως τῆς ΙΕ' ἔκατ. ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος μονήν. Πρὸς
τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν προστίθῃμι καὶ τὰς ἐπομένους ὥς διέσωσιν
ἡμῖν ὁ εἰμνηστος ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος ὁ Ἀθανασιάδης ἐν τῷ
« Ἱστορικῷ αὐτοῦ ὑπομνήματι περὶ τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ Ὁρθόδοξου
Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων » α) Ἡ βίβλος αὕτη (τῶν ἁγίων Ἀ-
ποστόλων αἱ Πράξεις) ἀφιερώθη ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ βασιλικῇ μο-
νῇ τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ
Ἰωάννου παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυρίου Παχωμί-
ου Λίμα τοῦ Κρητικοῦ διὰ ψυχικὴν ὠφέλειαν» καὶ β) Ἦν πο-
τε, νῦν δὲ ἐν Πτολεμαίδι¹ ἐπεὶ ἡ ρηθεῖσα μονὴ ταῖς συχναῖς
καταδρομαῖς εἰς τὸ παντελὲς ἡφανίσθη, καὶ οἱ Λατινόφρονες
ἐκ βάθρων ἀνέτρεψαν καὶ ἡφάνισαν τελείως τὴν ρηθεῖσαν
μονήν, καὶ εἴθε ἡ τοῦ ἁγίου βοήθεια γὰρ τὴν ἀνεγείρῃ διὰ μέ-
σου τῶν εὐρισκομένων πατέρων ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐν καιρῷ
προστήκοιτι».²

Ὁ πρῶτος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἀσχοληθεὶς περὶ τὴν ἱστο-
ρίαν τῶν ἐν Παλαιστίνῃ μονῶν καὶ εἰδικὸς ἐμολογουμένως κατα-
στάς περὶ ταύτην Λυγουστινιανὸς μοναχὸς Vailhé τὰ ἐξῆς λέγει
περὶ τῆς μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου.

1) Ἐν Πτολεμαίδι ὑπῆρχε μικρὸν μοναστήριον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ
Τ. Προδρόμου καὶ ἀνῆκον τῇ ἐν Ἰορδάνῃ μονῇ τοῦ Προδρόμου.

2) Περὶ τῶν σημειώσεων τούτων ἰδὲ Καταλόγους Ἱεροσολυμ. Βιβλιοθήκης
ὑπὸ Κ. Παπαδοπούλου.

« Τὸ μοναστήριον τοῦ Τ. Προδρόμου ἀνατραπέν ὑπὸ σεισμοῦ, ὡς ἱστορεῖ ἡμῖν ὁ Φωκᾶς, ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Αυτοκράτορος Μανουὴλ Κομνηνοῦ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1143—1180. Τὸ ἀνώνυμον προσκυνητᾶριον τοῦ 1253 ποιεῖται μνηεῖαν τοῦ μοναστηρίου ὡς καὶ ἐν ἄλλῳ προσκυνητᾶριον δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Παπαδοπούλου. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἐποχῆς, ἡ ἐκκλησία τοῦ τόπου τοῦ βαπτίσματος, ἦν ὁ Villebrand d' Oldenburg περιέγραφε κατὰ τὸ ἔτος 1212 ὡς κατὰ τὸ ἥμισυ κατεστραμμένην φαίνεται ὅτι εἶχεν ἐξαφανισθῇ. Ὁ Thitmar, ὁ Ernoul, ὁ Burckard du Mont-Sion, ὁ Ludolphe de Sudheim, δὲν ἀναφέρουσι πλέον εἰμὴ τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁγ. Ἰωάννου καὶ τὴν ἐκκλησίαν του, ἅτινα πάντοτε κατεῖχοντο ὑπὸ Ἑλλήνων μοναχῶν. Ὁ Jacques de Verone κατὰ τὸ ἔτος 1335, ὁ Nicolas di Martoni ἐν ἔτει 1394, ὁ Λουδοβίκος de Recherchouart ἐπίσκοπος de Saintes ἐν ἔτει 1464 εὐρίσκουσι τὸ μοναστήριον κατωκημένον ὑπὸ Ἑλλήνων κληρικῶν. Ἐν ἔτει 1480 ὁ πατὴρ Fabri εἶδε τοὺς Ἀραβας Μουσουλμάνους αὐλιζομένους ἐν τε τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ μοναστηρίῳ »¹.

Χάριν μεῖζονος ἀκριβείας καὶ μεῖζονος ἡμῖν ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντος παρατίθημι ἐνταῦθα κατὰ χρονολογικὴν τάξιν τὰς τῶν ἀνωτέρω Ὀδοιπορικῶν περικοπὰς περὶ τῆς μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου.

Ὁ Ernoul ἐν ἔτει 1187. «Et sour le rive del flun où il

1) Τοῦτο τοῖς μὲν ξένοις φαίνεται πασιδόξον, οὐχὶ δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς καλῶς γινώσκουσιν ὅτι πολλάκις κατὰ διαφόρους ἐποχὰς οἱ γειτνιαζόντες τοῖς διαφόροις ἐν Παλαιστίνῃ μοναῖς ἡμῶν Βεδουῖνοι ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ἐξηνάγκαζον τοὺς ἡμετέρους μοναχοὺς, ἵνα παρέχωσιν ἐν ταῖς μοναῖς αὐτῶν ἰδιαίτερά τινα οἰκήματα, ἐν οἷς οὗτοι ἐναπεταμίευν τὰ γεννήματα αὐτῶν καὶ ἐν οἷς ἔστιν ὅτε καὶ ηὐλίζοντο πρὸς μεῖζονα ἀσφάλειαν τῆς τε μονῆς καὶ τῶν μοναχῶν, ὡς εἴθιστο καὶ μέχρι τινὸς νῦν γίγνηται ἐν ἁγίῳ Σάββα. Ὅθεν ἡ διαμονὴ τούτων ἐν ταῖς μοναῖς δὲν προϋποτίθησι τὴν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπ' αὐτῶν κατάληψιν τῶν μονῶν καὶ τὴν παντελεῖαν αὐτῶν ἐξαφάνισιν.

baptīsa Ihesu Christ, a une abeie de moines Gris c' on apiele Saint Jehan. Πλησίον τοῦ ποταμοῦ ὅπου ἐβαπτίσθη ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπάρχει ἐν μοναστήριον κατοικούμενον ὑπὸ Ἑλλήνων μοναχῶν καὶ ὅπερ ὀνομάζεται ἅγιος Ἰωάννης».

Ὁ Wildebrand d' Oldembourg ἐν ἔτει 1212. « Distat Hiericho a Jordane duo parva milia, ab Hierusalem XV milia galicana. Et hinc paululum procedentes per vallem planam et amenam venimus ad Jordanem qui est fluvius admodum altus et veloces habens aquas. De quo Matheus ait : « Venit Jesus a Galilea in Jordanem ad Johannem ut baptizaretur ab eo ». Circa quem locum erat quedam ecclesia edificata que nunc temporis fere tota est destructa, ubi ut dicunt, ipse Johannes baptista baptizavit baptismo penitencie : Ἀπέχει ἡ μὲν Ἱερικὴ τοῦ Ἰορδάνου δύο μικρὰ μίλια, ἀπὸ δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ 15 γαλιλικὰ μίλια, καὶ ἐντεῦθεν μικρὸν προχωροῦντες διὰ τῆς ὀμαλῆς πεδιάδος καὶ τοῦ ρύακος φθάνομεν εἰς τὸν Ἰορδάνην, ὅστις εἶνε ποταμὸς πάνυ (ὕψηλός) βαθύς καὶ ἔχων ὕδατα ταχέα περὶ οὗ ὁ Ματθαῖος λέγει, « ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὸν Ἰορδάνην, πρὸς τὸν Ἰωάννην, ἵνα βαπτισθῇ ὑπ' αὐτοῦ ». Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὑπῆρχεν ἐκκλησία ὠκοδομημένη, ἣτις νῦν ἅπασα σχεδὸν ἐκ τοῦ χρόνου ἡρημαμένη ἐστίν, ὅπου καθὼς λέγουσιν αὐτὸς ὁ βαπτιστὴς Ἰωάννης ἐβάπτιζε βάπτισμα μετανοίας ».

Ὁ Thetmar ἐν ἔτει 1217. « In quo loco (ubi Dominus Noster Jhesus Christus a Johanne baptizatus est) pulherrima ecclesia in honore sancti Johannis baptiste constructa est. In quo loco Epyphania solent de longinquis partibus Greci et Suriani cum maxima multitudine convenire et in eodem ubi Dominus noster Jhesus Christus baptisatus est pueros suos baptizare. Ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ὠκοδομήθη ὡραιοτάτη ἐκκλησία πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων Ἑλλη-

νες καὶ Συριάνοι ἐν μεγάλῃ πληθύνει ἀπὸ μακρόθεν προσερχόμενοι συνειθίζουσι τὰ βαπτίζωσι τοὺς παῖδας αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ ὅπου ὁ Κύριος ἡμῶν ἐβαπτίσθη ».

Ὁ Burchard ἐν ἔτει 1283. « De Jericho duabus leugis ad Jordanem est cappella in honore sancti Johannis baptiste facta, ubi creditur Dominus baptizatus. Credunt tamen quidam juxta Salim hoc factum esse sed ecclesiae solemnitas huic contradicit. Ἐξ Ἱεριχοῦντος δύο λεύγας πρὸς τὸν Ἰορδάνην εὔρηται παρεκκλήσιον εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ πεποιημένον, ὅπου πιστεύεται ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἐβαπτίσθη. Πιστεύουσι δὲ πως ὅτι ἐγγὺς Σαλήμ ἦτο τοῦτο ὠκοδομημένον, ἀλλὰ τοῦτο ἀντιφάσκει εἰς τὰ νόμιμα τῆς ἐκκλησίας ».

Ὁ Jacques de Verone ἐν ἔτει 1335. « De Jherico ad quinque miliaria versus Jordanem, est monasterium Sancti Johannis Baptiste, in quo habitant *Calogeri Graeci*, christiani religiosi; et est ibi sanctissimum brachium cum manu prophete et plusquam prophete beati Johannis Baptiste. Ego fui in illa ecclesia et vidi et tetigi manibus meis et deosculatus fui pluries illam benedictam manum cum brachio. Est enim in una cassia lignea modici valoris, sed manus et brachium sunt cooperta de argento preterquam digitos et manus, qui possunt tangi ab omnibus et sunt ibi ungule et caro super ossa. Ultra istum fluvium, sunt pulhre ville et cassalia et orti et Jordani, et nascuntur ibi canamelle ad faciendum cucarum et sunt ibi loca amena, longe tanem a fluvio. Ἀπὸ Ἱεριχοῦντος μέχρις Ἰορδάνου μιλίαιρα πέντε, ἐνθα ὑπάρχει τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ καὶ τὸ ὅποιον κατοικοῦσιν Ἑλληνες Καλόγηροι, μοναχοὶ Χριστιανοὶ καὶ ἔστιν ὧδε ὁ ἁγιώτατος βραχίων καὶ ἡ χεὶρ τοῦ προφήτου καὶ μείζονος προφήτου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Εἰσῆλθον δὲ ἐγὼ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην καὶ εἶδον καὶ ἔφασσα ἰδίαις χερσὶ καὶ ἤσπασάμην πολλάκις ταύτην τὴν εὐλογημένην χεῖρα καὶ τὸν βραχίονα ».

Ὁ Nicolas de Martoni ἐν ἔτει 1394. « De cappella sancti

Johannis Baptiste. Postea in recessu invenimus cappellam Sancti Johannis Baptiste, distantem a dicto flumine medium mileare, in qua est manus sinistra beati Johannis tota incarnata. In dicta cappella sunt *monaci caloyri* (*moines grecs*), et est ibi introitus cum una porta de lapide marmoreo grosso. Περὶ τοῦ παρεκκλητίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον εἰσῆλθομεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἀπέχον ἀπὸ τοῦ ρηθέντος ποταμοῦ ἡμῖσις μιλιάριον, ἐν ᾧ εὗρηται ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἄπασα σεσαρκωμένη. Ἐν τῷ λεχθέντι μοναστηρίῳ κατοικοῦσιν Ἕλληνες μοναχοὶ καὶ εἰσέρχεται τις ἐν αὐτῷ διὰ τινος πύλης μαρμαρίνης».

Ὁ Luis de Rochechouart ἐν ἔτει 1464. «Exhinc itur ad monasterium Sancti Johannis Baptistæ, prope Jordanem quasi unum miliare. Fuit edificatum monasterium ic honorem Johannis baptizantis. Sunt ibi Græci habitatores. Ἐντεῦθεν ἡ ὁδὸς ἄγει εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, ἀπέχον τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ μίλιον περίπου ἐν. Ὁκοδόμηται τὸ μοναστήριον εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Κατοικοῦσιν δ' ἐν αὐτῷ Ἕλληνες μοναχοί».

Le P. Fabri ἐν ἔτει 1480. «Ecclesia prodicta S. Johannis est satis magna, sed jam profonata ni habitationem arabum . . . altaria eius sunt diruta et quodammodo forma ecclesiæ ablata».

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ P. Fabri ἡμῖν ἱστορουμένων φείνεται ὅτι ἡ μονὴ ἔπαθεν ἢ ἐκ σεισμῶν ἢ καὶ ἐξ ἐπιδρομῶν, ἀλλ' ὡς τάχιστα καὶ αὐθις ἀνεκαίνισθη, ὡς φανήσεται ἐκ τῶν ἐπομένων.

Ὅτι ἡ μονὴ οὐ μόνον διατελεῖ ὑπάρχεισα ἐν τινὶ καλῇ καταστάσει περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦν αὕτη ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τῆς τότε πολιτικῆς ἐν Παλαιστίνῃ Ἀρχῆς, πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἱστορικῶν μαρτυριῶν, ἐξάγεται καὶ ἐκ τινος μεμβρανίνου Κυβερνητικοῦ ἐγγράφου ἀποκειμένου ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ καὶ ἀναγομένου εἰς τὸ ἔτος 1444 μ. Χ. καθ' ὃ ἡ τοῦ Ἀβραὰμ Ἰωαννουπόλου θυγά-

της Ναμπίχα ἢ λεγομένη Σαμασία ἀφιεροῦ ἅπασαν τὴν ἐν
τῇ συνοικίᾳ Δαρρίφ τοῦ χωρίου Σαρίτα τῆς ἐν Συρίᾳ ἐ-
παρχίας Τριπόλεως οἰκίαν αὐτῆς τῇ ἐν Ἰορδάνῃ μοιῇ τοῦ
Τιμίου Προδρόμου.

الحمد لله الخفي لطفه

بسم الله الرحمن الرحيم . اللهم صل على سيدنا محمد النبي الأمي وأله وصحبه وسلم

أوقفت الحرمه منه بنت ابرهيم بن بجنا النصرانية المعروفة بالثاسية من
مدينة صافيتا المحروسة في صحة وسلامة وجواز امر أوقفت وحبست وتسبلت
وأصدقت رجاء لنواب الله العظيم وطلباً لنواله العليم يوم يجزي الله
المتصدقين ولا يضيع اجر المحسنين جميع الدار العامرة الكائنة بجارة الرفعة
بصافيتا المحروسة المشتملة على بوابة علوها وايوان وساحة طابنة
بها شجرة عنب وبنت سفلي مسقوف بالخشب والتصع ومنافع وحقوق
حد هذه الدار بكما لها من القبلة الدرب السالك ومن الشرق ملك الياس
بن جرجس ومن الشمال الدرب السالك ومن الغرب ملك جرج بن
فرصوع بجميع حقوق ذلك كله وطرقه وطرائقه وما يعرف به وينسب اليه
داخل الحدود وخارجها على سائر الجهات الاربع وفقاً صحيحاً شرعياً انشأت
الواقفة المذكورة هذا الوقف على نفسها مدة حياتها لا يشاركها فيه مشارك
ولا ينازعها فيه منازع ولا يتاول عليها فيه متاول ثم من بعدها على الفقراء
الواردين النازلين في دير الشريعة المعروف بماربجنا على ان يشتري بربع الدار

أشهد
بشهادة وبالله المستعان

المذكورة زيتاً يستنضاه به عليهم ومهما فضل يشتري به خبزاً ويفرق عليهم عند
المساء والصباح فاذا تعذر ذلك صار وقفاً على
..... وجعلت الواقعة المذكورة النظر في وقفها هذا لنفسها مدة حياتها
ثم من بعدها للحاكم بصافيتها المحروسة حاكماً بعد حاكم الى ان يرث الله الارض
ومن عليها وهو خير الوارثين فمن بدله بعد ما سمعه فانما الله على الذين يبدلونه
ان الله سمع عليهم والواقفة المذكورة تستجير على من يغير وقفها هذا او يطلاله
او يسعى في ابطاله الى الله تعالى يوم الطامة يوم ياتي كل نفس ما عملت
من خير محض او ما عملت من سوء ترد لو ان بينها وبينه امداً بعيداً
وتحذركم الله نفسه والله سريع الحساب ووكلت بشيوته وطلبت الحكم
به توكللاً شرعياً وبه وقع الاشهاد عليها بذلك من حادي عشر شهر رجب
الفرد من شهر سنة احدى وخمسين وثمان مئة والحمد لله رب العالمين
وصلواته على سيدنا محمد وآله وصحبه

اشهد على الواقعة المذكورة اثابها
الله تعالى بجميع ما ينسب اليها بذلك
اشهد على الواقعة المذكورة المذكورة اثابها الله
تعالى بجميع ما ينسب اليها بذلك
محمد بن يوسف المعري
عفى الله عنه
..... عمر

اشهد على الواقعة اثابها الله تعالى بجميع ما ينسب اليها بذلك
..... المقدسي

Δανιήλ ὁ μητροπολίτης Ἐφέσου ὁ κατὰ τὰ ἔτη 1493-1499 ἰδὼν τοὺς ἁγίους Τόπους ἐν τῷ ἱστορικῷ περὶ τούτων ὑπεμνήματι αὐτοῦ τὴν ἐξῆς ἀφήγησιν ἐγκαταλιμπάνει ἡμῖν περὶ τε τοῦ Ἰορδάνου καὶ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Τ. Προδρόμου. «Ἔστι δὲ ὁ Ἰορδάνης οὐ τοσοῦτον μέγας ποταμός, ὅσον ρεῖ τάχος. Ἀλσώδης δέ ἐστι ὡς ἐπίπαν ἐκατέραις ταῖς ὄχθαις αὐτοῦ καὶ καλαμώδης, κατάθολον ἔχων πάντοτε τὸ ὕδωρ. Εἰς δὲ τὸ πλάτος αὐτοῦ τῷ ἔαρι μάλιστα ὡσεὶ λίθου βολήν, τῷ χειμῶνι δὲ εἰς τόξου βολήν εὐρίσκεται. Γλυκὺ δὲ ἔχει τὸ ὕδωρ ἐξ οὗπερ καὶ ἡμεῖς πολλάκις ἐπίομεν ἐκ τούτου, ἐγγὺς νυχθημέρου ἐν τῇ αὐτῇ καταμείναντες ὄχθη. Πλείους γὰρ ἡμεν τῶν δισχιλίων οἱ ἐκεῖσε μετὰ τὸ μέγα καὶ ἅγιον παραγεγονότες Πάσχα, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς ἐκεῖσε· ἀλλὰ δὴ καὶ διὰ τὸν τῶν Ἀράβων φόβον πολλοὶ ἐν τῷ συναπέρχονται ἐκ πασῶν τῶν γενεῶν καὶ αἰρετικοὶ οἱ ἐκεῖσε παραγενόμενοι. Πέραν δὲ αὐτοῦ κατὰ ἀνατολὰς ὀλίγον διάστημα ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ καὶ τὸ λεγόμενον ὄρος Ἐρμονιεῖμ, σμικρότατον ὄν, ἐξ οὗ Ἡλίας ὡς εἰς οὐρανοὺς ἀνῆλθεν. Ὡσεὶ μίλια δὲ δύο ἐγγὺς τοῦ Ἐρμονιεῖμ ἐν χειμάρρῳ ἐστὶ καὶ τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ φασὶ καὶ Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον τὸν τοσοῦτον διανύσαντα χρόνον μέχρις ὅτε ἐξῆλθε βοπτίζων. Ἀλλὰ δὴ καὶ Χριστὸν αὐτὸν πολλάκις φασὶν ἐκεῖσε παραγενέσθαι, ἐπεὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Ἰορδάνου ἐστὶ τὸ τοιοῦτον σπήλαιον. Σύνεγγυς δὲ τοῦ Ἰορδάνου ἐστὶ καὶ τὸ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου μοναστήριον περιεχόμενον κάστρῳ, ἐν ἀνωγέρῳ δὲ τὴν ἐκκλησίαν ἔχει διὰ τὸ μέγα καὶνυμῶν τοῦ χώρου, ὡς οἶμαι. Ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ κελία ὑπεράνω ἔχει πρὸς τὰ τείχη τοῦ κάστρου. Ἐκ τούτου οὖν τοῦ μοναστηρίου πρὸς νότον ὡσεὶ τεσσάρων μιλίων ἔστηκεν εἰσέτι καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Γερασίμου μοναστήριον, μοναχῶν ἔρημον ὄν».

Τὰ κατὰ τὴν μονὴν ἀπὸ τοῦ 1500 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρό-

νων ὡς ἐξῆς ἐν συνόψει ἀρρηγεῖται ἡμῖν ὁ προμνημονευθεὶς Αὐγουστινιανὸς πατὴρ κ. Vaillhé.

« Ἐν ἔτει 1522 ὁ Salignac εὕρισκει ἐν τῇ μονῇ Ἑλλήνας μοναχοὺς· ἐν ἔτει 1552 οἱ Λατῖνοι προσκυνηταὶ μεταβαίνουσιν εἰς τὴν μονὴν χάριν προσκυνήσεως. Βορινάτιος ὁ ἐκ Ραγούσης, ὁ Cotoire ἐν ἔτει 1592, ὁ Quaresmius ἐν ἔτει 1630 περιγράφουσι τὸ μοναστήριον τοῦ ἁ. Ἰωάννου καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἐν ἐρείπιοις, ἅτινα ἐρείπια, οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐκλαμβάνουσιν ὡς τὰ ἐρείπια τῆς ἐκκλησίας τοῦ Βαπτίσματος. Οἱ μεταγενέστεροι Ἑλλήνες προσκυνηταὶ οἱ δημοσιευόμενοι ὑπὸ τῆς Ρωσ. Παλ. Ἐταιρείας, οἱ Ρῶσσοι προσκυνηταὶ οἱ μεταρραζόμενοι ὑπὸ τῆς Orient Latin, ἢ Ἰ. Βιβλιοθήκη καὶ τὰ Ἀνάλεκτα τοῦ Κ. Παπαδοπούλου παρέχουσιν ἡμῖν πληροφορίας τινὰς περὶ τῆς μονῆς. Ἐξ ἐπιγραφῶν χειρογράφων γίνονται ἡμῖν γνωστοὶ ἔνιοι τῶν ἡγουμένων τῆς μονῆς, ὡς ὁ Παμβῶ ἐν ἔτει 1329, ὁ Πελύσιος ἐν ἔτει 1330, ὁ Ἐρραῖμ καὶ ὁ Ἰγνάτιος κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα καὶ ὁ Γαβριήλ ἐν ἔτει 1714· καὶ ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Παΐσιος τὰ πρῶτα ἔτη τῆς μοναχικῆς αὐτοῦ πόλιτείας διῆλθεν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ. Ἐν ἔτει 1882 τὸ τε μοναστήριον καὶ ἡ ἐκκλησία αὐτοῦ μετὰ τῶν ξενῶνων τοῦ ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐρείπιων τοῦ μοναστηρίου... Τὸ μοναστήριον ὑπῆρξε πάντοτε κατωκημένον ὑπὸ Ἑλλήνων μοναχῶν ».

Τοῦ ἔτους 1538, πλὴν τοῦ κυβερνητικοῦ ἐγγράφου, οὗ ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, ἔχομεν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ καὶ ἕτερον ἐπίσημον ἔγγραφον τῶν τότε διοικητικῶν ἀρχῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ, δι' οὗ ὁ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ μοναχὸς Ἰωάσαφ Γιαννούλης ἀγοράζει γαίας τινὰς παρὰ τὴν νῦν μονὴν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, αἱ ἀφιεροῦν εἰς τὴν ἐν Ἰορδάνῃ μονὴν τοῦ Ἱ. Προδρόμου πρὸς διατροφὴν τῶν αὐτῆς πατέρων. Καὶ καθῆς μὲν τότε τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ περὶ οὗ λόγος ἐγγράφῳ μνημονεύεται ὁ Χαϊριδδὴν, ὅστις ἐπικυροῖ τὸ ἔγγραφον διὰ τε τῆς σφραγίδος καὶ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ἀρχηγέται δὲ τῶν τότε δύο μεγάλων οἰ-

κογενειῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ὁ Μὰρ Χάσαν υἱὸς τοῦ Μουχάμετ Σάφει
καὶ ὁ Μουχάμετ υἱὸς τοῦ Ἀμπιμπκάρ "Ελ-ἄλαμι "Ελ-μαλικι".

جری ما فیہ عندي وتحقق لدي كما
عین ربین حرره الفقیر خیر الدین
رسول المولی بالقدس الشریف خلافة

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله

هذه حجة صحيحة شرعية معتبرة محررة مرعية يعرب مضمونها ويخبر مكنونها
بما تحرر بعلم الشرع الشريف بالقدس العالي المنيف اجله الله تعالى
لدى جلالة متوليه مورن اقضى قضاة الانام متفق القضايا والاحكام
المخصوص بمزيد عناية الملك العلام خير الدين القدوة رسول المحاكم
بالقدس الشريف خير الدين واضع خطه الكريم اعلاه دام علاوه هو
ان يواصف بن يانول النصراني الراهب وقف وحبس وحرّم وتصدق
به ابتغاء لوجه الله العظيم جميع ما يملكه من كامل الغراسات العنب
والتين والزيتون والانجاص والسفرجل وغير ذلك ومن حصص
مشاعة من غراسات بالمحل الاتي ذكره فيه ومن كل انسان مما
انتقل اليه من كامل ومشاع بمقتضى اربعة عشر سندات ثابتة محكوم
في كل منها الاتي ذكره بائعي ذلك ليواصف الواقف المذكور
ووصف ذلك وتحديد من كامل ومشاع على ما يفصل ويبين

الحمد لله وهو حسبي نخر ما فيه عندي وثبت
ذلك لدي وصدق مني على ما عين وتبين فيه
حرره الفقير حسن بن محمد الشافعي عنى عنه

الحمد لله وهو حسبي ونعم الوكيل جرى
ما ثبت فيه كما عين وتبين فيه حرره محمد
بن ابي بكر العلي المالكى عنى عنه العافي

1) Παρατιθέμεθα ἐνταῦθα δλόκληρον τὸ πρωτότυπον κείμενον χάριν ἱστορικοῦ
γλωσσικοῦ ἐνδιαφέροντος.

ويوضح فيه فمن ذلك ما أوقفه وهو جميع الغراس العنب والتين وغير ذلك القائمة أصوله بارض مار الياس ظاهر القدس الشريف المنتقل ذلك اليه بالبيع الشرعي من قبل حسان بن حسين من اولاد عبيد من قرية بيت لحم وحده، بتمامه من القبلة غراس حسين ابي البراغيت هو الآن بيد الواقف ومن الشرق غراس حسن المسابحي ومن الشمال الدرب السالك ومن الغرب غراس عميره اللحمي هو الآن بيد الواقف بمقتضى سند شرعي مؤرخ في ثاني شهر صفر سنة تسع وثلاثين وتسعمائة وجمع الغراس العنب والتين والزيتون والتفاح والانجاص وغير ذلك المائة أصوله بالمحل المذكور المنتقل للواقف بالبيع الشرعي من قبل المحرمة حمد بنت محمد بن عوض اللحمي بمقتضى سند مؤرخ في سادس شهر ربيع الثاني سنة تسع وثلاثين وتسعمائة وحده بتمامه من القبلة غراس بيد الواقف ومن الشرق كذلك ومن الشمال غراس يعرف لبوض وعميره اللحمي هو الآن بيد الواقف ومن الدرب غراس يعرف لعبد الوهاب المسابحي هو الآن بيد المذكور عبد الوهاب وجمع الغراس العنب والتين وغير ذلك القائمة أصوله بالمحل المذكور المنتقل ذلك لبواصف بالبيع الشرعي من قبل الاخوة الثلاثة القسيس موسى وابراهيم ويوسف اولاد عيسى من بيت لحم بمقتضى سند مؤرخ في ثالث شهر ربيع الاول سنة ثمان وثلاثين وتسعمائة وحده من القبلة والشرق والشمال والغرب بيد الواقف

وجميع الغراس العنب والتين وغير ذلك القائمة اصوله بالمحل المذكور المنتقل
ذلك للواقف بالبيع الشرعي من محمد واخيه علي ولدي عوض والحرمه ام
الحسن بمقتضى سند شرعي مؤرخ في ثالث عشر شهر جمادى الاولى سنة
تسع وثلاثين وتسعمائة وحده من القبلة غراس بيد الواقف ومن الشرق
كذلك ومن الشمال الدرب السالك ومن الغرب غراس بيد الواقف
وجميع الحصة الشائعة وقدرها الثلثان ستة عشر قيراطا من جميع الغراس
العنب والتين وغير ذلك القائمة اصوله بالمحل المذكور المنتقلة للواقف بالبيع
الشرعي من محمد واخيه احمد ولدي ثعلا من بيت لحم بمقتضى سند مؤرخ في
سادس شهر ربيع الاول سنة تسع وثلاثين وتسعمائة وحده من القبلة باطن
الخلا ومن الشرق كذلك ومن الشمال بيد الواقف ومن الغرب بيد
الواقف وجميع الغراس العنب والتين وغير ذلك القائمة اصوله بالمحل
المذكور المنتقل ذلك للواقف بالبيع الشرعي من علي بن عوض واخيه
محمد بمقتضى سند يشهد لذلك مؤرخ في تاسع شهر شعبان المكرم سنة
تسع وثلاثين وتسعمائة وحده من القبلة غراس بيد الواقف ومن الشرق
كذلك ومن الشمال الدرب السالك ومن الغرب غراس عبد الوهاب
المسابجي المذكور اعلاه وجميع الغراس العنب والتين والسفرجل وغير ذلك
القائمة اصوله بالمحل المذكور المنتقل للواقف بالبيع الشرعي من قبل الاخوين
علي ومحمد ولدي عوض المذكورين اعلاه حيثما يشهد لذلك سند تباع مؤرخ

في التاريخ المذكور اعلاه وحده من القبلة غراس بيد الواقف ومن الشرق غراس عبد الوهاب المساجي المذكور اعلاه ومن الشمال غراس بيد الواقف ومن الغرب كذلك وجميع الغراس العنب والتين وغير ذلك القائمة اصوله بالمحل المذكور مؤرخ بالتاريخ المذكور وحده من القبلة غراس بيد الواقف ومن الشرق والشمال والغرب كذلك وجميع الغراس العنب والتين الهرم القائمة اصوله بالمحل المذكور المنتقل للواقف بالبيع الشرعي من محمد بن المرحوم احمد الصلبي ومن عبد الكريم بن عبيد التلحي بمقتضى سند تباع شرعي مؤرخ في رابع عشر شهر ربيع الثاني سنة تسع وثلاثين وتسعمائة وحده من القبلة غراس بيد الواقف ومن الشرق كذلك ومن الشمال الدرب السالك ومن الغرب بيد الواقف وجميع الحصة الشائعة وقدرها الربع والسادس عشرة قراريط في جميع الغراس العنب والتين وغير ذلك القائمة اصوله بالمحل المذكور المنتقل ذلك للواقف بالبيع الشرعي من قبل الحرمة عمام بنت صقر بمقتضى سند شرعي مؤرخ في ثالث شهر شعبان سنة سبع وثلاثين وتسعمائة وحده من القبلة كرم يعرف هو الآن بيد الواقف ومن الشرق غراس يعرف لعام بيد الواقف ومن الشمال الدرب السالك وتمامه الهربة ومن الغرب الطريق وجميع الغراس العنب والتين وغير ذلك القائمة اصوله بالمحل المذكور المنتقل للواقف بالبيع الشرعي من خليل بن ابي حسن وعلا الدين بن عبيد الزبردويل والقسيس ابن

خايل ابن كموه ووالدتهم الحرمة نسب بنت صقر بمقضى سند مؤرخ في
ثاني عشر شهر ربيع الاول سنة ثمان وثلاثين وتسعمائة وحدثه من القبلة
غراس وقف دير مار الياس ومن الشرق والشمال بيد الواقف ومن الغرب
الدرب السالك وجميع المحصة الشائعة وقدرها اربعة عشر قيراطاً من
جميع الغراس العنب والتين القائمة اصوله بالمحل المذكور الممتثلة للواقف
بالبيع الشرعي من الاخوة الثلاثة وهم التيسيس موسى ويوسف وابراهيم
المذكورين اعلاه بمقضى سند مؤرخ في ثالث شهر ربيع الثاني سنة ثمان
وثلاثين وتسعمائة وحدثه من القبلة غراس بيد الواقف ومن الشرق غراس
الهندي ومن الشمال والغرب درب السالك وجميع الغراس العنب والتين
وغير ذلك القائمة اصوله بالمحل المذكور الممتثل ذلك للواقف بالبيع الشرعي
من غنام بن غنيم بمقضى سند شرعي مؤرخ في ثالث عشر جمادى الاولى
سنة ثمان وثلاثين وتسعمائة وحدثه من القبلة غراس الواقف ومن الشرق
كذلك ومن الشمال درب السالك ومن الغرب غراس بيد الواقف
وجميع الغراس العنب والتين وغير ذلك بالمحل المذكور الممتثل اليه
بالبيع الشرعي من عبد الكريم بن عبيد التلحمي بمقضى سند مؤرخ في ثالث
عشر ربيع الاول سنة تسع وثلاثين وتسعمائة وحدثه من القبلة غراس بيد
الواقف ومن الشرق غراس الحاج احمد ابى البراغيت التلحمي هو الآن
بيد الواقف ومن الشمال درب السالك ومن الغرب غراس حسن عبيد

هو الان بيد الواقف وجميع الغراس العنب والتين القائمة اصوله بالمحل
المذكور المنتقل اليه بالبيع الشرعي من خليل بن ابي حسين وعلا الدين
بن عبيد والتيس جريس ووالدته الحرمة نسب بمقضى سند تباع يشهد
لذلك مؤرخ في ثامن عشر شهر ربيع الاول سنة ثمان وثلاثين وتسعمائة
وحدته من القبلة غراس وقف دير مار الياس ومن الشرق بيد الواقف
ومن الشمال كذلك ومن الغرب الدرب السالك وجميع الغراس العنب
والتين القائمة اصوله بالمحل المذكور المنتقل اليه بالبيع الشرعي من عبد الكريم
من اولاد عبيد التلمي بمقضى سند مؤرخ في عاشر شهر رجب سنة سبع
وثلاثين وتسعمائة وحدته بتمامه من القبلة غراس الديرو من الشرق غراس بيد
الواقف ومن الشمال غراس عميره وابي الحول ومن الغرب غراس بيد الواقف
وجميع الغراس العنب والتين وغير ذلك القائمة اصوله بالمحل المذكور
المنتقل اليه بالبيع الشرعي من سليمان بن سلامه التلمي بمقضى سند مؤرخ
في ثامن عشر شهر صفر سنة تسع وثلاثين وتسعمائة وحدته من القبلة غراس
المساجي ومن الشرق غراس الحاج محمد ابن المعنا ومن الشمال غراس بيد
الواقف ومن الغرب بيد المساجي فجميع حقوق ما عين ووضح وبين وحدد
ووصف اعلاه وطرقهم وما يعرفهم وينسب اليهم وبكل حق هو
اذلك شرعا اشاء الواقف بواصف المذكور اعلاه وهو بحال الصحة والسلامة
والطوعية والاختيار من غير اكراه ولا اجبار اوقفه هذا على مصالح الرهبان

المقيمين بدير ماري حنا بالغور بالقرب من الشريعة وإذا تعذر الصرف عليهم
كان ذلك وقفاً على الرهبان المقيمين بدير السبق وإذا تعذر الصرف على
الرهبان ولم يكن أحد مقبلاً من الرهبان بالديرين المذكورين كان ذلك
وقفاً على مصالح كنيسة القيامة وعلى صعايلك النصارى المقيمين بالقدس
الشريف الملكية وشرط الواقف في كتاب وقفه هذا بانه حوّل للرهبان
الموقوف عليهم الادخال والاخراج من وقفه هذا والبيع عند الحاجة وقفاً
صحیحاً شرعياً بالطريق الشرعي ورفع الواقف يواصف المذكور اعلاه
يدملكه عن جميع ما وقفه اعلاه وابانه عن حيازته وشرط الواقف في
كتاب وقفه بان يتولى من يؤول اليه هذا الوقف لعمارتيه وما فيه لقاء تنبيه
به وانه يستعدي الله تعالى من يروم وقفه هذا بخراب او يسعى فيه بفساد
يوم عطش الاكباد يوم يكون الله تعالى هو الحاكم بين العباد فبقضى ذلك
صار جميع ما عين اعلاه وقفاً مؤبداً محرماً لحرمة الله مدفوعاً عنه بقوة الله
تعالى وثبت مضمون ذلك كله بشهادة شهوده لدى مولانا الحاكم الخفي
المشار اليه اعلاه دام علاه بعد دعوى شرعية صدرت في ذلك بوجه
الواقف يواصف المذكور واعذاره في ذلك الاعذار الشرعية ثبوتاً صحیحاً
شرعياً وحكماً ايد الله احكامه لموجب الوقف المشرح اعلاه ولصحة
ونفوذه ولزومه حكماً صحیحاً شرعياً مستوفياً شرائطه الشرعية وثبته مولانا
الحاكم الخفي المشار اليه اعلاه دام علاه بشهادة شهوده لدى مولانا وسيدنا

العبد الفقير الى الله تعالى الشيخ الامام العالم العلامة اقضى القضاة بدر الدين
مفتي المسلمين الصالح ابي البركات حسن اللبناي الشافعي حليف
الحكم العزيز بالقدس الشريف وضع خطه الكريم اعلاه دام اعلاه صورة
شرعية بعد دعوى شرعية وبعد حكمه المعين اعلاه سنداً صحيحاً شرعياً
بالطريق الشرعي اثبتته سيدنا المحاكم الشافعي المشار اليه اعلاه دام اعلاه
بشهادة شهوده لدى مولانا وسيدنا العبد الفقير الى الله تعالى الشيخ الامام
العالم العلامة اقضى القضاة سعد الدين معدن الكمال شرف العلماء افضل
الفضلا المعتبرين ابي السعاد كنز العلم المالك خليفة المحاكم العزيز بالقدس
الشريف واصل خطه الكريم اعلاه دام اعلاه ثبوتاً شرعياً بعد دعوى شرعية
وبعد تنفيذه المعين اعلاه سنداً صحيحاً شرعياً ثابتاً معتبراً ماضياً ممضياً
مستوفياً شرائط الشرعية وواجباته المعتبرة المرعية وذلك بعد اعتبار ما
وجب اعتباره شرعاً تحريراً في سلخ شهر صفر الخير سنة اربع واربعين
وتسماية اجل الله تعالى ختامها وما بعدها بخير والحمد لله رب العالمين
وصلى الله على جميع الانبياء والمرسلين وحسبنا بالله ونعم الوكيل

شهود الحال

حضرت وشهدت فيه حضرت وشهدت في تاريخه حضرت وشهدت في تاريخه
احمد بن الهام عبد الله عثمان علي بن محمد الحلبي الترجمان محمد بن محمد بن عمران

Εἰς προσκυνητάρια ἡμέτερα, ἅτινα κατ' ἄλλους μὲν ἀνάγονται εἰς προγενεστέραν ἐποχὴν, κατ' ἄλλους δὲ τὸν 15^{ον} αἰῶνα, τὰ παρὰ τὸν Ἰορδάνην ἅγια μέρη ὡς ἐξῆς περιγράφονται. «Ἀπ' αὐτοῦ καὶ κάτω κατὰ ἀνατολὰς εἶνε ὁ Ἰορδάνης ποταμός. Αὐτοῦ πλησίον εἶναι τὸ μοναστήριον τοῦ Τ. Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Αὐτοῦ ἦτον ὁ ἁββᾶς Ζωσιμᾶς, ὅπου εὔρε τὴν ὁσίαν Μαρίαν τὴν Αἰγυπτίαν εἰς τὴν ἔρημον. Πέραν δὲ τοῦ Ἰορδάνου εἶνε καὶ τὸ Ἑρμονιεῖμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ, ἐξ οὗ ἀνελήφθη ὁ προφήτης Ἡλίας εἰς τὸν οὐρανόν. Αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν εἶνε τὸ καθολικὸν ἡγουν ὁ τόπος ὅπου ἐβαπτίσθη ὁ κύριος ἡμῶν Ἰ. Χριστὸς ὑπὸ τοῦ ἁ. Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Αὐτοῦ πλησίον τοῦ καθολικοῦ εἶναι τὸ μοναστήριον τοῦ Προδρόμου· ἀπέχει ἀπὸ τὸν Ἰορδάνην μίλιον ἓν. Αὐτοῦ εἰς τὸ καθολικὸν εἶνε ἓνα δένδρον ὡσὰν ἀγριολεύκα μὲ σταυρὸν τετυπωμένον. Εἶναι δὲ καὶ ὁ ποταμὸς ὅλος δασὺς ἀπὸ τὰ δένδρα γεμάτος. Αὐτοῦ ἔρχονται οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ καὶ προσκυνοῦσι καὶ λούονται εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν εἰς τύπον ἀληθῶς τοῦ βαπτίσματος. Καὶ ἔχουν αὐτοῦ εἰς τὸ καθολικὸν διὰ σημάδι τὸ δένδρον αὐτό, πρὸς τὸν τόπον αὐτὸν ὅτι πεδινός ἐστιν, ἡγουν τὸ λέγουν «εἰς τὸ καθολικὸν ἐκεῖ ὅπου ἐβαπτίσθη ὁ Χριστός». Αὐτοῦ εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ εἶδεν ὁ Τίμιος Πρόδρομος τὴν ἁγίαν Τριάδα· αὐτοῦ πλησίον εἶνε καὶ τὸ σπήλαιον ὅπου ἡσύχαζεν ὁ Πρόδρομος».

Ὁ πολὺς Νεόφυτος ὁ Κύπριος ὁ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀκραιφνὲς οὗτος ἁγιοταφίτης, ὁ ἀφιερώσας ἑαυτὸν εἰς τὴν συγγραφὴν πλείστων ὅσων χρησιμωτάτων ἔργων ὑπὲρ τῆς ἱ. ἡμῶν Ἀδελφότητος, ταῦτα περὶ τῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἀφηγεῖται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

«Ἐξ ἀποστολικῆς παραδόσεως οἱ ἀρχαῖοι Χριστιανοὶ ἐγίνωσκον καὶ τὸν τόπον ἔνθα ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος, ὅθεν καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ διωγμοῦ τῶν Χριστιανῶν ἤρχοντο εὐλαβείας χάριν καὶ ἐλούοντο, ὅτε δὲ ἔλαμψεν ἡ εὐσέβεια ἔκτισαν αὐτόθι ἐπὶ τῆς ὁχθῆς

ναόν, ὅπου καὶ μοναστήριον συνέστη εἰς ὄνομα τοῦ Τιμίου Προ-
δρόμου, ὅπερ διήρκεσεν ἕως τῆς 18' ἑκατονταετηρίδος, ἔκτοτε τῶν
ὀλίγων ἐν αὐτῷ μοναχῶν φυγόντων, κατέστη οἰκητήριον τῶν
ἀγρίων ἀράβων ληστῶν· ὅθεν πασᾶς τις, ἵνα τὸν τόπον τῆς τού-
των ληστείας ἀπαλλάξῃ, κατέστρεψε τοῦτο διὰ πυρίτιδος κόνεως·
καὶ νῦν ἐστὶν ἐρείπιον κατεστραμμένον σχεδὸν ἐκ θεμελίων· σώ-
ζεται δὲ μέρος ἐξ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ναοῦ καὶ ἔστι μέρος
τι εἰς τὸν τοῖχον ἀγίας εἰκόνης μετ' ἐπιγραφῆς λεγούσης «Ἴ-
δε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ εὐρήκαμεν δεῦτε τὸν ποθούμενον».
Τοῦτο τὸ μοναστήριον εἶχεν ἐπὶ κλῆν Πενθουκλᾶς ἀπὸ τὸ πενθεῖν
καὶ κλαίειν. Εἰς τοῦτο, εἰς τοὺς καιροὺς τῶν χριστιανῶν, οἱ εἰς
τὴν εὐσέβειαν ἐπιστρέφοντες Ἑβραῖοι, Πέρσαι, καὶ Ἰσμαηλῖται
ἄραβες ἐκ τῶν μερῶν τῆς Παλαιστίνης, ἀλλὰ δὴ καὶ ἄλλοθεν, εἰς
τοῦτό φημι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες κ.τ.λ. ἐρχόμενοι ἐχρίοντο τῷ
ἀγίῳ μύρῳ ὑπὸ ἱερομονάχου παρήλικος καὶ ἐσχατογήρου διωρισμέ-
νου εἰς τοῦτο τὸ ὑπουργημα ὑπὸ τοῦ κατὰ καιρὸν Ἱεροσολύμων
Πατριάρχου. Τὰ νῦν οἱ εἰς τὴν Ἰορδάνην ἐρχόμενοι προσκυνηταὶ
ὅποιοιδήποτε γένους βαπτίζονται ἢ λούονται (ἐπειδὴ τὸ δι' ὕδα-
τος βάπτισμα ἐν ἐστὶν ἅπαξ γενόμενον) εἰς τόπον τινὰ τοῦ μονα-
στηρίου τούτου ἀπέχοντα πρὸς νότον σχεδὸν μίαν ὥραν ὄντος τοῦ
ρεύματος τοῦ Ἰορδάνου ἐνταῦθα προσηνεστέρου καὶ τοῦ ποταμοῦ
κόλπους οὐ τοσοῦτον βαθεῖς ἔχοντος· ἀπέχει τοῦτο τῆς Ἱερικῶ
δύο ὥρας καὶ ἡμίσειαν, τῆς δ' Ἱερουσαλὴμ 15'.

Περαιτέρω δὲ τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου ἕως μίαν ὥραν, ἦν
καὶ ἐν μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ
Ἰορδάνου καὶ τοῦτο, μικρότερον δὲ ἦν τοῦ ρηθέντος· ἦν καὶ εἰς τοῦ-
το παράδοσις, ὅτι ἐνταῦθα ὁ προφήτης Ἡλίας ἐλθὼν μετὰ τοῦ μα-
θητοῦ αὐτοῦ Ἐλισαίου καὶ θέλων διαπεράσαι εἰς τὸ Πέραν τοῦ
Ἰορδάνου ἔλαβε τὴν μυλωτὴν αὐτοῦ εἴλησε καὶ ἐπάταξε τὸ ὕδωρ
καὶ διηρέθη τὸ ὕδωρ ἔνθα καὶ ἔνθα καὶ διέβησαν ἀμφοτέρω ἐν ἐ-
ρήμῳ, ἀναληφθέντος δὲ τοῦ Ἡλιοῦ ἐπέστρεψεν Ἐλισαίε εἰς τὸν

αὐτὸν τόπον καὶ πατάξας διὰ τῆς αὐτῆς μηλωτῆς τὰ ὕδατα δις διηλθε διὰ τῆς ξηρᾶς· τούτου τοῦ μοναστηρίου τὰ ἵκν μάλιστα ἴχνη τινὰ φαίνονται.

Τὰ μὲν οὖν ρηθέντα μέρη εἰσι πάντα πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου, διαπεράσας δὲ τοῦτον καὶ περιπατῶν περὶ τὴν προκειμένην γραμμὴν πρὸς λεβάντε εὐρίσκεις εὐθὺς τὸν τόπον Βηθαβαρᾶ (ἐν ἄλλοις Βηθανία ἀλλ' ἐσφαλμένως), ὅπου ἦν Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος βαπτίζων, σημαίνει· δὲ βῆθ ἄβαρά, οἶκον μεταξάσεως, οὕτω κληθέντα ἢ ὅτι ἐνταῦθα περιερχόμενοι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μετέβησαν τελευταῖον εἰς τὴν γῆν Χαναὰν (γῆν καθ' αὐτὸ τῆς ἐπογγελίας) ἢ ὅτι ἐκ τούτου διέβησαν τὸν Ἰορδάνην· εἰς τοῦτον οὖν τὸν τόπον, διὰ τὸ βάπτισμα ἐπιτήδειον ὄντα, διέτριβεν ὁ Ἰωάννης καὶ ἐβάπτιζεν· εἰς τοῦτον δὲ καὶ τὴν περὶ τοῦ Χριστοῦ μαρτυρίαν ἔδωκεν εἰπὼν «οὐκ εἰμι ἐγὼ ὁ Χριστὸς κτλ.» καὶ «ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι μέσος δὲ ὑμῶν ἔστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε, αὐτὸς ἐστὶν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονε» κ.λπ. ἐνταῦθα καὶ τῷ δακτύλῳ αὐτὸν τοῖς λαοῖς ὑπέδειξεν εἰπὼν· «Ἴδε ὁ ἄμιγδος τοῦ Θεοῦ ὁ αἵρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου»· καὶ ἐνταῦθα σφραγίδα πάσης τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας ἐπέθηκεν εἰπὼν· «καγὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ»· τοιούτου ὄντος τοῦ τόπου τούτου, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἱερωνύμου πολλοὶ τῶν εὐλαβῶν Χριστιανῶν ἐκοπίαζον ἐλθεῖν καὶ ἕως ὧδε λουσοῦνται ἅπαξ καὶ ἐντροφῇσιν τῇ τούτου χάριτι καὶ ἀγιότητι.

Ἡ μονὴ διασώζεται καὶ πέραν οὐ μόνον τοῦ 1620, ὅτε, ὡς εἴπομεν ἄνωτέρω μονάζει ἐν αὐτῇ ἐπὶ τινι καιρὸν πρὶν ἢ πατριαρχεῦσθαι καὶ ὁ ἀείμνηστος ἐν Πατριαρχαίᾳ Παΐσιος, ἀλλὰ καὶ πέραν τοῦ 1714 ὅτε προϊστάμενος αὐτῆς κατὰ τοὺς χειρογράφους ἱμῶν κώδικας ἀναφέρεται ὁ ἱερομόναχος Γαβριήλ. Ἀπὸ τοῦ 1750—1800 ἐν τῇ μονῇ καὶ τοῖς πέριξ αὐτῆς τὰς διατριβάς ποιεῖται καὶ ὁ ἐξ Ἑλασσῶνος μοναχὸς Παρθένιος τὸν ἱατρὸν καὶ τὸν ὀπλοποιὸν ἐπαγγελλόμενος μεταξὺ τῶν Βεδουίνων καὶ ἰδίᾳ τῶν πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

νου καὶ μεγάλην παρ' αὐτοῖς χαίρων ὑπόληψιν τυχῶν μάλιστα καὶ τῆς ἰδιαιτέρας εὐνοίας, ἵνα μετ' αὐτῶν ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν ἱερὰν τῶν Μωαμεθανῶν πόλιν Μέκκαν ὡς ἀφηγεῖται ἡμῖν τοῦτο ὁ ἴδιος ἐν τῷ λίαν παραδόξῳ καὶ ἀνεκδότῳ ἔτι αὐτοῦ Ὀδοιπορικῷ.

Κατὰ τὰ ἔτη 1780—90 τὸ πλεῖστον τῆς μονῆς ἀνωτέρα διαταγῇ ἀνκτρέπεται διὰ πυρίτιδος, ἵνα μὴ χρησιμεύῃ ὡς καταφύγιον τῶν Βεδουίνων ληστῶν. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ μονὴ οὐδέποτε ὁλοσχερῶς ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Ἀδελφότητος, διότι τὴν μὲν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων οἱ τῆς Λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα¹ πατέρες εἰς εὐδὲν λογιζόμενοι τοὺς καθ' ὁδὸν κινδύνους κατήρχοντο κατ' ἔτος μετὰ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου Τάϊπε Ὀρθόξων χριστιανῶν ἔνθα ἐν μὲν τῷ ἱερῷ Ἰορδάνῃ κατὰ τε τὴν παραμονὴν καὶ τὴν νύκτα τῶν Θεοφανείων ἐτέλουν τὴν θείαν μυσταγωγίαν σὺν τῷ μικρῷ καὶ μεγάλῳ ἁγιασμῷ, τὴν δ' ἐβδόμην τοῦ μηνὸς Ἰαννουαρίου, ὅτε συμπίπτει ἡ τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου μνήμη, ἐτέλουν τὴν θείαν μυσταγωγίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς. Τοῦτ' αὐτὸ ἔπραττον κατ' ἔτος καὶ οἱ ἡμέτεροι προσκυνηταί, αἵτινες ὅλοι ὁμοῦ τὸ πάλαι μὲν κατὰ τὴν τρίτην τῆς Διακαινησίμου, βραδύτερον δὲ κατὰ τὴν Μεγάλην Δευτέραν συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ δραγουμάνου (διερμηνέως) τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ, ὑπὸ δύο πνευματικῶν προβεβηκυίας ἡλικίας καὶ τῆς ἀναλόγου στρατιωτικῆς δυνάμεως κατείρχοντο εἰς Ἰορδάνην. Σήμερον, ὅτε ὑπάρχει πλήρης ἀσφάλεια, ἕκαστος τῶν προσκυνητῶν κατέρχεται εἰς Ἰορδάνην ὅποτεν θέλῃ, ὅπερ ἡγοῦμαι ἐν μέρει ἄτοπον.

Ἡ μονὴ διατελεῖ ἐν ἐρειπίοις καὶ ἐγκαταλελειμμένη μέχρι τοῦ ἔτους 1873, ὅτε Κυβερνητικῇ συγκατανεύσει βασιζομένη ἐπὶ τοῦ ἰδιοκτητικοῦ δικαιώματος, ὅπερ συνεπῆγεν ἡ ἐπὶ τῆς μονῆς διηνε-

1) Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Σάββα ὅτε ἀπῆλθε σχετικῆστινος ἡσυχίας συνετῆρει τακτικῶς ἐν ταῖς παρακειμέναις τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου ὄχθαις τοῦ Ἰορδάνου δύο ἀλιεῖς μοναχοὺς, ἵνα ἀλιεύωσι χάριν τῆς μονῆς.

κῆς κατοχὴ τῆς Ἱ. ἡμῶν Ἀδελφότητος, ἣν διεβεβαίουν καὶ οἱ τὰ περίξ τῆς μονῆς οἰκοῦντες Βεδουῖνοι ὅτι ἔκπαλαι τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Ἀδελφότητι ἀνῆκεν αὕτη καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐπὶ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα ἀφῆκαμεν αὐτὴν νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας ἄλλων, ἐγκαθίσταται μονίμως καὶ πρῶτος ἐν αὐτῇ ὁ ἐκ τῶν ἐπιζώντων ἀδελφῶν τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν μοναχῶν ἀνήκων Μάξιμος Μείμαράκης ὁ ἐξ Ἱρακλείου τῆς Κρήτης καταγόμενος.

Ὁ καλὸς πατὴρ Μάξιμος ἐπεικῶς καὶ εὐλαβῶς φερόμενος τοῖς περιοίκοις Βεδουῖνοις βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐλκύει τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῶν καὶ μετ' οὐ πολὺ πείθονται αὐτοί, ἵνα ὀριστικῶς ἀπομακρυνθῶσι τῆς μονῆς καὶ παύσωσι πράγματα αὐτῷ παρέχοντες. Οὗτος πρῶτος ἤρξατο ἐξημερῶν τὸν τόπον καὶ τὴν μονὴν ἀνακαινίζων. Τὸν πατέρα Μάξιμον, βαρέως ἀσθενήσαντα καὶ ἀνελθόντα πρὸς ἀνάρρωσιν εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν, κελεύσει πατριαρχικῇ διαδέχεται ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῆς μονῆς ἐν ἔτει 1873 ὁ ἐκ Σιγῆς καταγόμενος ἀρχιμανδρίτης Συμεὼν Παναγιώτου, εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος κληρικός.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1885 ὁ τοὺς οἶακας τότε τῆς τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας δι' ὕνων καὶ νῦν ἐν Χάλκῃ ἐφησυχάζων γεραρὸς Πατριάρχης Νικόδημος, λίαν προσηκόντως ἐκτιμήσας τὴν σπουδαιότητα καὶ τὸ ἐπίκαιρον τῆς μονῆς, πλὴν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἁγιότητος, βουλὴν ἀρίστην ἐβουλεύσατο μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἵνα ἐκ βάθρων τοῖς τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Κοινοῦ δαπάναις ἀνεγείρῃ τὴν βασιλικὴν ταύτην μονήν.

Δοθεῖσῶν τῶν ἀπαιτουμένων ἐξηγήσεων περὶ ἀνεγέρσεως τῆς μονῆς εἰς τὴν Σ. Αὐτοκρατορικὴν ἡμῶν Κυβέρνησιν ὑπὸ τοῦ τότε χρῆθι συμβούλου ἐκτελοῦντος παρὰ τῷ Μ. Π. Νικοδήμῳ ἐξοχωτάτου κ. Ἱπποκράτους Ταυλαρίου, ἠυδόκησεν ὁ σεπτὸς καὶ φιλόλαος ἡμῶν ἄναξ ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΧΑΝ, ὃ ὁ Ὑψιστος χα-

ρίζοιτο μακρὰς καὶ πανολβίους τὰς ἡμέρας, ἵνα δι' Αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου ἐπιτρέψῃ τὴν ἀνακαίνισιν τῆς διασήμεου καὶ βασιλικῆς ταύτης μονῆς.

Τὸ σχέδιον τῆς ἀνεγέρσεως τῆς μονῆς μετὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἐκπονεῖ ὁ εὐγενέστατος καὶ πολυίδμων ἀρχιτέκτων τῆς Σ. ἡμῶν Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος Φραγκιᾶς ἐπὶ τῇ βάσει βεβαίως τοῦ ἀρχαίου τῆς μονῆς σχεδίου καὶ οὕτω ἐν ἔτει μὲν 1885 τίθεται ὁ θεμέλιος τῆς μονῆς λίθος, ἐν ἔτει δὲ 1888 τελοῦνται τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Νικοδήμου, τῶν ἐξῆς ἐπισήμων γραμμάτων τεθέντων ἐν τῷ θεμελίῳ τῆς μονῆς λίθῳ.

«Τῇ 20 Μαρτίου 1888 ἐτελέσθησαν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου ἡμῶν πατρὸς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας τοῦ παρὰ τὸν Ἰορδάνην Ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Τιμίου Προδρόμου σημειωθέντων ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ τεθέντος ἐν τῇ κρυσταλλίνῳ φιάλῃ τῇ ἐν τῷ θεμελίῳ λίθῳ ἐγκλεισθείσῃ τῶν ἐξῆς· Πατριαρχεύοντος τῆς ἁγίας Πόλεως καὶ πάσης Παλαιστίνης Νικοδήμου τοῦ Α'.

Ἐνεκαιρίσθη ὁ θεῖος οὗτος ναὸς τῆς Βασιλικῆς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Ἱερᾶς μονῆς τῆς σεμνυνομένης ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος ἢ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἐν Ἰορδάνῃ, ἀπάσης τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς ἐκ βάθρων ἀνοικοδομηθείσης ἰδίᾳ δαπάνῃ τοῦ αὐτοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου.

Μηνὶ Μαρτίῳ εἰκοστῇ.

Ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ὀγδόῳ».

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνωφλίου τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας εὑρεται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή.

« Ἀνεκαιρίσθη τὸ τέταρτον ἡ ἱερὰ αὕτη μονὴ τῆς ἁ- »
« γίας Τριάδος τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἢ ἐν Ἰορδάνῃ δι' ἐξό- »

« δων καὶ δαπάνης τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱ- »
« εροσολύμων Νικοδήμου τοῦ Α' ἐν ἔτει σωτηρίῳ αὐπζ' ».

Σημειωτέον ὅτι βραδύτερον βλαθείσης τῆς ἐν τῇ μονῇ ἀρχαίας δεξαμενῆς ὁ πολυσέβαστος ἡμῶν γέρων Σκευοφύλαξ Εὐθύμιος ἰδίαις δαπάναις ἀνεκαίνισεν αὐτήν. Οὕτως ἔχουσι τὰ κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς Ι. ταύτης Μονῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Τὸν Ἀρχιμανδρίτην Συμεὼν διεδέξατο ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ ὁ Ἀρχιμ. Παχώμιος. Οὗτος πολλὰ ἐμόχθησε καὶ ἐδαπάνησεν εἰς κατασκευὴν ὑδραυλικῶν ἔργων καὶ φυτεῖαν γαιῶν περὶ τὸν Ἰορδάνην, ὧν ἡ ἐπιτυχία ἦν ἀμφίβολος. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ὁ Ἰορδάνης εἶδεν εἰς τὰς ἐλικοειδεῖς καὶ ἀγκυλοστροφούς αὐτοῦ ροὰς τὸ πρῶτον μικρὸν ἀτμόπλοιον, ὅπερ οὗτος κατεσκεύασε καὶ ἐπὶ διετίαν καὶ πλεόν ἐξηκολούθει πλέων τὴν Ν. Θάλασσαν καὶ μετακομίζων ἐξόδια εἰς Μέζραν, ὅπου ἐν μετερέροντο εἰς Κοράκιον. Πρῶτος οὗτος μετ' ἐμοῦ ἐμερίμνησε περὶ τῆς διαφυλάξεως τῶν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐρειπίων τῶν κειμένων ἀπέναντι ἀκριβῶς τῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ ἄτινα μετὰ τῶν ἐντεῦθεν ἐν συνόλῳ ἐκάλει Βηθαβαρά, ἅπερ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν βραδύτερον ἐβεβαίωσε καὶ ὁ τῆς Μαδριβᾶς γεωγραφικὸς χάρτης. Τὸν Ἀρχιμ. Παχώμιον διεδέξατο ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1900 ὁ Ἀρχιμ. Γρηγόριος Λαζάρου κληρικὸς ἐναρετώτατος. Οὗτος ἰδίῳ μὲν ἀναλώμασιν ἐζωγράφισε τὰ ἐνδον τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τῆς μονῆς δωμάτια ὠκοδόμησεν. Ὑπελείπετο δὲ ἡ τῆς ὀροφῆς αὐτῶν μόνον ἐπιδιώρθωσις, ὅτε σωθείσης τῆς προθεσμίας αὐτοῦ συνοδικῇ καὶ πατριαρχικῇ ἀποφάσει ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ ἐκ Θυατείρων καταγομένου Ἀρχιμ. Εὐδώρου Μαυρομιχάλη ἐκ τῆς φιλοτιμίας καὶ δραστηριότητος τοῦ ὁποῦ ἡ μονὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου πολλὰ δύναται νὰ ἐλπίζῃ. Ἐν τῇ μονῇ ὡς τὸ πάλαι οὕτω καὶ νῦν ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ διαμονὴ πολλῶν Πατέρων, διότι οἱ ἐν αὐτῇ μονάζοντες ἀδυνατοῦσι νὰ ἀπολαύωσι τῆς προσηκούσης ἡσυχίας, ἣν ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῖν ὁ μοναχικὸς βίος. Οἱ τὸ πάλαι ὁ-

μως ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ κατορθώσαντες νὰ μονάσωσι διῆγον αὐστηρότατον μοναχικὸν βίον καὶ διεκρίνοντο ἐπὶ ἀπαραμίλλῳ εὐσεβείᾳ ἀγιότητι καὶ σεμνότητι βίου.

Ἀνασκοποῦντες τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἀρχαίων Ὀδοιπορικῶν ὅτι τὰ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ Ἰορδάνου ἀρχαῖα οἰκοδομήματα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο· εἰς οἰκοδομήματα πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ εἰς οἰκοδομήματα ἐντεῦθεν αὐτοῦ. Καὶ ἐκ τῶν ἐντεῦθεν μὲν τοῦ Ἰορδάνου παρὰ τὸ χεῖλος αὐτοῦ κειμένων ἀρχαίων οἰκοδομημάτων σήμερον οὐδὲν ἵχνος σώζεται, πλὴν τῆς μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου, τῶν μυσταϊκῶν τοῦ ὄρους Ἑρμοειῆς καὶ ἐνίων ἐρειπίων πρὸς νότον τῆς μονῆς κειμένων. Ἀπέχουσι δὲ ταῦτα πάντα τοῦ Ἰορδάνου νῦν πλέον τῶν 500—600 μέτρων. Φαίνεται δ' ὅτι ἐπειδὴ ἡ δυτικὴ ὄχθη τοῦ Ἰορδάνου ἦν χλιαμαλωτέρα τῆς ἀνατολικῆς, τὰ ἐπ' αὐτὴν ἐρείπια ἢ ἐκάλυψεν ἢ συμπαρέσυρεν οὗτος ἢ ἐπειδὴ ἡ ὄχθη αὕτη πλεῖον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐσυχνάζετο λίαν ἐνωρίς καὶ παντελῶς ὑπέκυψαν τὰ ἐρείπια ταῦτα εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐπιδρομῶν¹. Ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐπειδὴ ἡ ἀνατολικὴ ὄχθη ἦτοι ἡ πέραν εἶνε ὑψηλοτέρα καὶ ἐπομένως ὀλιγώτερον τῆς δυτικῆς ὑποκειμένη εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ καὶ μᾶλλον ἀσπιδῆς ἀνθρώπων, τὰ ἀρχαῖα ἐπ' αὐτὴν ἐρείπια ἂν οὐκ ὑπέστησαν τὴν ἐπήρειαν τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀνθρώπων ὁ Ἱερὸς Ἰορδάνης ἐπέχρυσεν αὐτὰ διὰ τῆς ἰλύος του, ἐπιφυλάξας τὰς βάσεις αὐτῶν σχεδὸν ἀκεραίας ἄχρις ἡμῶν, ὅθεν καὶ ἐπὶ τούτῳ τὰς μεγίστας αὐτῷ ἐμολογοῦμεν χάριτας. Καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ταύτην ὄχθην τοῦ Ἰορδάνου ἄχρι τοῦ νῦν τρία ἀρχαῖα οἰκοδομήματα διακρίνονταί. Καὶ ἐν μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπέχον

1) Ἄν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Ἰορδάνης μετέλλαξε διεύθυνσιν ἤτοι κρίτην, δέον τὰ ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης αὐτοῦ κείμενα ἀρχαῖα ἐρείπια ν' ἀναζητηθῶσιν πέραν τῆς σημερινῆς αὐτοῦ ροῆς.

ὀλιγώτερον τῆς ἡμισείας ὥρας τοῦ Ἰορδάνου κεῖται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ χειμάρρου "Αἰν Καράρ ἐγγύτατα τῆς θαψιλεστᾶτης αὐτοῦ πηγῆς ἐπὶ κωνοειδοῦς λοφίσκου πλήρους μουσαϊκῶν καὶ ὑπερῑρείπιον μετὰ τῶν ἐπομένων δύο ἄλλων ταυτίζω μὲν τὴν Σαπσαφὰν τοῦ χάρτου τῆς Μαδηβᾶς ἢ τὸ σπήλαιον Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Μόσχον. Τοῦ ὑπερῑρείπιου τούτου διακρίνονται ἔτι ἱχνη τινὰ οἷον εἰς μαρμάρινος εὐδός, δεξαμεναὶ τινες καὶ ἐν ὑδραγωγεῖον καταλήγον εἰς τὰ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ Ἰορδάνου ὑπερῑρεία.

Τὸ δὲ δεύτερον οἰκοδόμημα σχῆμα παραλληλογράμμου ἔχον ἀπέχει τοῦ Ἰορδάνου 12 περίπου λεπτὰ καὶ κεῖται ἐν ἀπόπτῳ μέρει πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ χειμάρρου "Αἰν Καράρ ἅμα τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ, ἀπρόσβλητον ὅλως τῶν πλημμυρῶν τοῦ ποταμοῦ. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο τὸ ἐκ μεγάλων λαξευτῶν λίθων συνιστάμενον ἦν ἡ ξενῶν τις διὰ τοὺς προσερχομένους κατὰ τὰς ἐορτάς τῶν Θεοφάνειων προσκυνητὰς ἢ ἀρχαία τις σκῆπη.

Τὸ τρίτον οἰκοδόμημα τὸ καὶ σπουδαιότερον, ἀγιώτερον καὶ σεμνότερον πάντων κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς εὐαγγελιστάς ἐστι τὸ κείμενον ἐγγὺς Ἰορδάνου καὶ εἰς ἀπόστασιν 150 ἀπ' αὐτοῦ περίπου μέτρων. Ἐκάλεσα τοῦτο ἀγιώτατον καὶ σεμνότατον πάντων, διότι ἐν τῷ μέρει τούτῳ ἀδιστάκτως φρονῶ ὅτι συνεκεντρώθησαν ἅπασαι αἱ τῆς ἀρχαιότητος παραδόσεις ὅτι ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν.

Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἢ κάλλιον εἰπεῖν τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα τὰ ἐκ παλαιτάτων χρόνων ἀνήκοντα τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Ἀδελφότητι ὡς ἀναπόσπαστα πάντοτε παραρτήματα διατελέσαντα τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν περίξ Βεδουίνων καλοῦνται νῦν ὑφ' ἡμῶν Βηθαβαρά συνωδὰ τῷ γεωγραφικῷ χάρτι τῆς Μαδηβᾶς. Τὰ ὑπερῑρεία ταῦτα ἐκτείνονται ἐλικοειδῶς εἰς ἀπόστασιν 300 μέτρων καὶ πλέον ἐπὶ τοῦ χείλους ἀρχαίας τοῦ Ἰορδάνου διώρυγος, ἣτις κατεσκευάσθη ἐπίτηδες, ἵνα οἱ ἐκ τῶν

περάτων τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου προσερχόμενοι προσκυνηταὶ βαπτίζονται ἢ καθ' ἃ λέγει ὁ Ἀντωνῖνος ἐπὶ τοῦ χείλους αὐτοῦ τοῦ Ἰορδάνου, ὅστις ἐν πολλῷ μεταγενεστέροις χρόνοις, ὡς τινες διίσχυρίζονται, φαίνεται ὅτι μετέλλαξε πορείαν. Οἱ μοναχοὶ ἀλιεῖς Βασίλειος καὶ Ἡσαΐας, ὁ μὲν Κεφαλήν, ὁ δὲ Λαμιεύς, οἱ ἀπὸ χρόνων πολλῶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἀσκητεύοντες καὶ ἀλιεύοντες καὶ οἱ κατορθώσαντες νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὰ πικρὰ τοῦ Ἰορδάνου δάση καὶ ἔλη καὶ νὰ παρακολουθήσωσι τὴν δῆθεν ἀρχαίαν τοῦ Ἰορδάνου διεύθυνσιν μ' ἐπληρόρησαν ὅτι πράγματι ὁ Ἰορδάνης μετέλλαξε διεύθυνσιν καὶ ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος σωζόμενα ἐρείπια κεῖνται ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτοῦ χείλους. Ἐγὼ δ' ἀδυνατῶ νὰ ἐκφέρω γνώμην ἐφ' ὅσον δὲν ἀποφανθῇ εἰδικὸς τις γεωλόγος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἀνακαλυφθῶσι καὶ ἕτερα ἐρείπια ἀπέναντι τῶν σημερινῶν ἥτοι ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὁδοῦ τοῦ Ἰορδάνου τῆς δυτικῆς, διότι πιθανὸν κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων μέρος τῶν ὑδάτων τοῦ Ἰορδάνου νὰ διωχτεύετο εἰς διώρυγα, ἣν ἐκάλουν καὶ ταύτην κοινῶς Ἰορδάνην. Ἐκ τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐρειπίων τινὰ μὲν συνάδουσι πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου, Ἀρκούλου καὶ Οὐίλλιβάλδου περιγραφόμενα ὡς λ.χ. τὰ τετράπλευρα θολωτά, αἱ καμάραι καὶ μαρμάρινοι κλίμακες τοῦ Ἀντωνίνου, ὧν τινες ἐσχάτως ὑπ' ἐμοῦ ἀνεκαλύφθησαν ἀνέπαροι, τινὰ δ' ἐξ αὐτῶν οὐδὲν καὶ μνημονεύονται. Τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ προχείρων ὑπ' ἐμοῦ γενομένων ἀνασκαφῶν, ἐγένοντο ἀπὸ σκοποῦ παρανάλωμα τοῦ πυρός. Αἱ στέγαι αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἦσαν κατασκευασμέναι ἐκ διαφόρων μετάλλων, διότι εἰς βάθος ἐνὸς μέτροῦ καὶ πλέον εὗρηνται εἰς στρώματα ὅγχοι διαφόρου μεγέθους ἐκ σιδήρου καὶ μολύβδου συνιστάμενοι. Μαρμάρινοι κίονες τεθλασμένοι, κιονόκρανα κορινθιακοῦ ρυθμοῦ ἐκ λευκώτου μαρμάρου, συνήθη μουσαϊκὰ καὶ μαρμάρινα τοιαῦτα δι' ὧν ἦσαν ἐστρωμένα τὰ δάπεδα, μαρτυροῦσι τὴν πάλαι λαμπρότητα τῶν οἰκοδομημάτων τούτων.

Μικρά τις ὀρειχάλκινος λεκάνη εὐρεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ.
Γρηγορίου φέρει περὶ τὴν στεφάνην αὐτῆς τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν:

† ΠΡΟΣΦΟΡΑ ... ΥΠΕΡ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΥΜ-
ΨΕΩΣ ΜΕΝΑΔΙΑΣ ΚΛΕΩΠΑΤΡΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΑΣΙ-
ΑΣ ΜΟΝΑΣΤΡΙΩΝ ΑΜΗΝ †.

Ὡσαύτως καὶ ἀναθηματική τις στήλη ἐνὸς μέτρου μῆκος ἔ-
χουσα καὶ σχηματίζουσα εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς στρογγύλον κωιο-
ειδῆ ὄγκον ἔχει ἐπὶ τούτου ἐντετυπωμένον μετάλλινον σταυρὸν
μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς.

Φαίνεται δ' ὅτι ἡ ἀναθηματικὴ αὕτη στήλη ἐγένετο ὅτε ὁ Πατρί-
κιος ἐκάρη μοναχός.

Ἡ σκαπάνη καὶ μόνη δύναται νὰ διαφωτίσῃ ἡμᾶς πῶς εἶχον
τὸ πάλαι τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα. Ὁ σεπτὸς ἡμῶν πρωθιεράρχης
Δαμιανὸς ἔσται μακαριστὸς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἱστορίᾳ τῶν Προσκυ-
νημάτων διὰ τὸν ἔνθεον ζῆλον, ὃν ἐπεδείξατο περὶ τὴν ἐξασφάλι-
σιν καὶ ἀνάκτησιν τοῦ ἱεροῦ τούτου χώρου. Διότι τῇ κελεύσει αὐ-
τοῦ οὐ μόνον δωμάτιά τινα εὐπρεπῆ ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τοῦ χώρου
τούτου, ἀλλὰ καὶ μοναχοὶ τοῖς ἀρχαίοις κατὰ τὴν ἀρετὴν ἀμιλ-
λώμενοι ἐν τῷ μέρει τούτῳ διάγουσι, τὸν κανόνα τῆς μοναχικῆς

πολίτειας οὔτε νύκτος οὔτε ἡμέρας διαλείποντες. Ἄλλὰ περὶ τοῦ
 ἱεροῦ τούτου χώρου ὡς καὶ περὶ τῆς βασιλικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς
 μονῆς τοῦ Τ. Προδρόμου δεόν νὰ ληφθῇ σύντονος μέριμνα ὑπὸ
 τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν ἀδελφότητος, διότι κατὰ τὸν Κύριλλον τῶν Ἱερο-
 σολύμων « Ἀρχὴ τοῦ παντὸς τὸ ὕδωρ καὶ ἀρχὴ τῶν εὐαγ-
 γελίων ὁ ἱερὸς Ἰορδάνης ». Τοιαύτη ἐν συνόψει ἢ πάλαι καὶ νῦν
 ἱστορία τῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ τοῦ Τόπου τῆς βα-
 πτίσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χριστοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023335

Ἔργα τοῦ αὐτοῦ

Ὁ ἐν Μαδηνβᾶ μωσαικὸς χάρτης Συρίας, Παλαιστίνης καὶ Αἰγύπτου.

Κατάλογος Συριακῶν χειρογράφων τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Βιβλιοθήκης.

Κατάλοιπα χειρογράφων τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Βιβλιοθήκης.

Κατάλογος Ἀραβικῶν χειρογράφων τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Βιβλιοθήκης.

Τὰ κατὰ τὴν λαύραν καὶ τὸν χεῖμαρρον τοῦ Χουζιβᾶ.

Ἡ κατὰ τὴν ἔρημον τῆς ἁγίας τοῦ Θεοδώρου Πόλεως λαύρα Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου.

Αἱ παρὰ τὸν Ἰορδάνην λαύραι Καλαμῶρος καὶ ἁγίου Γερασίου, καὶ οἱ βίαι ἁγίου Γερασίου καὶ Κυριακοῦ τοῦ ἀγαν...